

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਬੋਲਦਾਂ...

ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਫਰੀਦਕੋਟ

ਕੌਮ ਉੱਤੇ ੧੯੪੭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਝੁੱਲੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਕਦੇ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਥਾਣੇ, ਕਚਹਿਰੀਆਂ, ਫਾਂਸੀਆਂ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਬਣੀਆਂ ਹੋਣ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ੬੦ ਸਾਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਇਹਨਾਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਬੋਲਦਾਂ' ਵਿਚ ਬਾਖੂਬੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਨਿਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਾਂਝਣਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਹਰੇਕ ਨੌਜੁਆਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੌਜੁਆਨ ਦੀ ਕਲਮ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਗੁਰ ਫਤਹਿ।

ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਘ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ

MAIN PUNJAB BOLDAN...

By : Jagdeep Singh Faridkot ©

e-mail : jagdeepsfaridkot@yahoo.com

www.panthicnews.com

Mobile : 98157-63313

All rights are reserved. No. part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior written premission of the author.

Main Punjab Boldan :	by Jagdeep Singh Faridkot
Third Edition :	November 2009 (in Punjabi)
Price :	60/-
Title :	Gurmat Pustak Bhandar
Printed at :	Dashmesh Printing Press
Publisher by :	Gurmat Pustak Bhandar 154, Ghanta Ghar Market, Ground Floor Scooter Stand, Sri Amritsar. Ph.: 0183-5101231 Mb.: 98726-58302, 98151-61234

ਤਤਕਰਾ

1.	ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਬੋਲਦਾ	5
2.	ਛਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁੱਖ ਲਾਵਣ ਵਾਲੇ	12
3.	ਰਾਜ ਬਿਨਾਂ ਨਹਿ ਧਰਮ ਚਲੇ ਹੈ	19
4.	ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਪਾਪਾ ਹੈ	24
5.	ਕੁਝੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ	30
6.	ਕਿੰਨੇ ਸੂਰਜ ਵੈਰੀਓ	35
7.	ਪ੍ਰਿੰਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ	40
8.	ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਪੰਡਤਾਂ	43
9.	ਸਾਵਧਾਨ ! ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲਾਂ ਦਾ ਜੰਗ	49
10.	25000 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ	53
11.	ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ	55
12.	ਜਥੇਦਾਰ ਵੇਦਾਂਤੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ	57
13.	"ਸੰਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ? ਅਖਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ"	62
14.	"ਪੰਥ ਚਲੇ ਤਬ ਜਗਤੁ ਮਹਿ ਜਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ"	68
15.	"ਕੋਈ ਲੱਭੋ ਬਾਬੇ ਨੂੰ"	75
16.	"ਇਕ ਸੀ ਹਾਕੀ"	81
17.	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ 'ਕਾਲੀ ਚਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	86
18.	"ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਕਹਨ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਹੈ"	92

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਬੋਲਦਾਂ.....

ਐਨਾ ਨਮੋਰਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨੀ
ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ..... ਐਹੇ ਜਹੇ ਮੋਹ ਭੋਰ
ਕਦੇ ਵੇਖੇ ਨਾ ਸੁਣੇ..... ਕਪੁੱਤਰਾਂ ਤਾਂ
ਸੁਣੇ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਕਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ
ਵੀ..... ਐਨਾ ਮਾਤਾ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਹੀ ਮੈਨੂੰ
ਫਰਾਖਤੀ ਦੇ ਗਏ..... ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੇ
ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ, ਲੁਟਿਆ ਕੋਰ ਕੋਰ ਕੇ
ਮਾਰਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਡੋਲ

ਰਿਹਾ..... ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਅਣਖ ਬਾਕੀ
ਸੀ..... ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਹੀ..... ਪਿਉ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ
ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਵੇਖੇ ਸਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ..... ਹਾਏ ਉਏ ਰੱਬਾ, ਐਸੇ ਦਿਨ ਨਾ
ਲਿਆਈਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ, ਐਸੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਮੌਤ ਭਲੀ" ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਪਿਆ ਕੋਈ ਆਪਣੀ
ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬਦਰਕ ਹੋਇਆ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ
ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਠਾ ਕੇ ਖਿੱਲਰੇ ਕੋਸ ਬੰਨਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੱਟ
ਪਿਆਉਣ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤਿਆ ਤੇ ਦਵਾਈ ਕਿਸ ਦੁਆਉਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਗੋਭੇ ਜਵਾਬ ਦੇ
ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਰੀਤ ਦੀ ਹੱਡੀ ਨੇ ਸਾਬ ਫੱਫ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਟੁੱਟਿਆ ਭੱਜਿਆ ਪਿਆ
ਸੀ, ਮੱਥੇ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਖੂਨ ਵੀ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੈੜ ਹੈ, ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਏ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੇ
ਤੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਮਰਨੇ 'ਤੇ ਜਲੋਈਆਂ ਘਰਾ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਖਰਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਫੇਰੀ ਵਾਹ ਵਾਹ
ਲਈ।

ਬੇਰ..... ਅੱਜ ਨਹੀਂ, ਪਿਛਲੇ ਕੋਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ
..... ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕਗੂਰ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ
ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਹਿਰੇ ਜਖਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਨਾਸੂਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਵੀ
ਉਹਨਾਂ ਜਖਮਾਂ 'ਤੇ ਮੱਲਮ ਲਾਉਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤੇ ਇਹ ਜਖਮ ਵੀ ਐਸੇ ਸਨ ਕਿ ਹਰ
ਪਲ ਤਤਪਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਸੁਖ ਉਨ ਤਾਂ ਸਿੱਤੇ ਜੇਤੇ ਜੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਖਣ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਜਖਮ ਸਨ, ਪਰ
ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਧੇ ਫੱਟ ਸਨ। ਫੱਟ..... ੧੯੪੭ ਵਿਚ ਵਿਛਾਲੋਂ ਚੀਰੇ ਜਾਣ ਦੇ, ੧੯੬੬

ਵਿਚ ਮੁੜ ਵੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ, ੧੯੬੮-੭੦ ਵਿਚ ਜੁਝਾਰੂ ਨਕਸਲੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ, ੧੯੭੮ ਦੀ ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ, ੧੯੮੪ ਵਿਚ ਦੋਠੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ..... ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹਨਾਂ ਫੰਟਾਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਤੁਰੇ ਤੇਵ ਦੇ ਲੱਖ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਪੀੜ, ਨਹਿਰਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪੁਲਾਂ 'ਤੇ ਥੋਪਫਾਣਾ ਪਈਆਂ ਕੇਸਰੀ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਨਾ ਘਟਣ ਵਾਲਾ ਦੁੱਖ..... ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿਉਣਾ ਔਖਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ..... ਉਂ ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਠਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ..... ਤੇ ਅੱਜ ਗਿਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿਨਾ ਦੁਸ਼ਮਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਲੀ 'ਤੇ ਟੰਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬਾਪੂ ਪੀੜ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਤੁਝੀ ਵਾਲੇ ਕੰਠੇ ਵਿਚ ਟੁੱਟੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਪਏ ਬਾਪੂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਮੋਰੋ ਹੋਣ ਦਾ ਸੀ।

..... ਤੇ ਪੁੱਤ..... ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਟਾਈਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ..... ਕੁਝ 'ਤੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸ਼ਰਾਬ, ਗੋਲੀਆਂ, ਸਮੈਕ, ਟੀਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ..... ਕੁਝ ਲਈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੁਝੀਆਂ ਮਫ਼ਰ ਧੌਕੇ ਖਾਣਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਸੀ..... ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗਤੋ ਤੇ ਹੋਰ ਨਾਚ ਗਾਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਵਰਸਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੋਚ ਸਕਣ।

ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਅੱਜ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਪੁੱਤਰਾਂ ਮੁਹਰੇ ਰੱਖ ਸਕੇ,

"ਲਿਖਤੁਮ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ (ਭਾਵੇਂ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ) ਹਾਂ, ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਹੋਵੋਗੇ।

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਟੋਕ ਕੇ ਗਏ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਲੇਸ਼ਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਜ਼ੋਮਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਡੇ ਸਮਾਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋਫੀ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਦੇ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

ਪੁੱਤਰੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦੀ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ। ੧੦-੧੨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ ਬਾਪੂ ਹੈ? ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ ਬੋਲਾਂਗਾ ਨਹੀਂ, ਬੰਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਾਂਗ ਜੰਮੂਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਸ ਖਿਚਦਾ ਲਵਾਂਗਾ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਲਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਰਾਜਮ ਅੱਗੇ ਚੁਕਾਂਗਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸੱਚ ਜਾਣਿਓ ਅਜੇ ਤੱਕ ਖੁਕਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅੱਜ ਪੀੜ ਏਨੀ ਵਧ ਗਈ ਕਿ ਨਾ ਸਹਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਦਾਜ਼ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਭੁੱਖੇ ਬਾਪ ਦੀ ਫ਼ੰਗੋਰੀ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਨਾ ਬਾਪੂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਵੰਡਾਉਣੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੈਦ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਣਾ, ਮਰ

ਚਰੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪੁੱਤਰੇ.....

ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਘੋਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ੧੯੯੯ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ, ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਸੰਤ ਜਿਪਾਹੀ, ਅਣਖੀਲੇ ਜਰਨੈਲ, ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ, ਜਿਹੜੀ ਕਿਰਪਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਰਤਾਈ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜੁਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਫਲੋਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਫੋਲਾਦ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਤੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੱਟਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਰੇ ਸੂਰਮੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਖਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਮੇਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਸਸਤੀਆਂ ਸਮਝੀਆਂ। ਭਾਥਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਜਿਹਲੌਬ ਘੋਰੇ ਮੇਰੀ ਆਨ, ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਸੀਸ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਜੁਥੇ।

ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ? ਜ਼ਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੇਦਾਨ ਵਿਚ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਕਿਰਪਾਨ ਨਾਲ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਿੰਦੇ ਨੂਰਾਨੀ ਦਾਹੜੇ ਵਾਲਾ ਜਰਨੈਲ, ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲ ਗੰਡੀ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਤੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਜੰਗਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਾਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ, ਜੈਤੇ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਬਸ ਬਸ ਘਾਟ 'ਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਮੂਹਰੇ ਡਿੱਕਾਂ ਤਾਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਘੋੜੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਪੁਰਖੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਕੁਆਂਢੀ ਅਹਿੰਸਾਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਕਾਬ ਪਹਿਨੀ ਬੈਠੇ ਕਾਇਰ ਲੋਕ ਗੋਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸਮਝੋਤੇ ਕਰ ਚਰੇ ਸਨ ਤਾਂ ਠੀਕ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਉਮਰ ਕੈਦਾਂ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਫਾਂਸੀਆਂ ਉਮਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਜਾਏ ਸਨ। ੪੭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਚਲੇ ਅਭਲਿਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਕੜ ਨਈਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕੀ ੪੭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ?

..... ਤੇ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ ੪੭ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਲੋਂ ਚੀਰ ਕੇ ਦੇਸ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਨਾਈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰੋਇਆ, ਕੁਰਲਾਇਆ ਨਨਕਾਣੇ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜ ਕੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਗੋਰੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਪਿਛੋਂ ਹੁਣ ਬਾਕਤ ਕਾਲੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਹੱਥ ਆ ਕਈ।

ਬਣਵਾਰੇ ਵੇਲੇ ਲੱਖਾਂ ਪੁੱਤ ਧੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਭੁਲਾ ਕੇ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ..... ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ੭੦ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਤਕ ਮੈਂ ਅਣਗਿਣਤ ਦੁੱਖ ਤਸੀਹੇ ਚੱਲੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅੱਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਘਰਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਤਿਆਗ, ਸਭ ਸੁਖ ਆਰਾਮ ਛੱਡ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਦੌੜੇ ਆਏ। ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਕੇ ਪੁਚਾਈ, ਉਸ ਬਿਰਾ, "ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਰਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਨਈਂ ਗਿਣਦਾ, ਜ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮਰਨਾ ਅਸਲੀ ਮੌਤ ਹੈ..... ਅਸੀਂ ੧੯੪੭ 'ਚ ਟੋਪੀ ਤੇ ਜਨੇਊ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਐ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੰਜ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣੀ ਐ, ਇਹ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਡਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣੇ"। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਲੱਖਾਂ ਪੁੱਤ ਮੇਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੁਝਣ ਵਾਸਤੇ ਆ ਗਏ, ਪਰ.....

ਜੰਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲ ਫਿਕੇ ਟੰਗਦੇ ਹੋਏ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੇ ਟੈਂਕਾਂ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸ਼ੀਨਾ ਫਲਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੇਰਾ ਤਖਤ ਦਾਹ ਦਿੱਤਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੇ ਵੰਡਦੀ 'ਹਰਿਮੰਦਰ' ਦੀ ਕੁੱਖ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ..... ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ੧੦-੧੧ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕਹਿਰ ਦੀ ਚਨੇਰੀ ਵਗੀ..... ਮੇਰੇ ਲੱਖਾਂ ਪੁੱਤ.....

ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦੂਖ ਬਹੁਤ ਝੁਕੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਓ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਲਿਓ..... ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਕ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਮਰ ਜਾਵੇ, ਜਿਉਂਦਾ ਮੁਸਕਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇ..... ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਦੇ ਲੱਖ ਪੁੱਤ ਸ਼ਰੇਆਮ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੱਨ ਦਿੱਤੇ..... ਹਾਏ ਮੇਰੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੋਟੇ..... ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ..... ਹਾਏ ਓ ਰੱਬਾ ਕੀਹਦੇ ਗਲ ਲੱਕ ਕੇ ਰੋਵਾਂ..... ਕੋਈ ਪੀੜ ਵੰਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਈਂ..... ਓ ਬੇੜਾ ਕੱਖ ਨਾ ਰਹੇ ਜਾਨਮੋ..... 'ਤੁਸੀਂ' ਰਤਾ ਤਰਸ ਨਾ ਖਾਧਾ ਮੇਰੇ ਮਸੂਮ ਪੁੱਤਰਾਂ..... " ਚਿੰਠੀ ਲਿਖਦਾ ਲਿਖਦਾ ਪੰਜਾਬ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਖੋਸ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸੌਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਪਰ ਪੀੜਾਂ 'ਤੇ ਚੀਸਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਤਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਏ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਾਉਂਦਾ ਜੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਕੋਈ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ,

"ਹੱਸ ਖੋਪਰੀ ਨਹਾ ਕੇ ਕਰੇ ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ, ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਕੇ ਕਰੇ ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ, ਬੰਦੇ ਸੁਲੀ 'ਤੇ ਟੰਗਾ ਕੇ ਕਰੇ ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ, ਵੱਟ ਮੁੰਡਾ ਦਾ ਨਈਂ ਕਦੇ ਲੱਭਦਾ ਜਨਾਬ ਦਾ, ਰਹੇ ਜੁੱਗੇ ਜੁੱਗ ਜਿਉਂਦਾ ਗੱਭਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ....."

ਹੱਸੇ ਵਾਂਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਚੁੱਮਦਾ, ਚੰਕੇ ਇੱਜਣਾ ਦੇ ਨੱਸ ਨੱਸ ਚੁੱਮਦਾ, ਤੋਰ ਜੋਤੂਆ ਇਹ ਦੱਸ ਦੱਸ ਚੁੱਮਦਾ, ਰਹੇ ਦੇਸ਼ ਮੇਰਾ ਜਿਉਂਦਾ ਵੁੱਲ ਜਿਉਂ ਗੁਲਾਬ ਦਾ, ਰਹੇ ਜੁੱਗੇ ਜੁੱਗ ਜਿਉਂਦਾ ਗੱਭਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ....."

ਉਹ ਮੁੜ ਉੱਠਿਆ, ਆਪਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਨ ਲਈ, ਮੁੜ ਉਸ ਨੇ ਚਿੰਠੀ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, "ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਤਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ, ਅੱਜ ਕਿਹੜੇ ਢਾਹ ਪੈ ਗਏ ਓ, ਤੁਸੀਂ ਭੋਲੇ, ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਦੁਸ਼ਮਨ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂ ਮੁਕਾਇਆ ਨਈਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਕਿ ਬੰਨ੍ਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ, ਜਿਹੜੀ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਨਾਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਤੋੜਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਉਲਝਾਇਆ ਗਿਆ।

ਪੁੱਤਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ ਮਰਨ ਦਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੂਝਣ ਦਾ, ਇੱਜਤਾਂ ਅਣਖਾਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਦਾ..... ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੇ..... ਤੇ ਗੱਦਾ ਲੰਬਰ ਅਸੱਭਿਆਚਾਰ ਲਿੰਪ ਪੱਚ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂਹਰੇ ਪਰੋਸ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਪਛਾਣ ਨਈਂ ਸਕੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ.....

ਹਰੇਕ ਕੌਮ ਦੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਨੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪੁੱਤਰੇ ਨਾਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਈਂ

ਬਣਾਉਂਦੇ..... ਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਨਈਂ..... ਹਾਂ ਜੇ ਪੰਡੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਤੇ
 ਤਲਵਾਰ ਦੀਆਂ ਨੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚੇ ਤਾਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ..... ਨਾਲੇ ਨਾਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਨੇ
 ਪੁੱਤਰੇ..... ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਗ਼ੱਭਰੂ ਔਰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਫ਼ ਦਿੰਦੇ ਗਏ ਹੋਣ
 ਉਸ ਨੂੰ ਨੱਚਣਾ ਸੋਭਦਾ ਨਈਂ..... ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ..... ਬਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇ ਲੱਖ ਮਾਂ ਜਾਣੇ
 ਭਰਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ, ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਰ
 ਮੋਹ ਯੰਗ ਵਿਚ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।

..... ਤੇ ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਲੰਬਰ ਜਿਹਾ ਗੋਣ ਪਾਣੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਚੱਲ ਰਿਹੇ ਨਾ, ਇਸ ਨੇ ਵੀ
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ
 ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਪੁੱਤਰੇ ਇਹ ਜੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਚੱਲ ਰਿਹੇ, ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਨਹੀਂ, ਸੰਗੀਤ ਦੇ
 ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੋਲਾ ਰੱਪਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜ ਸਕਦੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ
 ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਨੇ..... ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਦੇ ਪੁੱਤਰੇ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਮੈਂ ਬੋਲੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਆਹ ਗੀਤ
 ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ..... ਮੈਨੂੰ ਲੁਕਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ
 ਹੱਥ ਵੜ੍ਹ ਕੇ 'ਤੇਰੇ 'ਚ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਦਾ' ਗਾਣੇ 'ਤੇ ਨੱਚਦੇ ਵੇਖਦਾ..... ਨਾ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ
 ਸੰਭਲੋ..... ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੋਭਦਾ ਨਈਂ..... ਇਹ ਗਾਇਕ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ
 ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਲੱਭਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਓ..... ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਐ ਪੁੱਤਰੇ..... ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ
 ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਵੋ..... 'ਕਾਲਜ 'ਚ ਕੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਫਸਰੇ ਨੀ ਇਕ ਤੇਰੇ ਕਰਕੇ'.....
 'ਤੇਰਾ ਹੁਸਨ ਇਹ ਕਤਲ ਕਰਾ ਦੂ ਗੰਭੀਰ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ'..... ਮੈਂ ਬੋਲੇ ਪੁੱਛਦਾ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ, ਕੀ
 ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਸ ਆਹੀ ਕੰਮ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ?..... ਉਹ ਵੀ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ
 ਕਾਬਲ ਦੀਆਂ ਪਠਾਣੀਆਂ ਮੇਰੇ ਅਣਖੀਲੇ ਪੁੱਤ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਏ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ
 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ..... ਪਰ ਅੱਜ ਨਲੂਏ ਦੇ ਵਾਰਸ..... ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਪੁੱਤਰੇ
 ਤੁਸੀਂ ਨਲੂਏ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਖਵਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ..... ਤੁਹਾਡੀ ਦਸਤਾਰਾਂ ਵਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
 ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੱਤ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ..... ਯਾਦ ਹੈ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕੀਆਂ
 ਹੋਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਚੇਤੇ ਦੁਮਾਲੇ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ,

“ਆਏ ਨੀ ਨਿਹੰਗ ਬੁਧੇ ਖੋਲ ਦਿਉ ਨਿਸੰਗ”

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਡੀਆਂ ਇਜ਼ਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹਨ..... ਤੇ ਅੱਜ, ਥੋੜੀ
 ਪੱਕ ਵੀ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਐ ਪੁੱਤਰੇ..... 'ਆਗੇ ਪੱਗਾਂ ਪੋਚਦੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਨੀ ਰਹੀਂ ਬਚ ਕੇ ਨੀ
 ਰੰਗਲੇ ਦੁਪਟੇ ਵਾਲੀਏ'.....

ਸੰਭਲੋ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੇ ਸੰਭਲੋ..... ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਾਬੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ
 ਹੈ..... ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੋਟਰ ਹੁਣ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ ਨਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ 'ਕੱਚ ਦੀ ਗਲਾਸੀ'
 ਖਤਕਦੀ ਐ..... ਕੀ 'ਦਾਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬੰਦੂਕ' ਬਾਰਾਂ ਖੋਰ ਦੀ' ਹੀ ਥੋੜੀ ਪਛਾਣ ਐ..... ਅਖੇ 'ਜੇ

ਪੀਣੀ ਫੌਂਡ ਤੀ ਜੰਟਾਂ ਨੇ ਵਿਚ ਕੋਣ ਮਾਰੂ ਲਲਕਾਰੇ ਬੋਝੇ ਲਲਕਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨੀ ਡਰਦਾ
 ਕੀ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਾਬ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜਾਏਗੀ ਲੋਕ ਕਿਹਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ
 ਇਕ ਕੌਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਪੁਰਖੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਈਂ ਜੂਝਦੇ ਲਹੀਦ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ
 ਲੋਕ ਸਰਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਰੁਤ ਕੇ ਮਰ ਗਏ ਤੇ ਕੌਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਲਾਭਾਂ ਬੇਨੂੰ ਨਹੀਂ
 ਪੁੱਤਰੋ ਬੋਝੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਐ ਕਲਗੀਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਤੇ
 ਲਾਭੇ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰੂਸੀ ਓ

ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਅੱਡੇ ਭੱਗਤੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਗਲ ਹੀ
 ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਐ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੋ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰਨ
 ਵਾਲੀ ਬਿਰਜਾਨੀ ਦਾ ਲੋਕ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਪਾਹ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਐ ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ
 ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਗਲ ਵਿਚ ਵਾਹਾ ਪਾਈ ਕਿਸੇ ਦਰਖਤ 'ਤੇ ਲਟਕਦਾ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ੨੨੦੦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੇਰੇ
 ਪੁੱਤ ਕਰਜਿਆਂ ਦੇ ਬੋਝ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਗਏ ਨੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ

ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰੀਓ
 ਬੱਚੀਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਐ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਬਾਬਾ ਕੌਰ
 ਨੇ ਵਾਪਸ ਫੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਮੌਤ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਕਿਤੇ ਮਾਤਾ ਬੀਵੀ, ਬੀਬੀ ਤਾਨੀ, ਮਾਤਾ
 ਗੁਜਰੀ ਨੂੰ ਝੁੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ

ਪਹਿਰਾਵਾ ਬੋਝੀ ਪਛਾਣ ਐ ਮੇਰੀਓ ਬੱਚੀਓ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਨੀ ਤੇ ਪੂਰੇ ਤਨ ਨੂੰ ਦਫੇ ਹੋਏ
 ਕੱਪੜੇ ਤਤਕੀਲੇ ਤੇ ਤੱਥ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਮਾਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
 ਭਦਮਾਉਣ ਲਈ ਰੂਸੀ ਮੇਰੀਓ ਬੱਚੀਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਐਤਾ ਵੰਡਾ
 ਰੁਤਬਾ ਦਿੱਤਾ ਦਾਸਮੇਸ਼ ਨੇ 'ਕੋਰ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਨਾ
 ਕਰੋ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨਾਂ ਅੱਗੇ ਜਿਜਮਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਨਾ ਲਗਾਓ
 ਗਜ਼ਨੀ ਦੇ ਬਜਾਰਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਜਦ ਟਕੇ ਟਕੇ ਨੂੰ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਔਰਤ ਵਿਕਣੇ ਰਹਿ
 ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਲਭੇ ਬਜਾਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਚੰਗਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲ ਸਕੇ
 ਤੁਸੀ ਮੇਰੀਓ ਧੀਓ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੈ
 ਅਗ਼ਾਹ ਵਧੇ ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਪੂ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿਓ ਰੂਸੀ ਕੱਜੇ ਸਿਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ
 ਸੋਹਣੀਆਂ ਲੰਗਦੀਆਂ ਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੈ ਮੇਰੀਓ ਬੱਚੀਓ ਅੱਜ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਗਲੇ ਵੰਡਾ ਦੇਖਣ ਲਾ
 ਰਹੇ ਨੇ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੇਤਾ ਕਸੂਰ ਭੁਹਾਤਾ ਵੀ
 ਐ ਮਾਪੇ ਡਰਦੇ ਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਰੁੱਖੇ ਬਘਿਆੜ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ
 ਫਲਾਣੇ ਦੀ ਰੁਤੀ ਨਿਕਲ ਗਈ, ਕਿਹੜਾ ਮਾਂ ਪਿਉਂ ਇਹ ਬਦਨਾਮੀ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਬਹੇ ਮੇਰੀਓ
 ਬੱਚੀਓ ਆਹ ਵਾਲਰੂ ਦੇ ਇਲਕ, ਪਿਆਰ ਤੋਂ, ਇਸ਼ਕ ਕਰਨਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ

ਕਰੇ, ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਰੋ..... ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਜਾਣ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ
 ਕੁਝ ਕੋਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ
 ਕਰੋਗੀਆਂ..... ਤੁਸੀਂ ਦਾਸੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੁਲਾਰੀਆਂ..... ਬਾਪੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਕਿਰਪਾਨ ਫਲ ਪਾ
 ਲਓ, ਕੋਈ ਬੇੜੀ 'ਚਾ ਵੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਾਕ ਸਕੇਗਾ।

ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਫੌੜ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਿਆ ਨਾਲ ਦੀ ਕੁਝ ਛਿਲੇ ਨੇ।
 ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਬਣੀ ਚਾਰ ਪਿਛੇ ਕਾਨਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਠੀਕ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤੇਰੇ ਦੀ
 ਨਹੀਂ..... ਮੈਂ ਉਤੀਕਦਾ ਰਿਹਾਵ ਉਹ ਗਏ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਭਈਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ..... ਸੱਚ
 ਜਾਣਿਓ ਮੇਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੁੱਤਰੇ..... ਉਸ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ, ਜਿਥੇ ਕਦੇ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ
 ਲੜਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗ੍ਰ ਫੁੱਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਭਈਆਂ ਪਾਨ ਦਾ ਉੱਕ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
 ਮੇਰੀ ਚੀਕ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ..... ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਫੇੜੀ ਨਾ ਲੁੜੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਕੁਝ ਧੂ.ਪੀ. ਬਿਹਾਰ
 ਦੀਆਂ ਧਾੜਾਂ ਨੇ ਸਾਭ ਲੈਣਾ ਹੈ..... ਮੁੜ ਆਓ..... ਫੇੜੀ..... ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੋਤ ਤੋਂ
 ਪਹਿਲਾਂ.....।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਦੁੱਖਾਂ, ਦਰਦਾਂ ਤੇ ਉਲਾਂਝਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ
 ਹਾਂ..... ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਭੌਰਾ ਦੀ ਪਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਜਰੂਰ
 ਆਇਓ..... ਬਾਕੀ ਭੱਲਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰਾਂਗੇ..... ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਐ, ਮੈਂ ਓਦਰਿਆ
 ਪਿਆਂ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਓ..... ਰੋਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਕ ਵਾਰ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁੱਟ ਕੇ
 ਗਲਵੱਕਤੀ ਪਾ ਜਾਓ..... ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਹਿਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ..... ਬੁੱਢਾ ਬਾਪੂ
 ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਵੇਗਾ....." ਏਨਾ ਕੁਝ ਲਿਖਦਾ ਲਿਖਦਾ ਪੰਜਾਬ ਮੈਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਕੋਈ
 ਸਹੁੰ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ,

"ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬ ਨੀ ਸਈਓ, ਸੋਹਣਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੀ
 ਸਈਓ"

ਬਾਪੂ ਦੀ ਇਹ ਚਿੰਨੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ..... ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਹਾਂ ਨਿਕਲ
 ਗਈਆਂ..... ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਾਪੂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ..... ਪੰਜਾਬ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਦਮ
 ਉੱਠਿਆ..... ਦੂਰ ਕਿਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ,

"ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਹੜਾ ਰੱਖ ਬਾਪੂ, ਚੁੱਛੀ ਹੋਣ ਨਾ ਦਿਆਂਗੇ ਕੰਡ ਤੇਰੀ,
 ਤਿੱਪ ਤਿੱਪ ਜਵਾਨੀਆਂ ਵਾਰ ਕੇ ਵੀ, ਹੌਲੀ ਕਰਾਂਗੇ ਭਾਜਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਤੇਰੀ,
 ਹੌਲੀ ਕਰਾਂਗੇ ਗਾਜਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਤੇਰੀ....."

ਛਾਂਵਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਲਾਵਣ ਵਾਲੇ ਪੁੱਪੇ ਬੈਠੇ ਮਾਲੀ

(ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ੨੫ ਜੂਨ ੨੦੦੮ ਨੂੰ ਚੋਲ ਗੰਡੀਆਂ ਰੋਕੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਗੰਡੀ ਰੋਕੀ। ਇਹ ਗੰਡੀ ਅਮਰਨਾਥ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਗੰਡੀ ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਂਦੇ ਇਕ ਡੱਬੇ ਵਿਚ

ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਮਾਈ ਕਹਿੰਦੀ, “ਆਪ ਨੇ ਹਮਾਰੀ ਟ੍ਰੇਨ ਰੋਕੀ ਹੈ, ਆਪ ਕੋ ਪਾਪ ਲਗੇਗਾ” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਵੀਰ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਟ ਬੋਲਿਆ, “ਮਾਈ ਪਾਪ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ੬੦ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਾਪ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ੧੯੪੭ ਵੇਲੇ ਦਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ” ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹਿ ਸੁਭਾਏ ਹੀ ਕਹੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਜੋਚਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਵੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸਾਇੰਦ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਗੰਗੂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਲਾਉਣ ਦਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਏਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਏਨਾਂ ਕਿਉਂ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ।)

ਇਕ ਸੂਰਮਿਆਂ, ਬਹਾਦਰਾਂ, ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕੌਮ..... ਜੀਹਦੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਤਾ, ਸੁਣਦਾ ਜਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ‘ਕਮਾਲ’ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਤਰਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਏਸ ਕੌਮ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕੌਮ, ਜੀਹਦੇ ਇਕ ਹੱਥ ਮਾਲਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਹੈ। ਜੇ ਦੇਫ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਲ ਤੇਫ਼ ਵੀ ਹੈ। ਐਸੀ ਕੌਮ ਜਿਸਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਜਿਹੜੀ ੧੯੬੯ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤ ਪੁੰਡੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਮਰਦਾਨਾਂ ਤੇ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਟੇਫ਼ਰ ਮੱਲ ਵੀ ਹੈ। ਜੀਹਦੇ ਰਹਿਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ,

‘ਨਾਨਕ ਸਾਹ ਫਕੀਰ, ਹਿੰਦੂ ਕਾ ਗੁਰੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾ ਪੀਰ’

ਐਸੀ ਕੌਮ ਜੀਹਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਉਪਮਾ, ਵਡਿਆਈ ਜਾਂ ਸਿਫਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਵੀ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਸਗੋਂ ਉੱਚੇ ਸਾਰੇ ਭਗਤ, ਖਾਸਾ ਵਹੀਦ, ਮਰਦਾਨਾ, ਧੰਨਾ, ਰਵੀਦਾਸ, ਸਧਨਾ, ਕਬੀਰ, ਸੈਣ, ਨਾਮਦੇਵ, ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ, ਸੂਰਦਾਸ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਰਿਹਾ। ਉੱਚੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਲਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਕੁਕਰਮ ਕਰ ਰਹੇ, ਬਾਹਮਣ, ਕਾਸੀ ਤੇ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖ ਕੇ ਭੱਭਿਆ ਹੈ,

“ਕਾਦੀ ਕੁਤੁ ਭੋਲਿ ਮਲੁ ਖਾਇ ॥ ਬਾਹਮਣੁ ਨਾਵੈ ਜੀਆ ਘਾਇ ॥

ਜੋਗੀ ਜੁਗਤਿ ਨ ਜਾਣੈ ਅੰਧੁ ॥ ਤੀਨੇ ਓਜਾਏ ਕਾ ਬੰਧੁ ॥੨॥”

ਇਕ ਐਸੀ ਕੌਮ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਲੋਚਦੀ। ਜਿਹੜੀ ਹਮੇਸ਼ਾ,

“ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥੧॥”

ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ‘ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ,

“ਸਭੁ ਕੇ ਮੀਤੁ ਹਮ ਆਪਨ ਕੀਨਾ ਹਮ ਸਭਨਾ ਕੇ ਸਾਜਨ ॥”

ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਇਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋੜ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਰੋਦ-ਭਾਵ, ਫੂਰ-ਫਾਤ, ਸੁੱਚ-ਭਿੱਟ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਬਰਾਬਰ,

“ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਭਿ ਜੋਤੁ ਹੈ ਸੋਇ ॥

ਤਿਸ ਦੇ ਚਾਨਣਿ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ ॥”

ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਦੋਹਾਂ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸਵਾਰਥ ‘ਸਰਬੋਤ ਦਾ ਭਲਾ’ ਮੰਗਦੀ ਹੈ..... ਪਰ..... ਏਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਕੌਮ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ੧੫੦ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰੁਲ ਰਹੀ ਹੈ। ‘ਪਰਾਏ ਬਾਰਾਂ’ ਤੇ ਧੱਕੇ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਬਰ, ਜਾਲਮ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਝਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ..... ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਕੌਮ ਏਨੇ ਜੁਲਮ, ਤਸੀਹੇ ਕਿਉਂ ਝੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

.....ਤੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੰਨ ੧੮੩੯ ਤੋਂ.....

ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ ੪੦ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ੪੦ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ੪੦ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਬੰਦਾ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਕਿਵੇਂ... ਰਾਜਾ ਵੀ ਅੱਤ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨਰਮ। ਏਨਾ ਨਰਮ ਕਿ ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਡਲਾ (ਵੱਟਾ) ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਤਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ

ਮੇਹਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਿੱਟ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਤਵੇ ਬਦਲੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ। ਜਿਹੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ 'ਸਰਵਉੱਚ ਅਸਥਾਨ' ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਜੇ 'ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਖੀ' ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖਿੱਤੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ। ਐਸਾ ਰਾਜਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਝੁਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ..... ਪਰ ਦੇਖੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਨਾ ਬਚ ਸਕਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਐਸਾ ਜਾਲ ਬੁਣਿਆ ਕਿ ਖੁੰਗ ਵਸਦਾ ਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ੧੮੨੯ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ 'ਆਹ' ਨਿਕਲ ਗਈ। ਰਾਜੇ ਦੇ 'ਚਲੇ ਜਾਣ' ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਨਿਆਸਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਜਾਲਮ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੇ ੧੦ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਵਸਦਾ-ਰਸਦਾ ਦੇਸ਼ ਉਜਾੜ ਕੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤਾ। ੪੦ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤਿ, ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ੧੮੪੯ ਵਿਚ ਇਹ ਕੌਮ ਬੇਗ਼ਾਨਿਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਗਈ। ਗੋਰੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਰ ਏਸ ਅਣਖੀ ਕੌਮ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ' ਨੇ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਣਾ ਤਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਆਜ਼ਾਦ ਸੋਚ ਦੀ ਮਾਲਕ ਇਹ ਕੌਮ 'ਪਰ ਅਪੀਨ' ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਮਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਸੋ ਇਸ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

'ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਧੁੱਪ' ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਸੋ ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਨਾਮੀਂ ਇਕ 'ਛਾਂ-ਦਾਰ' ਰੁੱਖ ਲਗਾਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਹੂ ਮੰਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੱਤ ਨਾਲ ਸਿੰਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲਹੂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਮਹਿਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਤੱਕ, ਰੰਗੂਨ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਤੱਕ ਏਸ ਕੌਮ ਨੇ ਜ਼ੰਦੇ-ਜਹਿਦ ਕੀਤੀ।

ਇਹ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਬੂਟਾ' ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸੂਰਜ ਨਵੀਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਮੰਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਦੇ ਕੂਕੇ ਕੰਧਾਂ ਬਣ ਕੇ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਮੂਹਰੇ ਖੜ੍ਹੇ, ਕਦੇ ਬਜ-ਬਜ ਘਾਟ 'ਤੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ। ਜੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਗਾਦਾ ਛਕਾਉਣ ਲਈ, ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਜੀ ਆਉਂਦੀ ਰੇਲ-ਗੱਡੀ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਗਏ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੱਕ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾ ਲਈਆਂ..... ਤੇ ਹੋਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਚਰਖਾ ਕੱਤਣ ਤੇ ਖੋਦਰ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ 'ਬਾਪੂ' ਅਖਵਾਉਂਦੇ 'ਮਹਾਨ ਮਹਾਤਮਾ' ਨੇ 'ਨੇਤਾ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵੌਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਚਿੱਟੇ ਕੋਟੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਵਾ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਕੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹੀ ਉਹ 'ਸਰਾਭਾ' ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਰੱਸਾ ਚੁੰਮਿਆ।

ਭਾਵੇਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਏਸ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ

ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਪਰ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਇਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸੂਰਮੇ ਨੇ, ੨੧ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਤੇ ਉਹਦੀ ਕਿੰਗਸਟਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਗੋਲੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਉਸ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ, ਜੀਹਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਟੁਪਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਨੇਰ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਕ ਛਤਰੀ, ਜੀਹਦੇ 'ਤੇ 'ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗੋ ਬੈਕ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਰ ਬੈਂਤਾਂ ਉਸ ਛਤਰੀ ਦੇ ਵੱਜੀਆਂ ਤੇ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਛਤਰੀ ਸੀ ੨੭-੨੮ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਪਰ 'ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੈਸ' ਨੇ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਬਣਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਿੰਮੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇਤਾ (ਸਾਇਦ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਮ ਸੀ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਤਾਅਨਾ ਮਾਰਿਆ, "ਲਗਤਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਜਵਾਨੀ ਨਸੇਂ ਮੇਂ ਅਬ ਵੇਹ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਰਹਾ..... ਨਹੀਂ ਤੇ 'ਲਾਲਾ ਜੀ ਕੀ ਮੌਤ' ਕਾ ਬਦਲਾ ਅਬ ਤਕ ਲੈ ਲੇਤੇ....." ਇਹ ਤਾਅਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਲਹੂ ਲਈ ਸਹਿਣਾ ਔਖਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਛੇਤੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਗੋਰੇ ਅਫਸਰ ਸਾਂਡਰਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਮਹੰਤਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਸੀ) ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਦਾ ਮੋਰਚਾ, ਜੈਤੋ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਲਹਿਰ ਨੂੰ 'ਫਾਈ' ਦੇ ਪੇਟੇ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ 'ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ' ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਭਾਂਵੇ ਕਿ ਇਹ ਕੌਮ ਤੇ ਇਸਦਾ ਦੇਸ਼ 'ਪੰਜਾਬ' ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਸਫਲ ਕਦਮ ਇਸੇ ਕੌਮ ਨੇ ਚੁੱਕੇ, ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅੱਕੜੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ,

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਾਂਸੀ ਲਾਏ ਗਏ ੧੨੧ ਬਹਾਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ੯੩ ਇਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸਨ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੰਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਲ ੨੬੪੬ ਉਮਰ ਕੇਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ੨੧੪੭ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈਆਂ, ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ੧੩੦੦ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ੭੦੦ ਇਹ ਸਨ, ਬਜ-ਬਜ ਘਾਟ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ੧੧੩ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ੬੭ ਏਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸਨ, ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ੫੦੦ ਤੇ ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ੯੧ ਸ਼ਹੀਦ ਇਹੀ ਸਨ।

"ਅਸੀਂ ਸਿਖ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ, ਚਲਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ,

ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੰਨ ੪੭ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਖਾ ਕੇ, ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੀਤਾ,

ਗੋਲੀ ਭਾਇਰ ਦੇ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਾਰੀ, ਬਦਲਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਲੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲੀਤਾ,

ਚੜ੍ਹਕੇ ਲੋਹ ਲੱਦਾਖ ਦਿਆਂ ਪਰਬਤਾਂ 'ਤੇ, ਲਹੂ ਵੈਰੀ ਦਾ ਪੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੀਤਾ,
ਪਰ ਦੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਆਜ਼ਾਦ, ਮੁਲਮ ਤਮੀਰ ਹੋਏ, ਉਹ ਹੋਰ ਹੋ ਗਏ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਹੋ ਗਏ,
ਸਾਡੀ ਰਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸਾਧ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਚੋਰ ਹੋ ਗਏ”

ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ੮੬% ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਏਸ ਕੌਮ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ
ਭਿਣਤੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ੧.੫% ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਧੂਨੀਅਨ ਜੈਕ ਲਾਹ ਕੇ ਤਿਰੰਗਾ ਚਾੜ੍ਹ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਏਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਏਸ ਬੂਟੇ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ
ਲਾਇਆ ਸੀ, ਹੇਠਾ ਥੋੜੀ ਛਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਤੇ ਅਜਿਹੇ 'ਵਾਅਦੇ' ਵੀ ਕੀਤੇ
ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਤਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਛਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਭਾਂਵੇ ਕਿ ਛਾਂ ਬਥੇਰੀ ਸੀ ਪਰ
ਇਹ ਛਾਂ ਤਾਂ ਮਾੜੀ ਨੀਤ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੀ ਥੋੜੀ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਕੌਮ
ਵਿਚਾਰੀ ਸਬਰ ਨਾਲ ਧੁੱਪ ਬੈਠ ਗਈ। ੬੨, ੬੫, ੭੧ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ
'ਆਪਣੀ ਛਾਂ' ਖੁੱਸਦੀ ਜਾਪੀ ਤਾਂ ਇਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਗਈ ਤੇ
ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਵੇਰ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਕੀ
ਮਿਲਿਆ, 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਛਾਂ'?, ਨਹੀਂ ਕਾਲ ਕੋਠਤੀਆਂ ਦਾ ਸੇਕ, ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ
੫੫੦੦੦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੋਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਕਰਨਾਲ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਛਾਂ ਲਈ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ
ਸੀ। ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੇਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ”। ਬੱਚਾ
ਬੋਲਿਆ, “ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਛਾਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਨੱਪੀ ਬੈਠੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਗਰਮੀ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗੀ
ਹੀ”। “ਚੰਗਾ ਫਿਰ ਹੁਣੇ ਤੇਰੀ ਗਰਮੀ ਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ” ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ
ਉਸ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਦਾ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ,

“ਮਥੇ ਟਿਕਾ ਤੇਤਿ ਧੋਤੀ ਕਥਾਈ ॥

ਹਥਿ ਫੁਰੀ ਜਗਤ ਕਾਸਾਈ ॥”

ਫੇਰ ਇਸ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲੀਆਂ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਏਸ ਚੰਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ
ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਨ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਤਰ, ਚਲਾਕ ਤੇ ਕਮੀਨਾ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ
ਕੌਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਸੜ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉੱਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਟੈਕਾਂ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਗੋਲੇ
ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕ ਭੁੱਠ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ‘ਹਰਿਮੰਦਰ’
ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਸ ਦੇ ਚੀਬਤੇ ਉਡਾਏ, ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਬਾਲ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਕਰਦੇ
ਤੜਫ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਅੱਗ ਦਿੱਤੀ। ‘ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ’ ਵੀ
ਬੰਬਾਂ ਦੇ ਪੂਏਂ ਨਾਲ ਕਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ‘ਹਰਿਮੰਦਰ’ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਵਿਚੋਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਲਹੂ ਸਿੱਮ ਰਿਹਾ
ਸੀ।

ਫੇਰ ਇਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਕੁਝ ਅਣਖੀ ਗੱਭਰੂਆਂ ਨੇ 'ਅੱਗ' ਵਰ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੌਮ ਦਾ ਸੇਕ ਕੁਝ ਘੱਟ ਕੀਤਾ..... ਪਰ..... ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਟਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਇਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ..... ਸਭ ਕੁਝ ਫੂਕ ਦਿੱਤਾ..... ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ,

“ਜਿਥੋਂ ਤੀਕਰ ਛਾਂ ਤਖਤ ਦੀ ਅੱਗਾਂ ਹੀ ਅੱਗਾਂ,

ਚੌਕ ਚੁਰਾਹੇ ਸੜਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਹੀ ਪੱਗਾਂ”

ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਸ

ਬੁੰਨਣ ਦੀ ਪਿਆਸ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਏਨੀ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾਈ ਕਿ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ੨੫੦੦੦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੌਜਵਾਨ ਉਸ ਅੱਗ ਵਿਚ ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਗਏ।

ਜਦੋਂ-ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ ਹਾਕਮਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਥਾਂ ਮੰਗੀ, ਤਦੋਂ-ਤਦੋਂ ਜਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਧੁੱਪ, ਅੱਗ ਤੇ ਸੇਕ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਢੱਠੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸੇਕ, ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਬਲਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਦਾ ਸੇਕ, ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੇਕ, ਬਸ ਸੇਕ ਹੀ ਸੇਕ।

ਹੁਣ ਇਹ ਕੌਮ, ਜੋ ਕਦੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ, ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਘੋਸਲ ਵੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਲੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਨਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਭੰਗੜੇ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਝੰਡੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਝੰਡੀ ਕਦੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ,

“ਅੱਜ ਤਪਦੀ ਭੱਠੀ ਬਣ ਗਈ ਮੇਰੀ ਜੂਝੇ ਵਾਲੀ ਬਾਂਹ,

ਅੱਜ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਝੰਡਿਆਂ ਹੈ ਮੇਰਾ ਝੰਡਾ 'ਤਾਂਹ'”

ਜਾਲਮ ਦੀ ਘੰਡੀ ਮਰੇਤਨ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ ਕੇ,

“ਤੂੰ ਨੀ ਬੋਲਦੀ ਰਕਾਨੇ, ਤੂੰ ਨੀ ਬੋਲਦੀ ਤੇਰੇ 'ਚ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਦਾ.....”

ਗਾਣੇ 'ਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਰ ਕਸੂਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੋਰ ਹੀ ਇਸ ਫੱਲ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਏਸ ਜੁਝਾਰੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਘਸਿਆਰੀ ਤੇ ਖੁਸਰੀ ਜਿਹੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਦ ਮੰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੇਠਾ ਬੈਠੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਲੋਕ,

ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬੱਲੇ ਬੈਠੇ ਰਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਜਦੋਂ ਬਾਹਲਾ 'ਸਵਾਦ' ਆਵੇ ਤਾਂ ਉੱਠ ਕੇ ਨੱਟ ਵਾਰ ਕੇ ਵੀ ਸੁੱਟ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਬਦਨਾਮ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕ ਕੰਜਰੀਆਂ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਵਾਰਨੇ ਕਰਦੇ ਸਨ।
ਸ਼ੇਰ.....

ਕਿਸੇ ਮਾਡੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਏਨਾ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹੀ ਕੌਮ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਏਨੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਸਹਿ ਕੇ ਵੀ ਜਿਊਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ (ਚਾਹੇ ਬੇਅਣਮੇ ਤੇ ਬੇਗ਼ੈਰਤੇ ਹੋ ਕੇ ਜਿਊਂਟ ਨਾਲੋਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾ ਚੰਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਸ ਹੈ ਕੇ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉੱਠਾਂਗੇ ਹੀ) ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਾਲਮ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਕਦੇ ਮੋਤ ਮੰਡੀ ਤੇ ਕਦੇ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਅਤੇ ਜਾਮਾਰਾਏ ਵਿਚ ਸੋਗ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਇਸ ਕੌਮ 'ਤੇ..... ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਲੋਚਣ ਵਾਲੀ ਏਸ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੀ ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਭਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੇ ਤਾਂ ਕਿ ਛਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਤੀ ਜਾਗ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ 'ਛਾਂ' ਖੋਹ ਕੇ ੧੫੦ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਪ ਰਹੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਠੰਡ ਪਹੁੰਚਾਉਣ।

ਮੈਂ ਇਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਇਕ ਪੁੰਪ ਵਿਚ ਸਤ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਨੌਜੁਆਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਜੇਦਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਉ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਈਏ।

“ਵਾਤ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਖਾਵਣ ਲੱਗੀ ਕੌਣ ਕਰੂ ਰਖਵਾਲੀ,
ਫ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਲਾਵਣ ਵਾਲੇ ਪੁੱਪੇ ਬੈਠੇ ਮਾਲੀ”

ਰਾਜ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਧਰਮੁ ਚਲੈ ਹੈਂ.....

ਮਸਲਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਤੁਕ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਵਿਚੋਂ ਹੈ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿਚੋਂ, ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ੍ਰੋਤ ਵਿਚੋਂ। ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੁਕ ਪਿੱਛੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਥਰ 'ਤੇ

ਲੀਕ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਤੋਂ ਸੰਖਣੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਕਦੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦੀਆਂ। ਰਾਜ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ, ਕਲਿੰਗਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰਾਟ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਜੋ ਰਾਜੇ ਦਾ ਧਰਮ ਹੋਵੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਉੱਗਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਰਾਜੇ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤਾਕਤ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਫੇਰ ਇਹ ਧਰਮ ਆਪਣੀ ਜੰਮਟ ਭੋਇਂ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਵਜੋਂ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ।

ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਓ..... ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਚਮਤਕਾਰੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਆਪ ਇਕ ਸਿਖ ਸੀ। ਪਰ 'ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ' ਖੁੱਸ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਖ ਵਜੋਂ ਘਟ ਕੇ ਅੱਧੋਂ ਵੀ ਬੋਲੇ ਚਲੀ ਗਈ (ਭਾਵੇਂ ਇੰਝ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਝਾਉਣਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਮਾਣੀਨੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ)।

ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਬੇਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਰਨ ਲਈ ਤੇ ਬਬੇਰਿਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਤਿਆਗਿਆ। ਪਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ 'ਆਪਣੇ ਘਰ' ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਦਮ ੬੦ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਗਈ। ਥਾਂ ਪੂਰ ਥਾਂ ਬਿੱਲਰੀ ਪਈ ਮੁਸੇ ਦੀ ਉਮੈਤ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਅੱਜ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੀ ਕਮਾਲ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ੧੯੪੭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਮਣਾ ਦੀ ਭਿਣਤੀ ਸਿਰਫ ੭ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਾਹਮਣ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ, ਮੰਤਰੀਆਂ, ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅੱਜ ੭੦ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਾਹਮਣ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂ..... ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ।

ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਾਮੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਰਾਜ' ਤੋਂ ਸੰਖਣੀਆਂ ਸਨ। ਖੈਰ

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਵੇਲੇ ਦੇ 'ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ' ਨੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਿਖਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਰਾਜਾ ਸੀ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਧ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ' ਬਖਸ਼ਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੌਮ ਦਾ ਹੋਸਲਾ ਉਸ ਨਿਡਰ ਜਰਨੈਲ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜ ਜਿੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਪਰਾਏ ਬਾਰਾਂ' 'ਤੇ ਰੁਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਕੌਮ ਦਾ 'ਆਪਣਾ ਘਰ' ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ (ਭਾਵੇਂ ਬੇੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਸਹੀ) ਤੁਰਦੇ ਸਨ। ਸਿਖਾਂ ਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖਾਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ,

“ਨਾਂ ਤਸਵੀਸ ਖਿਰਾਜੁ ਨ ਮਾਲੁ ॥

ਖਉਫੁ ਨ ਖਤਾ ਨ ਤਰਸੁ ਜਵਾਲੁ ॥੧॥”

ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਸੀ ਇਹ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਰਾਜ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੌਮ ਫਿਰ ਬੇਘਰੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲਦੀ ਰਹੀ ਕੌਮ 'ਕੌਮੀ ਘਰ' ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਅੰਤ ਇਸ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਫਲ ਵੀ ਲੱਗਿਆ। ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਕੌਮ ਨੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਦਾ ਕਿਲਾ ਉਸਾਰ ਲਿਆ। ਕੌਮ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਵਸਣ ਲੱਗੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ (ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਫੁਜ਼ਾਰੀ)। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ੪੦ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਬੰਦਾ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਰਾਜ ਸੀ,

“ਬੇਗਮ ਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੋ ਨਾਉ ॥ ਦੂਖੁ ਅੰਦੋਹੁ ਨਹੀ ਤਿਹਿ ਠਾਉ ॥”

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ,

“ਹੁਣਿ ਹੁਕਮੁ ਹੋਆ ਮਿਹਰਵਾਣ ਦਾ ॥ ਪੈ ਕੋਇ ਨ ਕਿਸੈ ਰਵਾਣਦਾ ॥

ਸਭ ਸੁਖਾਲੀ ਵੁਠੀਆ ਇਹੁ ਹੋਆ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜੁ ਜੀਉ ॥੧੩॥”

ਇਥੇ ਦੁੱਖ ਕਲੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਸਭ ਸੁਖੀ ਵਸਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ,

‘ਸੁਖੀ ਵਸਣ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ, ਅੱਜ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਆਫਾਤ ਆਈ,
ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੀ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੀਸਰੀ ਜਾਤ ਆਈ’
ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਨ, ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ (ਤੀਸਰੀ ਜਾਤ) ਦੇ
ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਅਮਨ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ।

ਰਾਜ ਖੁੱਸ ਗਿਆ। ਕੌਮ ਫੇਰ ਖੁਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਬੰਨੇ ਚਿਰ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮ
ਫਿਰ ਉੱਠੀ ਤੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈ ਲਈ। ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਣਾ ਇਸ ਕੌਮ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਵਿਚ
ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਆਜ਼ਾਦ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਇਸ ਫੌਜ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਜੰਦੇ-ਜਹਿਦ ਸ਼ੁਰੂ
ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਮਹਿਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ
ਨਾਸੀਂ ਧੂਆਂ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਮ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ੮੬%
ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਲਹਿ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ
ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਥ ਵੀ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਕੌਮ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਤੇ ਦੇਸ਼
ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਸਵਾਰ ਸਕੇਗੀ।

ਗੋਰੇ ਤਾਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਪਰ ਤਾਕਤ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਬਾਹਮਣਾ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ, ਜਾਂ ਕਹਿ
ਲਓ ਕਿ ਮੁਰਖ ਸਿਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਆਪ ਵਢਾ ਲਏ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ
ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਵੈਰ ਸੀ। ‘ੴ’
ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ‘ਸਿਧਾਂਤਕ ਵੈਰ’। ੧੦੦੦ ਸਾਲ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ
ਹਾਬਤ ਕੇ ਪੈ ਗਏ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ
‘ਜਰਾਇਮ ਪੇਸਾ’ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਚੁਲਮਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਬਾਹਮਣਵਾਦ
ਰੂਪੀ ਇਸ ਬੇਸ਼ਨਾਗ ਨੇ ਕਾਕਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਈ ਹਰਮੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭੰਬਵਾਲੀ ਤੱਕ ਲੱਖਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤੇ ਹੀ ਨਿਗਲ ਲਿਆ।

੧੮੪੯ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੌਮ ਦੀ ਖੁਆਰੀ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਦਾ
ਖੁੱਸਣਾ ਹੈ। ਲੱਖਾਂ ਨਿਹੱਕੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਲਈ ਝੁੱਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ
ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਕੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਤ
ਦਿਹਾਤੀ ਨਵੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ
ਸਮਝ ਆਉਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸਾਡੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਮਾਰੇ ਜਾਣਾ,
ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ, ਬੈਕਸ਼ੁਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਬਣ
ਜਾਣਾ, ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾ ਦੀ ਬਾਣਿਆਂ ਦੇ ਟਾਰਚਰ ਰੂਮਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਬੇਪੱਤੀ, ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ
ਕਹਿ ਕੇ ਫੂਕੇ ਗਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਬੇਆਸਰੇ ਪੱਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਬੁੱਢੇ ਬਾਪੂ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ
ਵਿਚ ਵਿਲਕਦੀਆਂ ਮਾਈਆਂ..... ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ

ਨਾਲ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਇਕ ਮਾਤਰ ਹੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ.....
ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਅੱਜ
ਜੇ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸੂਰਜ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਚੈਲੇਂਜ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਸਭ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ
ਬੰਦ ਹੋਣਗੇ। ਕੋਈ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਮ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਿੱਕ ਬਾਪਤ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕੇਗੀ
ਕਿ 'ਸਿਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ', ਕੋਈ ਸਰਸੇ ਆਲਾ ਪਖੰਡੀ 'ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ' ਦੀ ਰੀਸ
ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਕੋਈ ਨੂਰਮਹਿਲੀਆ ਭਈਆ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭੇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ, ਕੋਈ ਭਨਿਆਰੇ ਦਾ ਸਾਧ 'ਸ਼੍ਰੀ
ਭੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਪਣੇ ਢੁੱਡ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ।

ਫੇਰ 'ਪਰਾਏ ਬਾਹਾਂ' ਵਿਚ ਰੁਲ ਰਹੀ ਭੂਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਉੱਮਤ ਨੂੰ ੪ ਰੁਪੈ ਆਟਾ ਤੇ ੨੦
ਰੁਪੈ ਦਾਲ ਪਿਛੇ ਰੁਲਣਾ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਚਿੱਡ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ (ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਲੋਕ
ਜੇ ਅੱਜ ੪ ਰੁਪੈ ਆਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਲਕ ਰਹੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸਾਡੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੀ ਹੈ।
ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲੁੱਟ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਫਰਸ਼
'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਵੇਚਣ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਖੁਦ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਰੋਟ ਤਹਿ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਪ ਤਹਿ ਨਹੀਂ ਵੀ
ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੂਰਾ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਰ..... ਹੇਠਾਂ
ਜਪਰੇਹਾਂ ਪਾ ਕੇ, ਸੀਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਮਿੱਥ ਕੇ, ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰੀਆਂ ਲਾ ਕੇ
ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਤੁਹਾਡੀ ਫਸਲ ਦਾ ਰੋਟ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨ ਕੋਠੀਆਂ
ਵਿਚ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਕਹਿ ਦੇਈਏ ਕਿ ਇਹ ਰੋਟ ਘੱਟ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਡੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, "ਰੋਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਿਲੇਗਾ, ਅਗਰ
ਬੇਚਨੀ ਹੈ ਤੋਂ ਬੇਚੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਘਰ ਲੇ ਜਾਓ....." (ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਐਤਕੀ ਦਾ
ਬਿਆਨ)।

ਜੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕਰ ਦਿਉ ਤਾਂ ਕੈਦਾਂ, ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਤੇ
ਫਾਂਸੀਆਂ..... ਤੇ ਜੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਗਲਤੀ
ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਜੇਡ ਸੁਰੱਖਿਆ'। ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਨਿਆਂ
ਹੈ..... ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਫੈਸਲਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤਾ ਨਾ ਝਾਕੋ। ਇਹ
ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਆਪ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਝਾਕ ਰਹੇ ਨੇ। ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ
ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਉਹੀ ਬੋਲਦੇ ਨੇ। ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਤੋਤਾ ਮਿੰਨ੍ਹ
ਰਾਮ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, "ਮਿੰਨ੍ਹ ਰਾਮ ਜੂਰੀ ਖਾਣੀ ਐ" ਉਹ ਕਹੇਗਾ, "ਖਾਨੀ
ਐ"। ਫੇਰ ਕਹੋ, "ਕਹਿ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ", ਉਹ ਬੋਲਦੇ, "ਮੈਂ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ

ਈ ਖੁਸ਼ ਆਂ"। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹਾਲ ਐ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 'ਖਾਲਸਤਾਨ' ਦੀਆਂ ਬਤਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਏਥੇ ਆ ਕੇ 'ਭਿੰਜੀ ਬਿੱਲੀ' ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੁਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ 'ਰਾਜ' ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੁਕਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫ਼ੁੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹੋਣ) ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, "ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮਰ ਗਈ ਐ"। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਜਵਾਂ ਸੱਚ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, "ਪੰਜਾਬੀ ਜੁਥਾਨ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਸੇ ਲਈ ਮਾੜਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੁਲਾਮ ਜੁਥਾਨ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੁਥਾਨ ਹੀ ਵੱਡੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਾਹੀ ਬੋਲੀ....."

(ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਰੇਕਾ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚੋਂ)
..... ਤੇ ਜੇ ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਤੱਕ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਫੁਲਾਮ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮ ਤਰੱਕੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗੀ। ਸੋ, 'ਸੋ ਹੱਥ ਰੱਸਾ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਗੁੰਦ'। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬੇਘਰਿਆਂ ਨੂੰ 'ਆਪਣਾ ਘਰ' ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਆਪਣਾ ਘਰ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਦੀ ਘਾਤਣਾ ਕਰੀਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਕਹਿਣ,

"ਅਬ ਮੋਹਿ ਖੂਬ ਵਤਨ ਗਹ ਪਾਈ ॥ ਉਹਾਂ ਖੇਰਿ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕਾਇਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਦਾ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ॥ ਦੇਮ ਨ ਸੋਮ ਏਕ ਸੋ ਆਹੀ ॥"

ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਪਾਪ ਹੈ.....?

ਅੱਜ ਕੱਲ ਜਿਸ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੋਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ- ਕੰਨਿਆਂ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ। ਪੋਲੀਓ ਬੂੰਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਏਨਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਟੈਲੀਵੀਯਨ ਉੱਤੇ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਨੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਐਨ. ਜੀ. ਓ. ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟੀਆਂ

ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ,..... ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੋਕ ਕੁਤੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨੇ..... ਉਹ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨਾਮ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। *

ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ੧੫-੨੦ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ 'ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਫੇਰ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਏਨੀ ਛੇਤੀ ਏਡਾ ਘਾਤਕ ਰੂਪ ਲੈ ਗਈ। ਕੀ ਦਾਜ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ?..... ਜਾਂ ਕੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ 'ਕਮਾਈ' ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਆਂ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ?..... ਨਹੀਂ..... ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਨੇ.....।

ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਐਤਕੀ ਦੀ ਲੋਹਤੀ ਤੋਂ..... ਐਤਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਈਂ

ਕੁਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾ ਕੇ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਲੋਹੜੀ ਦਾ 'ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾਈ ਗਈ..... ਪਰ ਮਨਾਈ ਕਿਵੇਂ ਗਈ..... ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਚਾ ਕੇ ਜਾਂ ਸਿੱਧਾ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਕੇ ਵੇਖ ਕੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਰਤਾ ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਕਲਚਰ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ? ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਗੱਦ ਨੇ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ ਵੀ ਜਮਾਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕੁਤੀਆਂ ਨੱਚਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਆਪ ਹੀ ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਯਰ ਭੈਣਾ ਨੂੰ ਨੱਚਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਾਏ, ਸਰਮ ਨਾ ਆਉਂਗੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋਰਾਂ ਨਾਚੀ ਦਾ ਨਾਚ ਵੇਖਣ ਕਰਕੇ ਸਜਾ ਲਾਈ ਸੀ। ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਅੱਜ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਹੱਬਤਾ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਚੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਏਸ ਕੱਜਰ ਕਿੱਤੇ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਨੱਚਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਈ ਧੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਾਡੀ ਧੀ ਵੀ..... ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਥੱਲੇ ਕੁਤੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ 'ਤੇ ਬਾਈ ਅਮਰਦੀਪ ਕਿਤੇ ਭਜਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬਾਈ ਮੈਂ ਕਿਸੇ (ਅ)ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਬੋਰਡ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ 'ਜੋਬਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ', ਜਦ ਮੈਂ ਬੋਲਿਆ 'ਜੋਬਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ' ਤਾਂ ਬਾਈ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਆਹੋ ਜੋਬਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੰਡੀ ਵਿਕਣ ਆਇਐ"। ਬਾਈ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਕੁਤੀ, ਜਿੰਨੇ ਘੱਟ ਕੱਪੜੇ ਓਨੇ ਜਿਆਦਾ ਪੈਸੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਾਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਖੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਓ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਪੁੱਛਦੇ ਨੇ, "ਬਾਈ ਜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਿ ਵੈਸਟਰਨ?" ਹੁਣ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ.....

ਤੁਹਾਡੇ, ਜਾਗਦੀ ਜਮੀਰ ਵਾਲਿਆਂ, ਚਿਚੇਂ ਹੈ ਕੋਈ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਵੱਡੀ ਹੋ ਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹ ਕੇ ਨੱਚੇ, ਲੋਕ ਮਸੇ ਲੈਣ ਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਵੇ..... ਸ਼ਾਇਦ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੂਨ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਏਦਾਂ ਸੋਚਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੋਗੇ। ਪਰ ਜੇ ਕੁਤੀ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਐਸਾ ਕਿੱਤਾ ਫੜ੍ਹ ਲਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪੱਗ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁਤੀ ਦੇ ਲਟਕਿਆਂ ਬਟਕਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਚੁਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹੋਗੇ.....? "ਏਦ੍ਰ" ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ਏਹਨੂੰ ਜੰਮਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ....."

ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਆਹ ਫਾਲਤੂ ਦੇ ਪਿਆਰ, ਇਸ਼ਕ, ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਕਲਚਰ? ਦੀ।

ਬਹੁਤੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ, ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖ ਕੇ ਡਰ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਹਿ ਕੇ ਘਰੋਂ.....। ਕਿਹੜਾ ਮਾਂ ਬਾਪ ਇਹ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ, "ਓਏ ਫਲਾਣਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਿਕਲ ਗਈ..... ਸਾਲੇ ਵੱਡੇ ਇੰਚਰ ਆਲੇ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ..... ਨੱਕ 'ਤੇ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਸੀ ਬਹਿਣ ਦਿੰਦੇ..... ਹੁਣ ਆਵਦੀ ਕੁੜੀ ਹੀ ਸਿਰ ਸਵਾਹ ਪਾ ਗਈ....." ਕੋਈ ਮਾਂ ਪਿਉ ਇਹ ਬਦਨਾਮੀਂ ਨਹੀਂ ਭੱਲ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ ਖੁੰਹਦੀ ਕਸਰ ਆਹ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਾਉਣ ਨੂੰ..... ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਸਮਝ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ 'ਪਾਸ' ਨੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ,

"ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਥੋਹਰ ਬਣ ਕੇ ਉੱਗ ਆਈ ਹੈ"

ਇਹਨਾਂ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ' ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਲਨਾਇਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੀਰ ਪੜ੍ਹੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਏਨਾ ਦਾਗੀ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਆਖਰ ਜਿਹੜੇ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੀ ਗੱਲ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਉਹ ਏਨੇ ਮਾੜੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ। ਜੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ "ਹਾਜੀ ਲੋਕ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣਾ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰੇ" ਕਹਿ ਕੇ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਮੱਕੇ ਜਿੱਡਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਰੁਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ..... ਪਰ ਏਹਨਾਂ ਨਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ..... ਹੀਰ ਵਾਰਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਥਾਂ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਚੱਲ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਰਾਂਝਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,

"ਹੀਰੇ ਇਸ਼ਕ ਨਾ ਮੂਲ ਸਵਾਦ ਦੇਂਦਾ, ਨਾਲ ਚੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਧਾਲਿਆਂ ਦੇ,

ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਸਰਾਫ਼ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਐਬ ਖੋਟਿਆਂ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ"

ਉਹ ਕੌਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਾਫ਼ (ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ) ਨੂੰ ਖੋਟੇ ਖਰੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਗਾਣੇ,

'ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈ ਦੇ, ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਚੱਲ ਕਿਤੇ ਭਜਾ ਕੇ'

ਹੁਣ ਏਸ ਗਾਣੇ ਦਾ ਕੀ ਅਤਲਬ ਹੈ..... ਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਏਹ ਗਾਇਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ..... ਬੈਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਮੂਨੇ ਤੱਕੋ,

'ਜੇ ਨਾ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਤੋਰੀ ਯਾਰ ਤੈਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈਚੁਗਾ.....'

'ਕਾਲਜ 'ਚ ਖੁੰਢੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਪਸਗੇ ਨੀ ਇਕ ਤੋਰੇ ਕਰਕੇ.....'

'ਤੇਰੇ ਪਿਛੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵੈਰ ਪੈ ਗਿਆ.....'

‘ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਝੀਲ ਦੀ ਕਰਾ ਦੂ’ ਤੈਨੂੰ ਸੈਰ ਆਜੀ ਟੈਮ ਕੱਚ ਕੇ.....’

‘ਜਦ ਮਰਜ਼ੀ ਆਜੀ’ ਖੇਤ ਯਾਰ ਤਾਂ ਮੋਟਰ ‘ਤੇ ਹੁੰਦੇ.....’

‘ਠੰਡ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਲੰਘ ਗਈ, ਰੱਖ ਬੋਤਾ ਹੌਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਗੀ.....’

‘ਰਾਤੀ’ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਈ ਤੂੰ ਕਰਾਰ ਕਰਕੇ, ਆਉਣ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਸੀ ਵੱਡੀ ਭਾਬੀ ਉੱਠ ਗਈ.....’

ਖੈਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਣੇ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਰਜ਼ੀ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਗਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ..... ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?..... ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ..... ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਣਖ ਵਾਲੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਇਸ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇਗੇ..... ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਏਸ ਦਲਦਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ‘ਵਿਚਾਰੇ’ ਮਾਪੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ..... ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੰਮਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ.....

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ‘ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ’ ਦੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਵੇਲੇ) ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜੇ ਕੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ (ਹਰਿਆਣੇ) ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੇ.ਪੀ. ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਰੂਪਨ ਦਿਊਲ ਬਜਾਜ ਦੀ..... ‘ਤੇ ਵੇਰਿਆ ਗਿਆ ਹੱਥ ਵੀ ਫੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਬਦਲੇ ‘ਮਾਨਯੋਗ’ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ. ਪੀ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਸੁਧਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।..... ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕੁੜੀ ਕੋਤੀਆ ਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਸਰ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਝੱਟ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲਕੇ ਲੈਂਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਬਾਡੀਗਾਰਡਾਂ ਤੇ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਚ.....। ਅਜੇ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ‘ਦੇਸ਼’ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ,

ਪਰ ਜੇ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ? ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ
ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਉਹ ਕੁੜੀ ਵੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ
ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ

ਪਿਛੋਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹੀ ਮਨੋਰਮਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ
ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮਨੀਪੁਰ ਸਥਿਤ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਦੇ
ਮੁਹਰੇ 'ਨਿਰਵਸਤਰ' ਹੋ ਕੇ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ,

'ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ, ਸਾਡਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰੋ'

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਲੰਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਲੰਕ ਇਹ ਵੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ
ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਸਤਾਈਆਂ ਇਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ।

ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਟੀ, ਵੀ, ਲਗਾਓ, ਖਬਰਾਂ ਵੇਖੋ, ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵੀ ਦਿਨ ਵੀ
ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਾਸੂਮ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾ ਆਈ
ਹੋਵੇ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ੬੦
ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਸੋਚ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ
ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨੇ। ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਭੁੱਖੇ ਬਘਿਆੜ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ।

..... ਇਹ ਹਲਕੇ ਹੋਏ ਕੁੱਤੇ ਤਾਂ, ਭਾਰਤ ਵੇਖਣ ਆਈਆਂ ਟੂਰਿਸਟ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਬਖਸ਼ਦੇ। ਖੈਰ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਭਗਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ.....

ਜਿਥੇ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਰਾਸ ਲੀਲਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਇਆ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੋਵੇ..... ਜਿਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਖੋਹ ਖਾਧੀ
ਹੋਵੇ..... ਓਥੋਂ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ,

'ਗੁਰੂ ਜਿਨਾ ਦੇ ਟੱਪਣੇ ਚੇਲੇ ਜਾਣ ਛੱਡੇ'

ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਸਾਹਿਤ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੈਰ ਦੀ ਜੱਤੀ,
ਬਘਿਆੜਣ, ਪਸ਼ੂ, ਗਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀ ਕੋਈ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਜਿਸਨੇ ਕਦੇ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੋਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ, ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਤੇ ਬਾਹਮਣ ਮਨੂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਭ
ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਾਤਲ ਐਲਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ
ਉੱਠਣ ਦਿੱਤਾ। ਖੈਰ ਜੇ ਏਧਰ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ
ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਕਾਤਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ, ਜਿੰਡਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ
ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਖੂਨ-ਸੱਚ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਪਰ..... ਜੇ ਪ੍ਰਾਓਂ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ

ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਜੰਮ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸੰਭਾਲ' ਕੇ ਜਵਾਨ ਕਰਨਾ, ਰੁੱਖੇ ਬਘਿਆੜਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ, ਸੋਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਪਰ..... ਤੁਸੀਂ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਪੁੱਤ-ਧੀਆਂ ਹੋ, ਕਦੇ ਮੁਸਕਿਲ ਤੋਂ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ। ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸਕਿਲ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹੋ। ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ 'ਖੋਬੇ ਨਾਨਕੀ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ' ਤੇ ਫੇਰ ਮਾਈ ਭਾਗੋ, ਹਰਸਰਨ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਉਪਕਾਰ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਅਡੋਲ ਸਿਦਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਸੁੰਦਰੀ' ਤੇ 'ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ' ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਤਕੜੀਆਂ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਲ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਪਵਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਵੱਡੇ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਚਾਲਮ ਨੂੰ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਪੜ੍ਹਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲਾਓ..... ਸਿਰਫ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਪਕੇਰਿਆਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ,

‘ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਕੋਟਿ ਲਖ ਬਾਹਾ ॥’

ਤੇ ਜਦ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਹੋਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ 'ਵਾ ਵੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ' ਦੇਖ ਸਕੇਗਾ.....

‘ਸਿਖਾ ਦੇ ਸਰ ਕੁਚਲਣੇ ਕਾ ਹੁਨਰ ਅਪਣੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇਂ ਕੇ,

ਬਿਤਾਣੀ ਹੈ ਇਨਹੋਂ ਅਬ ਜਿੰਦਗੀ ਸਾਪੋਂ ਕੀ ਬਸਤੀ ਮੇਂ’

.....ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਇਦ ਪੇਟ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ.....

ਜੇ ਫੇਰ ਵੀ ਕਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਏ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਿਓ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪੇ ਜੰਮਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਸਨ ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਨਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਾ ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ੪੦ ਸਾਲ ਦਾ ਉਹ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ। ਜੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦਲੇਰ ਬਣਾਓ ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹੋ..... ਨਹੀਂ ਤਾਂ

ਯਾਦ ਰੱਖਿਓ ਕਿ ਮਾਤੀ ਔਲਾਦ ਦਾ ਲਾਂਭਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਫੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਲਾਂਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੇਗਾ..... ਜੇ ਸੰਭਲੇ..... ਆਉ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ ਤੇ ਗੰਧਲੇ ਨਿਜਾਮ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਢਨ ਦਾ ਤਹਈਆ ਕਰੀਏ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਲੀ ਕਰੇਗਾ।

ਕੁੜੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ

'ਖਾੜਾ ਪੂਰਾ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਚਲੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਬ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਘੱਟ ਸੋਫੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬੱਲੇ ਨੱਚਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਫੇਰ ਲੋਰ ਜਹੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ-ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗੇ। ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਗਲਤ ਹਰਕਤਾਂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਟਾ ਲਈਆਂ। ਹੁਣ ਸਰਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਤਕ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਘਸੀਟ ਲਿਆਂਦੀਆਂ। ਫੇਰ ਉਹੀ ਕੰਜਰ ਖਾਨਾ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਭਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਨਾਣਾ ਦੇ ਵੀ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਖੁਰਕ ਜਹੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ, ਮਾਮੇ-ਚਾਚੇ-ਮਾਸੀ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ, ਵੀ ਖਾੜੇ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪਈਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਭਾਬੀਆਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਦੀਆਂ ਬੈਠ ਗਈਆਂ ਤੇ ਪੂਰਾ 'ਖਾੜਾ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਂਭ ਲਿਆ। ਭਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ ਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ,

'ਤੂੰ ਨੀ ਬੋਲਦੀ ਰਕਾਨੇ ਤੂੰ ਨੀ ਬੋਲਦੀ, ਤੇਰੇ 'ਚ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਦਾ'

ਕੁਝ ਗੈਰਤ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਰ ਨੱਚੇ। ਉਹ ਸਿਆਣੇ ਸਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗੇ।

ਏਧਰ ਕੰਜਰ ਕਿੱਤਾ ਜਾਰੀ ਸੀ,

'ਤੇਰਾ ਹੁਸਨ ਇਹ ਕਤਲ ਕਰਾ ਦੂ, ਗੱਭਰੂ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ.....'

ਸ਼ਰਮ.....? ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਆਪ ਸ਼ਰਮ ਸਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੋਣਾ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਣੇ ਅੱਜ ਏਨੇ ਬੇਅਣਖੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨੀਲਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਰੋਣਾ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਪੂਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪੱਥ ਰਲਾ ਕੇ ਨੱਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਉਹ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਖਵਾਉਣ ਵੀ ਕਿਉਂ,

'੨੧ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਔਰਤ ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ'

ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਗਾ ਵੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ,

'ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹ ਸਾਡਾ ਪਿਆਰ ਮੁੰਡਿਆ ਵੇ ਸਿਰੇ ਦੇਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ.....'

ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਪੜਦਾਰੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਗਨ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਗਨ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜੀ ਤਾਂ ਉਹ ਲੰਘਦੀ-ਲੰਘਦੀ ਏਸ ਫੂਤ ਭੰਗੜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਮਾਤਾ-ਮੋਟਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ, "ਕੁੜੇ ਜੀਤ ਆਹ ਪੈਟਾਂ ਜੀਹਾਂ ਆਲੇ ਮੁੰਡੇ ਕੌਣ ਅੰ..... ਇਹ ਤਾਂ ਆਏ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਗੁੱਤਾਂ ਜੀਹਾਂ ਕਹੀ ਫਿਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ....."

ਮਨਜੀਤ ਹੱਸਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, "ਬੇਬੇ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ, ਇੱਕ ਮਿੱਦੇ ਦੀ, ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਤੇ ਔਹ ਆਪਣੀ ਸਿਮਰ....." ਅਜੇ ਮਨਜੀਤ ਬੋਲ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਤਾ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲੀ, "ਫੇਟ..... ਕੁੜੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਆ...., ਨਾਲੇ ਹਾਅ ਕਿਹੋ ਜੇ ਲੀਤੇ ਪਾਏ ਆ ਏਹਨਾਂ ਨੇ....."

"ਚੁੰਨੀਆਂ ਬੇਬੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦੀਆਂ, ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਨੂੰ ਸੰਭਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ"

"ਲੈ ਚੁੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੀ ਪੂਰਨੇ ਪਾਉਣਗੀਆਂ..... ਛਿੱਤਰ ਆਲਾ ਈ ਹੋਣੀ ਕੋਈ.... ਸ਼ਰਮ ਤਾਂ ਜਵਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾਲੀ ਲੰਡਰਾਂ ਨੇ..... ਨੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ..... ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਗੁੱਤਾਂ ਮਰੋਤ ਦਿੰਦੇ ਕੱਜਰੀਆਂ ਦੀਆਂ...." ਬੇਬੇ ਵਿਚਾਰੀ ਕੁਰੂਦੀ ਹੋਈ ਭੁਰ ਗਈ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕੀ।

ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਚੀਆਂ ਜਹੀਆਂ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਉਤਾਰ ਚੁੱਕੇ ਕੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਵਿੱਡ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਵੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ। ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, "ਯਰ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ, ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹਿਓ..... 'ਏਨਾ ਕੁਝ' ਤਾਂ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ....."

"ਚੱਲ ਤੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਨਾ ਹਿਲਾ, ਵੀਡੀਓ ਠੀਕ ਨੂੰ ਬਣਨੀ, ਨਾਲੇ ਔਹ ਚਿੱਟੀ ਟੀ-ਸ਼ਰਟ ਵਾਲੀ 'ਤੇ ਦੂਮ ਕਰ....."

ਜਦੋਂ ਉਹ ਔਧ ਨੰਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਨੱਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਡੀ.ਜੇ. ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਗਾਣਾ ਪਲੇ ਹੋ ਗਿਆ,

"ਵੱਡੀਏ ਮਜਾਜਣੇ ਨੰਗੇਜ਼ ਕੱਜ ਨੀ, ਲੋਕੀਂ ਤੇਰਾ ਦੇਖਦੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਅੱਜ ਨੀ,
ਤੂੰ ਚੰਗ ਹਲੀਆਂ ਮਾਣੇ, ਕੀ ਬਣੂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ,
ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜਾਣੇ ਕੀ ਬਣੂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ....."

ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਡੀ.ਜੇ. ਵਾਲੇ ਵੱਲ ਘੂਰ ਘੂਰ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਜ਼ਾ ਕਿਰਕਿਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਡੀ.ਜੇ. ਵਾਲੇ ਨੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਮੌਕਾ ਸਾਂਭ ਲਿਆ,

‘ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਪੁਆਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆ ਦੇ ਤੂੰ ਜਿਪਸੀ ‘ਤੇ ਕਾਹਤੋਂ ਲਿਖਵਾਇਆ ਮੇਰਾ ਨਾ.....’

“ਕੁਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਆ” ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜੀ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿਰ ਵਕ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਚੁੰਨੀ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੁਤੀ ਦੀ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਲਾਹੀ ਚੁੰਨੀ ਬਦਲੇ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਗਾਣਾ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਕੰਧਾਰ ਤੋਂ ਆਏ ਜਾਲਮਾਂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੱਜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰੀਂ ਤੋਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਚਮੁੱਚ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬਾਪੂ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਿਧਰ ਗਈਆਂ.....?”

ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ, “ਚੁੰਨੀਆਂ...?, ਪੁੱਤ ਚੁੰਨੀਆਂ..... ਕੁਝ ਤਾਂ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਹਿ ਗਈਆਂ..... ਕੁਝ ਜੂਨ ੮੪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖ ਬੀਬੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤੇ..... ਕੁਝ ਨਵੰਬਰ ੮੪ ਦੀਆਂ ਭੂਤਰੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਨੇ ਪਾਤ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੱਭ-ਲੱਭ ਕੇ ‘ਸਰਦਾਰਨੀਆਂ’ ਦੇ ਜਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਨੋਚਿਆ..... ਤੇ ਕੁਝ ਪੁੱਤ ੮੪ ਤੋਂ ੮੬ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈ, ਖਾਤਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਪੁੱਤ ਬਾਣਿਆਂ-ਕਚਿਹਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰੁਲ ਗਈਆਂ.....” ਬਾਪੂ ਹੁਬਕੋ-ਹੁਬਕੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਸੋਚ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਪਾਟਣ ਨੂੰ ਆ ਗਿਆ। ਸਚਮੁੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਹਿਰ ਵਰ੍ਹਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ੮੪-੮੫ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.....

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਖ ਲਹਿਰ ਤਾਂ ਦਬਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ‘ਤੇ ਹੋਣਾ ਸੀ ‘(ਅ)ਸੰਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲਾ’। ਜਿਹੜਾ ਏਨਾ ਲੁਕਵਾਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਸੰਭਿਆਚਾਰਕ ਮੋਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਗੰਦ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਅੱਜ ਏਨਾ ਘਾਤਕ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਫਲਸਫੇ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਏਸ ਕੰਜਰ ਕਲਚਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ

ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ (ਇੰਜੜਾਂ) ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਰੋਲਣ ਲਾਉਣਾ ਸੀ..... ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਆਪਣੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ।

ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੰਸਦੇ, ਨੱਚਦੇ, ਟੱਪਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਕੰਜਰ ਕਿਤੇ ਵਿਚ ਧਸ ਗਏ। ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ ਮਰੋੜਣ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਪਤਾ ਨਈਂ ਕਦੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਭੰਗਤੇ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਭੰਗਤਾ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਬੱਜਰ ਕੁਰਿਹਤ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੰਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਨਾਚ ਸੁਖੀ ਵਸਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਝਦੇ ਹਨ। 'ਰੋਮ ਜਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨੀਰੇ ਬੰਸਰੀ ਵਜਾਉਦਾ ਰਿਹਾ' ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਭੰਗਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਨੱਚਣ ਵੱਲੋਂ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਂਗੇ ਤਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਦਿਸ ਪਵੇਗੀ। ਕਰਜਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਦਰਖਤਾਂ ਨਾਲ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਲਟਕਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਸ ਪੈਣਗੇ, ਪਾਣੀ ਖੁਣੋਂ ਜੁੱਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਮਾਂ ਧਰਤੀ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਭ ਭਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿਚ ਅਧਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਧੌਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਲੱਖਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਬਸ ਲੋੜ ਤਾਂ ਨਾਚ ਗਾਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖਿਓ ਨਚਾਰਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀਆਂ।

ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਮੂਹਰੇ ਵੀ ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਭੈਣੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਓ। ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰੋ। ਪਰ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਨਾ ਕਰ ਲਿਓ। ਅੱਜ ਵੱਧ ਗਿਲਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਦੀ ਵੰਗਾਰ ਨੇ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰ ਪਈਆਂ। ਥੋਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿਆਣੀਆਂ ਨਈਂ ਕਹਿਣਾ ਭੈਣੋਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸੋਹਣਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਕਈ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਏ ਕੰਪੜੇ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਬੱਲੇ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵੇਖਿਓ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਕਿਤੇ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ, ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ, ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਉਪਕਾਰ ਕੌਰ ਤੇ ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਨਾ ਦਿਓ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਕਤ ਤੇ ਬਲ ਬਖਸ਼ਨਗੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣਗੇ।

ਅਜੇ ਵੀ ਭੁੱਲੇ ਬੇਰਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਈਂ ਵਿਗਤਿਆ। ਮੁੜ ਆਓ ਵਾਪਸ..... ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਹੋ..... ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਸਕਦੀਆਂ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਨਹਾਰ ਹੈ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਗਲ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,

"ਮੇਰੇ ਗੁਣ ਅਵਗਨ ਨ ਬੀਚਾਰਿਆ ॥

ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਣਾ ਬਿਰਦੁ ਸਮਾਰਿਆ ॥

ਕੰਠਿ ਲਾਇ ਕੈ ਰਖਿਓਨੁ ਲਗੈ ਨ ਤਤੀ ਵਾਉ ਜੀਉ ॥੧੮॥"

ਛੁਰੂ ਨਾਲ, ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ, ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਓ। ਛੱਡੋ ਆਹ ਫਾਲਤੂ ਦੇ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਸਭ ਫਿਲਮੀਂ ਚਕਾਚੌਂਧ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਬੇਤਾ ਗਰਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੈਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਮਾਤੇ ਵਰ ਲੱਭਣਗੇ। ਅੰਕਤੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਰੋਂਜ ਮੈਰਿਜਿਸ, ਲਵ ਮੈਰਿਜਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਸਫਲ ਹਨ। ਕੋਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਇਹ ਤਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ 'ਯਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਿਕਲ ਗਈ'। ਹੁਣ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਬਾਪੂ ਦੀ ਪੱਗ ਸ਼ਹਿਰ ਬਜ਼ਾਰ ਰੋਲਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਏਨੇ ਜੋਗਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਕੇ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਤੁਰ ਸਕੇ। ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਜੀਵੋ ਤੇ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੋ। ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਤੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿਓ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰੋ, ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਜਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾਵੇ।

ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ ਦੇ ਬੋਲ ਯਾਦ ਰੱਖੋ,

"ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੀਤੇ ਉੱਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਂਗੇ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੋਪ ਨਾਲ ਫੁੱਡੇਗਾ"

ਇਤਿਹਾਸ ਫੁੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੂਝਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਅੱਧ ਨੰਗੇ ਹੋ ਕੇ ਦੋਹਰੇ ਅਰਬਾਂ ਵਾਲੇ ਗਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚਣਾ। ਵੇਖਿਓ ਕਿਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਦਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇ, "ਕੁਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ....?"

ਵਾਸਤਾ ਬੰਨ੍ਹੋ ਅਣਖੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ।

ਜੇ ਮੇਰੇ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇੱਕ ਵੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਚੁੰਨੀ ਸੰਭਾਲਣੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸਾਰਥਕ ਸਮਝਾਂਗਾ।

ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਭਾਵਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜਾਰ ਵਿਚ

ਕਿੰਨੇ ਸੂਰਜ ਵੈਰੀਓ ਖੋਹ ਲਉਂਗੇ ਸਾਥੋਂ

“ਸੁਣ ਓ ਪਾਪੀ ਹਾਕਮਾਂ ਕੀ ਚੁਲਮ ਕਮਾਇਆ,
 ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਪੱਟੀਆਂ ਤੂੰ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ,
 ਅੱਗ ਲੱਗਜੇ ਤੇਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੱਚ ਜਾਣ ਮੁਨਾਰੇ,
 'ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ' ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰੇ।
 ਕਿੰਨੇ ਸੂਰਜ ਵੈਰੀਓ ਖੋਹ ਲਉਂਗੇ ਸਾਥੋਂ,
 ਕਦ ਤੱਕ ਸੂਰਮ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਲਕੇ ਲਉਂਗੇ ਸਾਥੋਂ,
 ਜਿੱਤ ਦੇ ਵੱਜ ਕੇ ਰਹਿਣਗੇ ਇਕ ਰੋਜ਼ ਨਗਾਰੇ,
 'ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ' ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰੇ।

੩੧ ਜੁਲਾਈ ੧੯੪੦, ਇਸ ਦਿਨ ਨਾਲ ਇਕ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਦੀ ਯਾਦ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।
 ਉਸ ਸੂਰਮੇ ਦੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਾਲਮ ਅਫਸਰ, ਲੱਖਾਂ ਇਨਸਾਨਾਂ
 ਦੇ ਕਾਤਲ, ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸੋਧਿਆ ਸੀ। ਭਾਂਵੇ ੨੧ ਸਾਲ
 ਇੰਤਜਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਪਰ ੧੩ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੯੧੯ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਕ
 ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਲਹੂ ਨਾਲ ਚੰਗਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ੧੩ ਮਾਰਚ ੧੯੪੦ ਨੂੰ ਪਾਪੀ ਓਡਵਾਇਰ ਦੀ ਫ਼ਾਤੀ
 ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਫਲਣੀ ਕਰ ਕੇ ਯੋਧੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੁਣ ਨਿਭਾਇਆ ਤੇ ਪੰਥਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ
 ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾਂ 'ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਮ' ਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ
 ੩੧ ਜੁਲਾਈ ੧੯੪੦ ਨੂੰ ਗੋਰੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਚੁਾਤ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਂਵੇ
 ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬੰਪੂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪਾਗਲ' ਕਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਭਾਂਵੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਪਾਠ
 ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਯੋਧੇ ਨੂੰ 'ਅੱਤਵਾਦੀ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿਖ ਕੌਮ ਆਪਣੇ
 ਉਸ ਯੋਧੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤੀ, ਸੂਰਮਤਾਈ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਸਿਖ
 ਗੰਭੀਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ.....।

ਅੱਜ ਤੱਕ ੩੧ ਜੁਲਾਈ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ
 ਵਜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ....., ਅੱਜ ੩੧ ਜੁਲਾਈ ੨੦੦੭ ਨੂੰ ਇਸ ਦਿਨ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ
 ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦ ਜੁੜ ਗਈ ਹੈ। ਅਤਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ? ਬੁਡੈਲ ਜੇਲ ਵਿਚਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ
 ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ 'ਬੰਬਰ' ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ
 ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਕਿਉਂ..... ਕਾਰਨ ਜਾਣਨ ਲਈ ਬੇਤਾ
 ਪਿਛੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਹਨਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਉਡਾਇਆ ਸੀ, ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਸੁਣਿਆਂ
 ਓਡਵਾਇਰ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇ, ਕਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਇਕ

ਸਖਸ਼, ਜਿਸ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਨੇ ਜਕਰੀਆਂ ਖਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੇ ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਵਾਂਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਦਮ ਬੇ, ਆਦਮ ਬੇ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਾਹੜੀ, ਕੇਸਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਦਿਸਦਾ, ਝੱਟ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਵੀ ਨਾ ਲੱਭਣ ਦਿੰਦਾ। ਇਕ ਐਸਾ ਜ਼ਾਲਮ ਜਿਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰੇ ਲਵਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ, 'ਖ਼ੁੰਸ਼ਾਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਫਲਾਣਾ ਸਿੰਘ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਲਾਕ'। ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਬਾਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੱਚ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਈਕਲ ਓਰਵਾਇਰ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਬ ਦੇ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਜ਼ਾਲਮ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਪਿੰਡ, ਸ਼ਹਿਰ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਪੀ ਸੀ, ਲੱਖਾਂ ਨੌਜੁਆਨਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿਰੂ।

੬% ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਬੇਅੰਤ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਜੁਲਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਐਸਾ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾਇਆ ਜਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਨਾ ਸੁਣਿਆ। ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਐਸਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਪਾਪੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਹੋਵੇ। ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਸੇਕ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਅੰਨੇਵਾਹ ਸਿਖ ਨੌਜੁਆਨੀ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸੁਰਜ ਕਤਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ੁੱਖ਼ ਸੀ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਨਰ ਬਲੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਬੁਝ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇਕ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੁਰਲਾਹਟਾਂ ਤੇ ਵੈਣ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਪਿਘਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਥਾਣਿਆਂ, ਕੋਤਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਟਾਰਚਰ ਰੂਮਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੱਦਦ, ਪ੍ਰੰਠੇ ਲਾਮਕਾਏ ਸਿੰਘ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੇ ਸਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੌਹ ਖਿੱਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਮਾਸ ਨੋਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੇਗਾਂ ਵਿਚ ਉਬਾਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਖੋਪਰੀਆਂ ਲਾਹੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਰੰਟ, ਦਾਦੂ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ, ਭੈਣ ਭਰਾ ਤੇ ਪਿਉ ਧੀ ਬਿਨਾ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ....., ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਸਵਾਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ, ਫਰਖਸ਼ੀਅਰ, ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਾਤਲ ਬੇਅੰਤ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣਾ, ਕਰੂਪ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕੰਥ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਜੁਲਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਰੀ ਸਨ।

ਫ਼ੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ' ਵਾਲਾ ਦੇਹਿਰਾ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝੱਟ ਖਤਰਨਾਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਬੇਪਛਾਣ ਲਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਿਆਂ, ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲ ਤੇ ਬੇਕਫ਼ਨ ਪਈ

ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

...ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਤਵਾਦ ਕੀ ਸੀ, ਬੇਅੰਤ ਦਾ ਸਫ਼ਾ ਪੋਤਰਾ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕੋਤੀਆ ਨਾਮੀ ਕੁਤੀ ਨਾਲ ਕਈ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਸੱਤਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਫਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਅੱਤਵਾਦ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਜਾਲਮ ਦਾਦੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੇਠ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਕਰਮ ਕਰਕੇ ਫੈਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੂਰਮੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਲੁੱਟਣ ਵਿਚ ਤੇ ਸਾਡਾ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਡੇਵ ਲੱਖ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਬੇਅੰਤਾ ਅਸਲ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮੇ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਬੜਾ ਚੌਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅੰਤ ਸਿਹੂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਹੋਲ ਠੀਕ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਅਸਲ ਸੱਚਾਈ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਂਦੀ ਇਸ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ। ਬੇਅੰਤ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਹਊਆ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਲੱਖਾਂ ਸਿਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ, ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਵਾਰਿਸ਼ ਕਹਿ ਕੇ ਸਾੜੇ। ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਹ ਸਿਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਤੱਥ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੇਅੰਤ ਪਾਪੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 'ਕੀ ਬੇਅੰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅੱਤਵਾਦ (ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ) ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜਾ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਾਥੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸਲੀ ਅੱਤਵਾਦ (ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ, ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾ ਦੀ ਬਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਤ ਦਿਹਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਥੋਪੜੀ ਰੁਕ ਗਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆ ਗਈ। ਸੋ ਇਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰੈਡਿਟ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਸ ਪਾਪੀ ਦਾ ਸਿਰ ਭੰਨ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਤਲੇ ਭਾਰਤ ਬੰਦ ਕਰਵਾਈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸੋਧਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਉਡਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਪਾਪੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ। ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਕੌਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਲਗਾ ਕੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਲਗਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ੧੨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਭਾਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੇ ਭਾਈ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ੧੦ ਸਾਲ (ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ੧੨ ਸਾਲ ਕੱਟ ਚੁਕੇ ਹਨ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਅਪੀਨ ੧੦ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਅਪੀਨ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ੬ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ੫ ਸਾਲ, ਤੇ ਉੱਤਰੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੈ ਨਾ ਸਰੋਆਮ ਬੇਇਨਸਾਫੀ।

ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਆਰੋਪੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਅਤਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਫੜੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਚਤਰੀ ਕਲਾ ਉਦੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਛਪੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਸਕੁਰਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਇੰਜ ਕਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ,

“ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਾਹੀਆਂ ਦੇ ਬੇਤੀਆਂ,

ਮੈਂ ਹਾਂ ਬੈਠਾ ਸੋਚਦਾ ਰੁੱਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹੜੀਆਂ,

ਇਹਨਾਂ ਰੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾਉਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਮੈਂ,

ਇਕ ਚੰਨ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਇੱਤਜਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਮੈਂ।

ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਤਹਿ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਜੱਜ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਚਤਰੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਗੂੰਜਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੇ ਵੀ ਮੁਸਕੁਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਚੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼ (ਕਸਰਤ, ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਰੁਟੀਨ ਹੈ) ਕਰਨਗੇ। ਦੋਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਲੱਭੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ

ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਉਹ ਹੈ, ਪੰਥ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨਾ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਰਸੇ ਵਾਲਾ ਮੁੰਦਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਕੱਢਣ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੂਰਮੇ ਚਤੁਰੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੋਸਲਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਫਖਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਗਿਣੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ੧੦੦ ਕੁ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਡਿਊਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਚਤੁਰੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰੀਏ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦੇਈਏ॥ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਵਾਨੀਆਂ ਪੰਥ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਵੇ। ਸਾਡੇ 'ਦੇਸ਼ ਭਗਤ' ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਦੇ ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਟਾਈਮ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣ, ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਆਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਏ.ਸੀ. ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਮਖਮਲੀ ਸੋਫੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੇ ਮਖਮਲੀ ਗੱਦਿਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਭਿਕਾਰ ਯੋਗ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਦੇ ਬੁਡੈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਗਰਮੀਂ ਨਾਲ ਸਭ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਵੀ ਲੈ ਲਿਉ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੁਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਰਿਆ ਹੈ। ਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾਂ,

“ਝੁਠਿਆਂ ਕੋਸਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਕਰ ਲੈ ਤੂੰ ਕੇਦ ਭਾਵੇਂ,

ਮਰਜੀ ਦੇ ਘੜ ਕੇ ਕਨੂੰਨ ਨੀ,

ਡੱਕ ਨਈਓਂ ਹੋਣੀ ਇਹ ਜਵਾਨੀ ਨੀ

ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ ਭੋਲ ਨਾ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਨੀ,

ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚਾਅ ਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ,

ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਸਹੀਦੀ ਜ਼ਾਮ ਪੀ,

ਵੱਢ ਲੈ ਟੁੱਕ ਲੈ ਮਾਰਲੈ ਹਕੂਮਤੇ ਨੀ, ਜਿੰਨਾ ਤੇਰਾ ਕਰਦਾ ਏ ਜੀਅ,

ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸਹੀਦ ਹੋਣਾ ਮੁੰਦ ਤੋਂ ਅਜੂਲ ਸਾਡਾ ਅਸਾਂ ਤੈਥੋਂ ਝੁਕਣਾ ਏ ਕੀ”

ਪ੍ਰਿੰਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ

੨੩ ਜੁਲਾਈ ੨੦੦੬ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਬਾਂ 'ਤੇ ੬੦ ਫੁੱਟ ਫੂਘੇ (ਪਾਣੀ ਰਹਿਤ) ਖੂਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨਾਮੀ ੫ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕਾਲ ਮੀਡੀਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਇਹੀ ਮੁੱਖ ਖ਼ਬਰ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਦਿ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਫੌਜ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਰ-ਕਰਾ ਕੇ ੫੦ ਘੰਟੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੌਜ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਪੈਰ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਮਾਸੂਮ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ।

। ਭਾਵੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਧੈਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ'

ਹੁਣ ਬੋਤਾ ਪਿਛੇ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ, ਇੱਥੋਂ ਲਗਭਗ ੫੦-੫੫ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭਰੇ ਇਕ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ੧੧ ਕੁ ਸਾਲ ਸੀ। ਨਾਮ ਸੀ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਖੂਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਡਿੱਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤਿਆ। ਬਚਾਉਣ ਆਉਂਦਾ ਵੀ ਕੌਣ, ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੁਦ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਕਸੂਰ, ਕਸੂਰ ਨਾ ਪੁੱਛੋ, ਕਸੂਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸੰਗੀਨ ਜ਼ੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸ ਨੇ। ਤਲਾਂ ਕੀ..... ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੋਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੁਕਦਾ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ,

“ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ”

ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਰੋਕਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਾ ਹਟਿਆ, ਬਹੁਤ ਡਰਾਇਆ, ਧਮਕਾਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ,

“ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ”

ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਰਤਾ ਨਾ ਡਰਿਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ, “ਪੁੱਤ
ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤ ਐਂ, ਕਦੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਤੋਂ ਡਰੀਂ ਨਾ, ਡਟਿਆ ਰਹੀਂ”। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਂ
ਦਾ ਕਿਹਾ ਯਾਦ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ ਗਿਆ,

“ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਜਿੰਦਾਬਾਦ, ਜਿੰਦਾਬਾਦ, ਜਿੰਦਾਬਾਦ”

ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਸਤਾ 'ਤੇ ਫੱਟੀ ਖੋਹ ਕੇ ਪਰ੍ਹੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ (ਪ੍ਰਿੰਸ ਨੂੰ
ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀ) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭਰੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ
ਦਿੱਤਾ। 'ਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ
ਬਣ ਗਿਆ,

‘ਸ਼ਹੀਦ ਕਾਕਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਲ’

ਸਾਲ ੧੯੮੪ ਵਿਚ ਆ ਜਾਉ। ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਲੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ।
ਘੱਲੂਘਾਰਾ ੮੪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਸਨ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਸੈਟਰਲ ਜੇਲ ਵਿਚ ੩ ਤੋਂ ੧੧ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ
ਕਈ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਹਿ ਕੇ ੩ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ।
ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਿਸੇਜ਼ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਿੱਟ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ
ਕਰਵਾਇਆ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਬੰਬਰ ਉਰਫ਼ ਭਾਈ ਬਸੀਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ
ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਲਛਮਣ
ਸਿੰਘ ਚੁਝਾਰੂ ਸੀ, ਯੋਧਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ 'ਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਸਿੰਘਣੀ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਕਿਉਂ ਮਾਰੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ੮ ਮਹੀਨੇ
ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਸਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਜੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਖਣੀ ਸੀ। ਸਾਇਦ ਉਹ
ਬੱਚਾ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ
(ਭਾਈ) ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੀ
ਉਹ ਮਾਸੂਮ ਕਿਸੇ ਦੇ ਤਰਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ?

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਟਾਣਾ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਬਾਗ਼ੀ, ਜੁਹਮ ਕੀ ਸੀ,
ਬੱਸ ਏਨਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਉਜਾੜ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਬੰਬਰ ਹੋਵੇ (ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ)
ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖੋਹਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ
ਮਿਲ ਗਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਪਾਲਤੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘਰ ਉਜਾੜਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਪਾਲਤੂ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਹਲਕੇ ਹੋਏ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਲਏ 'ਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ

ਦਿੱਤਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ੫ ਸਾਲ ਭਾਣਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਬੱਚੀ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕੋਈ ਅੱਥਰੂ ਸਿੱਟਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ।

ਬਠਿੰਡੇ ਏਰੀਏ ਦੇ ਜੁਝਾਰੂ ਭਾਈ ਸਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭਾਗੀਵਾਂਦਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰੂਪੋਸ ਸਨ ਤੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਖਿਝੇ ਹੋਏ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਡੇਢ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਭਤੀਜੀ (ਮਾਸਟਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਟੀ) ਵੀ ਸੀ। ਸੌ ਆਈ ਏ ਸਟਾਫ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਬੱਚੀ ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਰੁੜਦੀ-ਰੁੜਦੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਨੇ ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੌਣ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ (ਭਾਈ) ਸਿੰਦਰਪਾਲ (ਸਿੰਘ) ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਪੈਰ ਦੀ ਨੁੱਡ ਮਾਰੀ, ਬੱਚੀ ਬੁੜਕ ਕੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਵੱਜੀ ਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਦਮ ਭੌੜ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੋ ਮੁਲਾਜਮ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਦਫਨਾ ਆਏ। ਕਿੱਥੇ ਸੀ ਤਰਸ.....

ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜੰਮੇ, ਅਣਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਰਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਡੀਆ ਨੇ ਦਖਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦੇ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਟੇ ਦੀ ੨-੩ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਣਜੀ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਕੇਸਰ ਬਾਨੋ ਨਾਮੀ ਗਰਭਵਤੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚਾ ਕੱਢ ਕੇ ਤ੍ਰਿਸੁਲ ਉੱਤੇ ਟੰਗੇ ਜਾਣ ਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ.....

...ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਆਈ ਓਸ ਫੌਜ 'ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਅਜੇ ਤੁਰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਅੱਤਵਾਦ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗੇ ਬੁੱਚੜਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਨੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, " ਸਿੱਖੋਂ ਕੇ ਬੱਚੇ' ਕੇ ਭੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇ, ਨਹੀਂ 'ਤੇ ਯੇ ਬੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬਦਲੇ ਲੈਂਗੇ, ਮਾਰ ਦੇ ਇਨਹੋ ਭੀ"। ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਹੈ..... ਗੰਗੂ 'ਤੇ, ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਸੱਪ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਪੋਲੀਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਹੈ..... ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ, ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਵਰਗੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ.....

‘ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ’

.....ਤਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ

ਜੁੱਪ ਰਹੇ, ਏਨਾ ਚੋਲਾ ਨਾ ਪਾਉ, ਐਵੇਂ ਜਿੰਦਾਬਾਦ-ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਨਾ ਕਰੇ, ਨਾਹਰੇ ਵੀ ਨਾ ਮਾਰੇ ਤੇ ਜੈਕਾਰੇ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡੇ, ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਮਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲਉ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਖੂਨ ਮੰਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮੁੱਠੀ ਨਾ ਮੀਚੇ, ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ.....

ਸੁਣਿਆਂ ਨਹੀਂ, ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ, ‘ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਹਰ ਹੀਲੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.....’

ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਜੇ ਭਨਿਆਰੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ’ ਦੇ ਕੁਝ ਸਰੂਪ ਅਗਨ ਭੇਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜੇ ਆਸੂਤੋਸ਼ ਭਈਏ ਦੇ ਭੂਤਰੇ ਹੋਏ ਚੇਲੇ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਿਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜੇ ਸਰਸੇ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਨੇ ‘ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ’ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ....., ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜੁੱਪ ਚਾਪ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲਉ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ.....

ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਏਨੀ ਫਿਕਰ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਥੇਦਾਰ ਇਹ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਸਿਖ ਕੋਸਾਧਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ‘ਸਿਖ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹੈ’ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਨਾਹਰੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ, ਕੰਧਾਂ ‘ਤੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ,

‘ਅਗਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਰਹਿਣਾ ਹੋਗਾ, ਹਿੰਦੂ ਹਿਤ ਮੇਂ ਕਹਿਣਾ ਹੋਗਾ’

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ‘ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ’ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਰੋੜੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ (ਜਿਹੜਾ ਕਦੇ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ) ਦੇ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਲਿਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੁਣ ‘ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ’ ਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟੀ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਰੋਧ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ.....

ਖੈਰ, ਗ਼ੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਸ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜਰੂਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ।

ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਥਕ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਆ ਰਿਹਾਂ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਐਟੀ ਪੰਥਕ ਐਲੀਮੈਂਟਸ ਨਾਲ ਹੀ ਮੱਥਾ ਲਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਾਹ ਲੱਗਦੀ, ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦੀ ਨਿੱਬ ਕੌਮ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ

(ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪੱਥ ਦੇਖੀਆਂ ਵੱਲ ਹੀ ਰਹੇ)। ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਆਹ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਔਹ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਚਲੋ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਲਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੱਕਰ ਗਏ ਪਰ ਚਲੋ.....। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ? ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਰਾਖੇ ਬਣ ਕੇ, ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਤੇ ਮਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ੧੯੪੭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਖ ਕੌਮ ਨਾਲ, ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੋਖਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗਾ।

'ਅਬ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਚੁਕੇ ਹੈ' ਕਹਿ ਕੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਜਾਦ ਖਿੱਤਾ ਮੰਗਿਆ, ਅਜਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਨਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕੂਲਰ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ, "ਸਿਖ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫ਼ਸਾਦੀ ਤੇ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਲੋਕ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖਤਰੇ ਭਰੀ ਵੰਗਾਰ ਹਨ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਉਣ"

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਹਨਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋਗੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਕਿ ਉਹੀ ਸਿਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬੰਕਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ 'ਖੜਗਧਾਰੀ ਬਾਂਹ' ਕਿਹਾ, ਇੱਕ ਦਮ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਏ। ਕੀ ਜਿਨਾਹ ਠੀਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ.....

ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਵੰਡ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ' ਵੀ ਬਣਾ ਦਿਉ, ਪਰ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਕੀ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਪੁਲਸ, ਪਪ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ, ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ। ਲੁਧਿਆਣੇ 'ਚ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ' ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਮਈ ਰੋਸ ਮਾਰਚ 'ਤੇ ੩੧ ਦਸੰਬਰ ੧੯੫੪ ਨੂੰ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਡਾਕਟਰ ਕਾਲੀ ਚਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇੰਟਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਜਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਾਹਰੇ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ,

'ਈੜੀ ਉੜੀ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਦੇਈ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਗੜੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਦੇਈ'

.....ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਾ, ਕਰਨਾਲ ਦਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿਰੂ, ਜਿਹੜਾ ਸਕੂਲੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸਦਾ ਕਸੂਰ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਜਿੰਦਾਬਾਦ' ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਪੁਲਸ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਨਾਲ,

ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਪੁਲਸ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਨਾਲ, ਉਸੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਥੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨਾਮੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਕਈ ਘੰਟੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੀਤੀ। ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਸੂਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਤਾਂ ਸੋਹਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ, ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ। ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਐਸੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਜਿਹੜੀ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਉਮਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁਤ ਚੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਆਪ ਸਭ ਕੁਝ ਨੋਟ ਕਰੀ ਜਾਇਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸਕਿਲ ਹਨ। ਚਲੋ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ.....

ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਜੋ ੧੯੭੮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ੧੯੮੪ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੇਤਿਓਂ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣਾ, ੧੩ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਿਆਂ ਪਸੰਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਰਕਧਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਇੰਜਤ ਬਰੀ ਕਰ ਦੇਣਾ। ੧੯੮੪ ਵਿਚ ਜੂਨ ੧ ਤੋਂ ੬ ਜੂਨ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਵਰ੍ਹਾਈ ਗਈ ਅੱਗ ਕਿਸ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ੪੦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਫਲਣੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਰਸ਼ੰਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਚੁੰਨਿਆਂ ਗਿਆ। ਸ਼ਰੇਆਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ਵਿਚ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਫੌਜੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਸ਼ੇਖਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ੪ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ੧੧ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ੫੭ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਤੂ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਕੇਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ 'ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੇਮ' ਤੇ 'ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਦੇ, ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਮਾਸੂਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਬੰਦੇ ਖਾਣੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਸਾਨੂੰ ਹੈ।

'ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਵਹਿਸਤ ਦਾ ਜੋ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ੧੬ ਮਾਰਚ ੧੯੩੧ ਨੂੰ ਸੀਸ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖੁਦ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਿਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਧੀਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਆਪ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਫੇਰ ਸਿਖਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਰਪਾਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ। ਬਾਪੂ(ਪੰਜਾਬ) ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਪਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲਾਹੀ ਗਈ 'ਪੱਗ' ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਿਰ ਟਿਕਾਉਣ ਦਾ ਕੁਝ ਸਾਊ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਏਧਰ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਟਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਸਾਰੇ

ਅਸੂਲ ਫਿਕੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤੇ।ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਰੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਓ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੀ ਦਰਿਆ, ਨਹਿਰ ਜਾਂ ਕੱਸੀ ਨਹੀਂ ਬਚੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਨੇ ਸਿਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਸਵਾਦ ਨਹੀਂ ਚੁੱਖਿਆ।

.....ਤੇ ਕਿਸ ਤੋਂ ਫੁਪਿਆ ਫੈ, 'ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ'। ੨੫੦੦੦ ਤਾਂ ਲੱਭੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਸਿਵੇਂ ਆਪ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਨੇ, ਲੱਕੜਾਂ ਗਵਾਹੀ ਭਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਅਮਨ ਪਸੰਦ' ਦੇਸ਼ ਨੇ ਲੱਭਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਖਾ ਲਿਆ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਏ. ਸੀ. ਗੱਡੀਆਂ ਬਬਰੀਆਂ 'ਅਗਲਿਆਂ' ਨੇ, ਸੌ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਊ, 'ਭਾਰਤ ਭਗਤੀ' ਤਾਂ ਵਿਖਾਉਣੀ ਹੀ ਪਊ। ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਏਧਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਗਾਹ ਲੈ ਚੱਲਾਂ.....

ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਦਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਵਾਪਰਦੀ ਸੀ? ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੀ ਏਸ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਬਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੋਲ ਖੋਲ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਉਸੇ 'ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੱਦਦ' ਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਬਣੀ ਛਿੱਤ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੱਕ ਲਓ,

ਭਾਈ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ 'ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ', ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ੩ ਦਿਨ ਤੱਕ ਲੈਟਰੀਨ (ਟੋਲਿਟਟ) ਵਾਲੀ ਖਿੰਗ ਵਿਚ, ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਪੁੱਠੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਲਟਕਾਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਤੋੜੇ ਗਏ।

ਭਾਈ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ 'ਬੱਬਰ' ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਗਰਮ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਨਾਲ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਸ ਯੋਧੇ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਆਬਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ 'ਨਿੱਤਨੇਮ' ਕਰ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚਪੇਤ ਮਾਰੀ ਤੇ ਫੇਰ ਇਹਨਾਂ ਜਾਲਮਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੀ 'ਮੁਕਾਬਲਾ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਕਦੇ ਹਿੰਮਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਣਾ ਦਿਉ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਬਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਸ ਉਤਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਲਾਹੀ ਗਈ।

ਭਾਈ ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਤੇ ਦੋ ਨੇ ਬਾਹਵਾਂ ਤੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿੱਲਾ ਗੱਡਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕਿੱਲੇ 'ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਹ ਪੇਟ ਵਿਚ ਦੀ ਧਸ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੰਗਾ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੈਟਰੋਲ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ, ਭਾਈ

ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛੱਦੜਾਂ ਦੇ ਪਲਾਸ ਨਾਲ ਦੰਦ ਖਿੱਚੇ ਗਏ, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਤਰਾਣਾ ਦਾ ਗਰਮ ਪ੍ਰੈਸ ਲਾ ਕੇ ਮਾਸ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ..... ਇਹ ਲਿਸਟ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਐ, ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ, ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਫਿਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ.....।

ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਤਾਰ ਲਪੇਟ ਕੇ ਕਰੰਟ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਅਰ ਤੇ ਸਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪਿਉ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਰਵਸਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਨਗਨ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭਰਾ ਦੇ ਉੱਪਰ ਲਿਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿਉ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਏਥੋਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਕੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ, ਲੁੱਟਿਆ, ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਸਾੜਿਆ।ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਜਰਨਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ 'ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਖਾਂਵਾਲਾ', ਜਿਸ ਨੇ ੧੯੭੧ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਏ, ਪਰ ਇਨਾਮ....., ਕਦੇ ਟਾਈਮ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਦੇਖਿਓ, ਪਤਾ ਲੱਗੂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀ ਸਲੂਕ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਰ ਗਏ, ਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦੋਹੋਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁੱਟਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਸੂਬੇ ਤੇ ੭੦% ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਿੰਡ ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ੪ ਰੁਪਏ ਆਟੇ ਲਈ ਵਿਲਕਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ ਖੋਹ ਕੇ ਮੁਫਤ ਦੇ ਭਾਅ ਫਸਲਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਰਸਾਨੀ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਫੇਰ ਆਤਮਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ, ਜੋ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ, ਉਸੇ ਪਲ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ 'ਅੱਤਵਾਦੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਦੇਣਗੇ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਕੀ ੧੯੭੮ ਤੋਂ ੧੯੯੫ ਤੱਕ ਏਸ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਜੁਝਾਰੂ, ਜੋ ਕੌਮ ਦਾ 'ਆਪਣਾ ਘਰ' ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਰ ਗਏ, ਵੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ 'ਅੱਤਵਾਦੀ' ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਨ।

ਕਿਉਂ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਕਿਉਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਨੀ ਫਿਕਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਕ

ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਲੈ ਲਵੋ, ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਖ਼ਤਰੇ ਹੋਏ ਸੋਦੇ ਸਾਧ ਦਾ ਵੀ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਹਾਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਸਿਖਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿਚ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਧ ਦਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਲਾਡਾਂ ਤੇ ਚਾਅਵਾਂ ਮਲਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸਿਖ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ.....

ਅੰਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਨਵੇਂ ਸੂਰਜ ਹੁੰਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਘਾਣ ਖੁਦ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜਣਗੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏਨਾ ਫਿਕਰ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਜਰਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵੱਲ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਮਾਓ ਇਸਟ ਬੈਲਟ' ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਐਵੇਂ ਲਿੱਸੇ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਅਜੇ ਵੀ ਵੇਲਾ ਹੈ ਕੌਮ ਦਾ ਕੁਝ ਸਵਾਰ ਜਾਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜਰੂਰ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਗੇ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੱਖ ਨਾ ਸਵਾਰਿਆ।

ਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ,

"ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ"

ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ,

'ਜੈ ਹਿੰਦ'

ਕਿਉਂਕਿ ਫਤਹਿ ਨਾਲ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ.....

ਸਾਵਧਾਨ! ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ੰਗ ਲਾਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਲਤੀਫ ਨੇ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਟਕਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੀ ਪਦਵੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੋਂ ਹੀ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਲੜਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਤੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁੱਖ ਦੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਸੌਣ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਾਇਰਸ ਹੋਵੇ ਚਾਰਾ ਜਾਂ ਸਿਕੰਦਰ। ਭੂਗੋਲਕ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਚਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜਾ ਹਮਲਾਵਰ ਪੰਜਾਬ ਟੱਪਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੌਮ ਜਾਬਾਜ਼ ਤੇ ਲੜਾਕੂ ਬਣ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ਬਦਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਕਤੀਸ਼ਾਲੀ, ਅਣਖੀ ਤੇ ਮਰ ਮਿਟਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਕਾਸਿਮ ਦੇ 712 ਈ: ਵਿਚ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬੰਕਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਲਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਗੰਗਾ ਇਜ਼ਨਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਿੰਦੂ ਚੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਜ਼ਤ ਵਾਂਗ ਹੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਵ ਜੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਨੇਤਰ ਉਦੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ, ਇਹ ਏਨੇ ਬਹਾਦਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਾਲਮ ਹਾਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਉੱਚੀ ਕਰ ਸਕਣ ਇਹ ਤਾਂ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਸਿੱਖ ਦੇ ਵਿੰਡ ਵਿਚ ਖੁਭਦੀ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਜਾਂ ਇਸਾਈ ਦੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਲਈ (ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਜੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ) ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਫੜ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੇ ਜਲਸੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ

ਹਨ "ਗਰਵ ਸੇ ਕਹੋ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਹੈਂ।"

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਬਿਪਰਵਾਦ ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿੱਤੀ (ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਸੀ) ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਹਿਸਾਨ ਬਦਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਜੰਗਾਂ ਲੜੀਆਂ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਮੁਖਬਰੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਾਹੇ। ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਤੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁੜ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੜ ਆਖਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪੋਥੀ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। (ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ) ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਖੱਤਰੀ (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਧਰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਖੱਤਰੀ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰੇਗਾ।

ਫਿਰ ੧੭੯੯ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਪਰ "ਸਾਪੁ ਕੁੰਚ ਛੋਫੈ ਬਿਖੁ ਨਹੀਂ ਛਾਡੈ" (ਪੰਨਾ ੪੮੫)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਗੱਦਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ੧੮੩੯ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ੧੮੪੯ ਤਕ ਏਨੀ ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲਿਆ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ੧੦ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ੩੦ ਮਾਰਚ ੧੮੪੯ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਲੜੀ। ਸਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ।

'ਜੰਗ ਹਿੰਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੇ'

ਕਿਉਂਕਿ ਅਫ਼ਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੈਜ਼ਮੈਂਟਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ। ੪੬੫੦੦ ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੰਚਤ ਆਬਰੂ ਵੀ ਲੁੱਟੀ।

ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਫੁਲਾਮ ਰਹਿਣਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਤਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ

ਕਰਵਾਉਣ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ੭੫% ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਦਕਿ ੩੫ ਕਰੋੜ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਿਰਫ ੪੦ ਲੱਖ ਸਨ।

ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ। ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਕਈ ੭੫% ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ੧੯੪੭ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹਨ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਟੇਟ (ਪੰਜਾਬ) ਨੂੰ ਕੰਗਾਲੀ 'ਤੇ ਲਿਆਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਦ ਜੇ ਬੋਝੀ ਬਹੁਤ ਬਚੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਖੋਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ੧੯੪੭ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ੧੯੯੯ ਤਕ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਕਦੇ ਵੀ ਮੱਧਮ ਨਹੀਂ ਪਈ ਪਰ ੧੯੯੯ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਲੀ ਚੰਗਾ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕਦੇ ਇਹ ਉੜੀਸਾ ਵਿੱਚ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਗ੍ਰਾਹਮ ਸਟੇਨਜ 'ਤੇ ਵਹੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਅੰਡ-ਅੰਡ ਰੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ੧੯੯੨ ਵਿੱਚ ਕਹਿਰ ਵਾਹ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਨੇ ਖੂਨ ਦੀ ਹੇਲੀ ਖੇਡੀ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਜਦ ਇਹਨਾਂ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੱਚਿਆਂ, ਬੁੱਢਿਆਂ ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਾ ਬੁਝੀ ਤਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਨ ਫਿਰ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਚੇ ਕੱਢ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਭੇੜੀਏ ਜ਼ਾਂਤ ਹੋਏ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗਤੀਆ (ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਵੀ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰੁੱਖ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਖੁਸਪੈਠ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ੪-੫ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮ ਦਾ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਖਾਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ੫ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਰਨਗੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਾਹਰੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਗੋਧਰਾ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਥਾਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪੇਸ਼ੇ ਕਮਾਉਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵੀ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ

ਜਦਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਫੁਆਂਦੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ। ਭਈਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਿਸਟਮ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਬਜ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤੇ ਭਈਏ ਕੌਂਸਲਰ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪਟਨਾ ਦਾ ਇਕ ਡਾ. ਜਨਾਰਦਨ ਮਿਸ਼ਰਾ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਪਟਨੇ ਤੋਂ ਇਥੇ ਆਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ ਦੇ ੬੦% ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅਫਸਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਲਿਆਣ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਿਸ ਦਾ ਦਫਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ੩੫ ਲੱਖ ਹੈ। ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਫੁੰਡਾਗਰਦ ਗਿਰੋਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ ਗਿਣੀ ਸਿੱਖੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਆਪਣੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਗਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਜਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕੌਮ ਦਾ ਕੁਝ ਸਵਰ ਸਕੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ

'ਹਮਾਰੀ ਦਾਸਤਾਂ ਤਕ ਨਾ ਹੋਗੀ ਦਾਸਤਾਨੋਂ ਮੈਂ'

(ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲੀਆਂ ਪਰਤਾਂ)

੨੫੦੦੦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ....ਰਸ਼ਾਰ

“ਸਰੂਆਂ ਵਰਗੇ ਸੌਨੇ ਵਰਗੇ, ਹੀਰੇ ਪੁੱਤਰ ਮਾਵਾਂ ਦੇ।

ਚਾਅ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ, ਰੋਂਦੇ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ।

ਬੁੱਢੇ ਬਾਪੂ ਖੜ੍ਹੇ ਉਡੀਕਣ, ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ।”

ਬੁੱਢੇ ਪਿਉ ਦੇ ਪੁੱਤ, ਪਤਨੀ ਮੁਨੀਰਾਂ ਦੇ ਪਤੀ, ਪੰਜ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਪਦਰੂ ਨੇ ਹੁਣ ਕਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਰਤਣਾ। ੩੫ ਸਾਲਾ ਕਿਰਤੀ (ਤਰਖਾਣ) ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਪਦਰੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ੮ ਦਸੰਬਰ ੨੦੦੬ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ੨੩ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੭ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਦੀ ਫੁੱਨਬੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਦਰਜ਼ ਕਰਵਾਈ। ਪਰ ਪਦਰੂ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਆਉਣੀ ਵੀ ਕਿੱਥੋਂ ਸੀ, ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਹੁਣ ਕਬਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਦਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਬਰ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ। ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਰ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ਕੀ ਆਏਗਾ। ਮਬਰ ਆਈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਝੂਠਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਪਦਰੂ ਨੂੰ ਲਸ਼ਕਰ ਦਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਚਾਰੇ ਪਦਰੂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਲਤਾਨ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅਬੂ ਹਾਫਿਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਲਸ਼ਕਰ ਏ ਤਇਬਾ ਦਾ ਮੁਜਾਹਿਦ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਦਰੂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਅਬੂ ਹਾਫਿਜ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਸਵਾ ਲੱਖ(੧੨੫੦੦੦) ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਵਾਜ਼ਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਪਦਰੂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਿਛਲੇ ੧੭ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

੧੮ ਜੁਲਾਈ ੨੦੦੨ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਰਵੀਕ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਵੀ ਝੂਠਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਵੀਕ ਦੀ ਬੇਬਸ ਮਾਂ ਕੁਰਲਾ-ਕੁਰਲਾ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ ਜ਼ਾਲਮੋਂ। ਵਿਚਾਰੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸਾਇਦ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਹਮਣ ਨਰ-ਮੇਧ ਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੱਡੀਆਂ ਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੇ ਮਾਂ ਤੇਰੇ ਰਵੀਕ ਦੀ ਵੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ

ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਰ-ਮੇਧ ਯੱਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖ, ਤੇ ਤੇਰਾ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁੱਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਲੁਕੇ ਤੇ ਯੱਗ ਵਿਚ ਭੋਂਟ ਚੜਨ ਤੋਂ ਬਚਾ।

“ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਇਕੱਲੀ ਇੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਮਾਵਾਂ ਰੋਦੀਆਂ ਨੇ.....”

ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਦਿਆਂ ਸੱਤਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵੇਣ ਸੁਣ ਕੇ ਪੱਥਰ ਵੀ ਹੰਝੂ ਵਹਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਨਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ੧੫ ਫਰਵਰੀ ੨੦੦੬ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ੀਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿੱਟ-ਪਿੱਟ ਕੇ ਅਖੰਡ? ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਬਨੀਹਾਲ ਦੇ ਸ਼ੋਕਤ ਅਹਿਮਦ, ਕੋਕਰਨਾਗ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਸਮੇਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬੰਦੇ ਖਾਣੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੇ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤੇ ਨੇ। ਸਾਇਦ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸੰਗੀਨਾਂ ਤੁੰਨ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕੂਫਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਨੱਪ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੋਗੇ, ਉਨੀ ਦੇਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਫੇਰ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖਾਂ ਮੁੰਡੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਭੋਂਟ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਉ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ੨੫੦੦੦ ਲਾਵਾਰਿਸ ਕਹਿ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿਉ। ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖਾਲਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੂਫਰ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ, ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਵਸਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਤਮਾਚਾ ਮਾਰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

‘ਪਿਆਣ ਨਾਲ ਸੁਣੋ- ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ’

ਭਾਰਤ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਤਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼। ਏਸ ਕਾਤਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ‘ਅਪਿੰਸਾ ਪਰਮੇ ਧਰਮ’ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਬਾਪੂ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗਾਂਢੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਰਾਖੂਪਤੀ ਰਾਖਵ ਰਾਜਾ ਰਾਮ। ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਸੀਤਾ ਰਾਮ। ਰਾਜੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦਾ ਭਗਤ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਢੀ। ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਚੰਦਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਕੋਈ ਯੱਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਰਾਖਸ਼ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ) ਯੱਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਸਰਥ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਦਸਰਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮ ਨੂੰ ਯੱਗ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਕਿਸੇ ਰਾਖਸ਼ ਦਾ ਪਛਾਣਨ ਵੀ ਯੱਗ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਯੱਗ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੋ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਖਸ਼ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਯੱਗ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਯੱਗ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਭੀਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦੇ ਇਕ ਛੁੱਤ ਵੱਡੇ ਚੇਲੇ ਗਾਂਢੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਗੁਜਰਾਤ, ਜਿੱਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਈ ਵਾਰ ਟਿਕੀ ਵਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸਾਂਝੇ ਡੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸਾਇਦ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੀ ਸਭ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਜੋ ਵੈਣ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ। ... ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਹਨ ਕਿ ਸੁੱਕਣ ਦਾ ਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ।

ਘਟਨਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ੨੬ ਨਵੰਬਰ ੨੦੦੫ ਨੂੰ ਇਕ (ਝੂਠੇ) ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡੀ.ਜੀ.ਬਨਜਾਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਇਕ ਰਟੀ ਰਟਾਈ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਲਸਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦਾ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਰਫਾ ਦਫਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਨੋ ਪਹਾਤ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਪਿੱਟ ਪਿੱਟ ਕੇ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਝੂਠ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਦੇ ਭਰਾ ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ) ਵਿਚ ਕੇਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ੨੪ ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੦੭ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਹਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਿੰਨ ਆਈ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਉਸ ਵਾਲਾ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਡੀ.ਜੀ.ਬਨਜਾਰਾ ਸਮੇਤ, ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਇਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੁਲਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਆਪਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੁਲਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਇਕ ਚੋਰੀ ਦਾ

ਮੋਟਰ ਸਾਇਕਲ (ਨੰ. ੪੪-੧-ਅਚ-੪੭੧੧) ਵੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਹਰਾਬੁਦੀਨ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਪੁਲਸ ਸੋਹਰਾਬੁਦੀਨ ਨੂੰ ਮਾਰੂਤੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲਿਆਈ ਸੀ। ਸੋਹਰਾਬੁਦੀਨ ਨਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੋਸਰ ਬੀ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੋਸਰ ਬੀ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਹਿੰਦੋਰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਜਿੰਦਾ ਜਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਫਾਕ ਦੇਖੇ ਇਹ ਪਿੰਡ (ਹਿੰਦੋਰ) ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਬਨਜਾਰਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਜੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਭੂਲੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਦੀ ਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਸਰ ਬੀ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ ਕੀ ਪੁਲਸ ਦੱਸੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਸੋਹਰਾਬੁਦੀਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕਤਲ ਸੁਪਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲਾਸ਼ਕਰ ਸੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਕ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅੱਤਵਾਦੀ (ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਮ ਇਨਸਾਨ) ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਕੀ ਹਰੇਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਆਈ, ਕਾਰਡ (ਪਰਿਚਾਨ ਪੱਤਰ) ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਲਾਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਫੁਰਮਾਨ ਵੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਚੁਰੰਚ ਉਸ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਸਿੱਖ ਸ਼ਹਾਦਤ' ਦੇ ਇਕ ਅੱਕ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲੇਖ ਫੁੱਲਿਆ ਸੀ, 'ਇਹ ਮੋਦੀ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਹੈ'। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚਲੇ ਹੁਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਬਕ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਫੈਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਭਰਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਾਨਰ ਸੈਨਾ ਤੇ ਵਿਰੁੱਧ ਥੋਲਣ ਨੂੰ ਭਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਿਸਤਾਨ ਝਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕਿਤੇ ਖੁੱਲ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈ ਲੈਣ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਲਾਣਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਚੋਲਾ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਈ, ਐੱਸ. ਆਈ. ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਤਾਰਤ ਦੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਦੁੱਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਗੱਦ ਸੁਟਵਾ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਪਛਾਤ ਕੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅੱਕ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਹਰੇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਸੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਰੇ ਕਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਫਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰ ਸਭ ਗੱਲ ਮੇਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਖੋਰ, ਇਸ ਘਟਨਾਂ ਨਾਲ ਕਾਤਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੱਟ ਕਾਤਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਵੈਸੇ ਵੀ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਮਗਰ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਨੇ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਗਰ ਤਾਂ.....

'ਜਾਗੋ ਉੱਠੋ ਰੂਰੇ, ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ'

ਜਥੇਦਾਰ ਵੇਦਾਂਤੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

"ਪੰਨ ਭਾਗ ਕੌਮ ਦੇ ਪੰਨਵਾਦ ਤੁਹਾਡਾ"

ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਾਂਗ ਏਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਚੀਰ ਹਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਰੋਲੇ ਵਿਚ ਪਵਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ? ਕਿਸ ਦੇ ਆਖੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਸੀ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ? ਜਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਲਾਲਚ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਸੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਹ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਬਣਾ ਲਵਾਂਗੇ" ਅੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ, "ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰੇਕ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਘਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਸਿਖ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਰਹੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ"

ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿ ਸੁਣਾਏ ਹੀ ਕਿਸੇ ਰੋਅ ਵਿਚ ਕਹਿ ਗਏ ਹੋਵੋ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਮੁਰਝਾਏ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰੋਟਕ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ, ਕਿੰਨਿਆਂ ਹੀ ਉਦਾਸ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਈ ਦਰਦ ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਹਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਪਾਈ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਇਹਨਾਂ ਚੰਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ, ਸੈਕੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਸੂਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਛੋਟੇ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇਹ ਬੋਲ ਮੱਲਮ ਬਣ ਕੇ ਲੱਗੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਕੁਝ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਸਿਖ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੂੰ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਪੰਨਵਾਦ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਪੰਨਵਾਦ। ਅੱਜ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੁਸੀਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਗੜ੍ਹਸ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਰ ੬ ਜੂਨ 'ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਹਰ ਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੋਲਦੇ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਕੌਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਾਰੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਜਰੂਰ ਬੋਲੋਗੇ। ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਮੁੜਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਗਿਲੇ ਸਿਕਵੇ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ

ਸ਼ਬਦ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਜੀਅ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਹਣੇ ਮਾਰਦੇ ਸਨ, "ਬੰਡੇ ਪੱਤ ਐਵੇਂ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾੜੇ ਹੀ ਜਾਨ ਗਵਾ ਗਏ, ਐਵੇਂ ਫਾਲਤੂ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅੱਜ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿਖ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡਵਾਦੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ"। ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, "ਸਾਡੇ ਪੁੱਤ ਐਵੇਂ ਲੜਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਮਰੇ ਨਹੀਂ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਹੋਏ ਨੇ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਲੜੇ, ਵੇਖੋ ਕੌਮ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿੱਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਾਰੇ ਕਿੱਡਾ ਸੋਹਣਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸੁਰਮੇ ਪੁੱਤਰਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ 'ਘਰ' ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਏ ਨੇ"

ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਅਡੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੋ, ਡਟ ਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿਉਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਾਲ ਕਰ ਗਈ ਹਰੇਕ ਗੋਲੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਵਾਂਗੇ। ਇਕ ਇਕ ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਵਾਰਸ ਲੱਭਾਂਗੇ। ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੱਦਦ ਕਰਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਇਕ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਪੁੱਛਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਇਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਜੀਪਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜੀਪਾਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵੱਲ ਭਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਲੋਂ ਪਾੜਿਆ ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇਬੂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਸ ਉੱਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਚੇੜਿਆ ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਖੱਪਿਆਂਵਾਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਟ ਚੀਰ ਕੇ ਵਿਚ ਲੂਣ, ਮਿਰਚਾਂ ਭਰੀਆਂ ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛੱਦੜਾਂ ਦੇ ਪਲਾਸ ਨਾਲ ਦੰਦ ਖਿੱਚੇ ਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੱਤਾਂ ਤੋੜੀਆਂ ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਤਰਾਣੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਗਰਮ ਪੈਸ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜਿਆ ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ 'ਬੱਬਰ' ਦੀਆਂ ਗਰਮ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕਿਉਂ ਇਕ ਸੱਪ ਸਾਰਾ ਥਾਣਾ ਲੰਘ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਚਾਕੀ ਦੀ ਬੈਰਕ ਵਿਚ ਵੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਲੜਿਆ ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਬਸ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ 'ਬੱਬਰ' ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਅਣਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਵਿਚ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗੋਲੀਆਂ ਲੰਘਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂ ਕਿਉਂ ਆਖਰ ਕਿਉਂ ਸਾਰੇ ਕਿਉਂਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਵਾਂਗੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਇਸੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ, ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੌਸਲਾ

ਮਿਲੇਗਾ ।

ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਬਾਦਲ ਲਾਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕੀਆਂ ਘੜ੍ਹਣ ਵੀ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ । ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਰ ਜਿਉਂਦੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਾਡਾ ਪੰਥਕ ਫਰਜ਼, ਸਾਡਾ ਕੌਮੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ, ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਹੈ । ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਲਿੱਚ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਦਲੇ ਨਵਾਬੀ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਬੱਕਿ ਖਾਣ ਐਸੀਆਂ ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ, ਜੋ ਉਸ ਬਦਲੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜ਼ਮੀਰ, ਹੀ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਕੋਲੇ ਗਹਿਣੇ ਧਰਨਾ ਪਵੇ ।

ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਤੁਸੀਂ ਤੇ ਅਸੀਂ, ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੱਲ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਹੈ । ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਊਰਜਾ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਰ ਸੈਕੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਜੋ ਅਸੀਂ 'ਕੌਮੀ ਘਰ' ਦਾ ਕਿਲਾ ਉਸਾਰਣ ਵਿਚ ਲਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ । ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਕੌਮ 'ਬੇਘਰੀ' ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੁਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ ।

ਸੱਚ ਪੁੱਛੋਂ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਅਸੀਂ ਬਥੇਰਾ ਚਿਰ 'ਸਿਆਲਾਂ' ਦੀਆਂ ਚੂਰੀਆਂ ਖਾ ਲਈਆਂ । ਹੀਰ ਨੇ ਚੂਰੀ ਖਵਾ ਕੇ ਸਾਡਾ ਬਥੇਰਾ ਚੰਮ ਨੋਚ ਲਿਆ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਮੱਝਾਂ ਤੋਂ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਮਿਧਾਏ ਜਾਂਦੇ । ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਕੋਲੀ ਚੂਰੀ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਹੱਡ ਨਹੀਂ ਫੁੜਵਾ ਸਕਦੇ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਭਾਵੇਂ ਰੁੱਖੀ ਮਿੱਸੀ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ੧੯੪੯ ਵਿਚ ਪੁੱਸੇ ਓਸ 'ਕੌਮੀ ਘਰ' ਵੱਲ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ, ਸਾਡੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਾਡੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ।

ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ, ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣਾ ਘਰ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਕੱਚਾ ਕੋਠਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਨਾਲੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ । ਹੋਰ ਕੀ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੀ ਤਾਂ ਹਾਂ, ਦਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਰਾਇਆ, ਪਾਣੀ, ਕਣਕ ਤੇ ਭੋਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ । ਜਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਓਦੇ ਹੀ 'ਅਗਲੇ' ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਵਗਾਹ ਮਾਰਨਗੇ ਤੇ ਝੱਟ ਸਾਨੂੰ 'ਅੱਤਵਾਦੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ ਦੇਣਗੇ ।

ਸਾਡਾ ਪੰਥ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਕੰਮੀਂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ
ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਗਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਚੁੱਭਣ
ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ,

"ਕਬੀਰ ਹਰਿ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਛਾਡਿ ਕੈ ਅਹੋਈ ਰਾਖੈ ਨਾਰਿ॥

ਗਦਹੀ ਹੋਇ ਕੈ ਅਉਤਰੈ ਭਾਰੁ ਸਹੈ ਮਨ ਚਾਰਿ॥੧੦੮॥

ਜਾਂ

"ਛੋਡਹਿ ਅੰਨੁ ਕਰਹਿ ਪਾਖੰਡ ॥

ਨਾ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾ ਓਹਿ ਰੰਡ ॥

ਕਿਉਂਕਿ ਵਰਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਤੇ ਅਗਲੇ ਕਹਿੰਦੇ
ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡਾ
ਦਿਲ ਦੁਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੱਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ । (ਇਹ ਘਟਨਾ
੨੦੦੫ ਸੰਨ ਵਿਚ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀ
ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਤੇ ਬਜ਼ਰੰਗ ਦਲੀਆਂ ਨੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ।)

ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ

"ਗੋਡ ॥

ਭੇਰਉ ਭੂਤ ਸੀਤਲਾ ਧਾਵੈ ॥ ਖਰ ਬਾਹਨੁ ਉਹੁ ਛਾਰੁ ਉਡਾਵੈ॥੧॥

ਹਉ ਤਉ ਲੋਕੁ ਰਮਈਆ ਲੈਹਉ ॥ ਆਨ ਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨਿ ਦੇਹਉ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸਿਵ ਸਿਵ ਕਰਤੇ ਜੋ ਨਰੁ ਧਿਆਵੈ ॥ ਬਰਦ ਚਢੇ ਡਰਿਹੁ ਢਮਕਾਵੈ॥੨॥

ਮਹਾ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ ॥ ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ॥੩॥

ਤੂ ਕਹੀਅਤ ਹੀ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ ॥ ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ॥੪॥

ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗਹੁ ਮੀਤਾ ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਇਉ ਕਹੈ ਗੀਤਾ ॥"

ਜਾਂ

"ਬਿਲਾਵਲੁ ਗੋਡ ॥

ਆਜੁ ਨਾਮੇ ਬੀਠਲੁ ਦੇਖਿਆ ਮੂਰਖ ਕੋ ਸਮਝਾਉ ਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਪਾਛੇ ਤੁਮਰੀ ਗਾਇਕੀ ਲੋਧੇ ਕਾ ਖੇਤੁ ਖਾਤੀ ਬੀ ॥

ਲੈ ਕਰਿ ਠੇਗਾ ਟਗਰੀ ਤੋਰੀ ਲਾਗਤ ਲਾਗਤ ਜਾਤੀ ਬੀ ॥੧॥

ਪਾਛੇ ਤੁਮਰਾ ਮਹਾਦੇਉ ਧਉਲੇ ਬਲਦ ਚੜਿਆ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਬਾ ॥

ਮੇਦੀ ਕੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਪਾਕਾ ਵਾ ਕਾ ਲੜਕਾ ਮਾਰਿਆ ਬਾ ॥੨॥

ਪਾਛੇ ਤੁਮਰਾ ਰਾਮਚੰਦੁ ਸੋ ਭੀ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਬਾ ॥

ਰਾਵਨ ਸੋਤੀ ਸਰਬਰ ਹੋਈ ਘਰ ਕੀ ਜੋਇ ਗਵਾਈ ਬੀ ॥੩॥

ਹਿੰਦੂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਭੁਰਕੂ ਕਾਣਾ ॥ ਦੁਹਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਪੂਜੇ ਦੇਹੁਰਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮਸੀਤਿ ॥
 ਨਾਮੇ ਸੋਈ ਸੋਵਿਆ ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤਿ ॥"

ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਬਣੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਹ 'ਗੁੱਥ' ਸਾਡੀਆਂ
 ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
 ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਨੇ ਕਦੇ ਏਨੀ ਹਿੰਮਤ
 ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰ ਸਕੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ
 ਹੋਵੇਗਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ

ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਨੇ ਬਧੇਰਾ ਕੁਝ ਥਾਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਥਾਕੀ ਬਾਤ ਕਦੇ ਫੇਰ
 ਪਾਵਾਂਗੇ। ਸੋ ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ, "ਅਸੀਂ ਤਾਂ
 ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ"। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਹਰੇਕ ਸਿਖ
 ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਬਾਅਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ
 ਪੁਰਖ ਪਾਸੋਂ ਕੌਮ ਲਈ ਉਸਦਾ ਖੁਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ 'ਆਪਣਾ ਘਰ' ਮੰਗੀਏ। ਇਹੀ
 ਸਾਡੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਤੇ ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਬ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ
 ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ
 ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਉਹ ਬਿਆਨ
 ਤੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਆਪੋ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ
 ਦੋਵੇਂ ਬਿਆਨ ਸੁਣਾਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬਿਆਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ
 ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਖੈਰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਆਨ
 ਦੀ ਚੀਰ ਢਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ)। ਪਰ ਸਿਖ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਵਿਰੋਧ
 ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ
 ਧੰਨਵਾਦ ਜਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ
 ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ। ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ
 ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ 'ਕੌਮੀ ਘਰ' ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੰਭਵ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ
 ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦਿਓਗੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਬੋਲੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਅਰਦਾਸ
 ਵਿਚ ਦੋਹਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਨਾਲ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਾਂਗਾ,

"ਦਿੱਲੀ ਤਖ਼ਤ ਪਰ ਬਹੇਗੀ, ਆਪ ਗੁਰੂ ਕੀ ਫੌਜ,
 ਛਤਰ ਝੁਲੇਗੇ ਸੀਸ ਪਰ, ਬੜੀ ਕਰੇਗੀ ਮੌਜ"
 ਛੱਲ੍ਹ ਦਿਓ ਕਿ ਰਠਫੀਕ ਲਯਵੋ

"ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ? ਅਖਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ"

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਭਰਾਵਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ੧੦-੧੨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਧਨੰਗੇ (ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਨੰਗੇ ਕਹਿ ਲਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚਲੀਆਂ ਅਧਨੰਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਬਾਕੀ ਅੱਧ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ) ਗਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਕੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੀ ਵਾਸੀ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਤਹਿ ਤੋਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਗੱਦ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜੇ ਵਤਹਿ ਸਾਝੀ ਕੀਤੀ ਵੀ ਗਈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ,
'ਕੱਜਰ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਜੈ'

ਤੁਸੀਂ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਇਕ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, "ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਏਹੋ ਜਹੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਧੀਆ-ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਤੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗਾਣੇ ਚਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ,

'ਰਾਤੀਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਈ ਨੀ ਕਰਾਰ ਕਰਕੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਸੀ ਵੱਡੀ ਭਾਬੀ ਉੱਠ ਗਈ'

ਹਾਏ ਸੋਹਣੀਏ ਨੀ ਦੁਖ ਟੁੱਟ ਜਾਣਗੇ ਮੈਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ
ਤੇ ਜਾਂ ਐਸੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੈਕੜੇ ਗੀਤ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮੀਰ (ਜੇ ਬੋੜੀ ਬਹੁਤ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ) ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਗੀਤ ਧੀਆ-ਭੈਣਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੱਚ ਜਾਣਿਓ ਜਿਹੜੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਓ ਨਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਹ ਗੀਤ ਸੁਣਕੇ ਲੁਕਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਲੱਭਦੀ ਕੰਧਾਂ-ਕੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਜਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੱਟੀਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵੀਰੋ, ਕੀ ਬੰਨ੍ਹੇ ਸਚੁਮੱਚ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਵਿਖਾਉਂਦੇ

ਹੋ, ਇਹੀ ਅਸਲੀ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰ' ਹੈ?

ਕੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਟੀਆ ਤੇ ਅਸਲੀਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?

'ਨਿੱਮ ਥੱਲੇ ਬੈਠ ਜਾ ਵਿਛਾ ਕੇ ਚਾਦਰਾ ਵੇ ਜੱਟਾ ਆਉਣੀ ਆ'

'ਜਦ ਮਰਜ਼ੀ ਆਜ਼ੀ ਖੇਤ ਯਾਰ ਤਾਂ ਮੋਟਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ'

'ਠੰਡ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਲੰਘ ਗਈ ਮੈਂ ਗਏ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਆਉਂਗੀ'

ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਗਾਉਣ ਲਈ ਇਕੋ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ?

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚ ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਘਰੇ ਵਸਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇਣਾ, ਬਸ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਲਿਜਾਣੀ ਹੈ?

'ਜੇ ਨਾ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਤੋਰੀ ਯਾਰ ਤੈਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈਜ਼ੁਗਾ'

'ਤੇਰੇ ਵੀਰਾਂ ਕੋਲ ਖੁਦੀਆਂ ਗੰਡਾਸੀਆਂ ਨੀ ਜੱਟ ਕੋਲ ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਦੀ'

'ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹ ਸਾਡਾ ਪਿਆਰ ਮੁੰਡਿਆ ਵੇ ਸਿਰੇ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ'

'ਮੈਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ 'ਚੋਂ ਛੁਡਾ ਲੈ ਸੋਹਣਿਆਂ'

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੋੜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਕ-ਦੋ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੁਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ?

'ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੱਟ ਮੰਗਦਾ ਦਾਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਦੀ'

'ਜਦ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਸੂਟਾ ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਨੇ ਗੱਭਰੂ'

'ਜਿਥੇ ਆਵੇ ਠੇਕਾ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਲਵੀ'

ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦਿੱਜਤ, ਅਣਖ, ਗੌਰਤ, ਮਾਂ ਦੀ ਚੁੰਨੀ, ਬਾਪੂ ਦੀ ਪੱਗ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ?

ਤੇ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਧੀ ਭੈਣ ਨਹੀਂ?

ਤੇ ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਭਟਕ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਵੀਰੋ। ਰਾਡੇ-ਰਾਤ ਸਟਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਵਿਚਾਰੀ ਕਦੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਪਾਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਸਾਹਵੇਂ ਨੰਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਂ ਰੋਂਦੀ ਵਿਲਕਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸੀ? ਮੈਨੂੰ ਦਿਸੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਇਦ ਹਰੇਕ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਦਿਸੀ ਹੋਵੇਗੀ ਲੀਝੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਹੋਏ ਹੀ ਸਨ, ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਉਸ

ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਵੀ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ ਸਿਰ ਦੇ ਕੇਸ ਇੰਝ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਹੇ ਨਾ ਹੋਣ, ਪਿੰਡਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਘਰੁੰਡਾਂ ਨਾਲ ਛਿੱਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਬਾਵਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਰੋਂ ਕਿਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ,
 "ਪੰਜਾਬੀਏ ਜਬਾਨੇ ਨੀ ਰਕਾਨੇ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਏ, ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਗਈ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਨੀਂ,

ਮੀਢੀਆਂ ਪਿਲਾਈ ਫਿਰੋਂ, ਨੀਂ ਬੁੱਲੇਂ ਦੀਏ ਕਾਫ਼ੀਏ, ਕੀਹਨੇ ਤੇਰਾ ਲਾਹ ਲਿਆ ਸਿਗਾਰ ਨੀਂ,

ਪੰਜਾਬੀਏ ਜਬਾਨੇ "

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਇਕ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਰਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਗਿਣਦਾ, ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਰਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਗਿਣਦਾ"। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ 'ਲੈਕਚਰ' ਦੇ ਇਕ ਪਾਰਟ ਵਜੋਂ ਸੁਣੀ ਤੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀਆਂ ਡਾਇਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕਰ ਲਈ।

ਤੇ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਹਾਕਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਇਆਂ ਨੂੰ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਕੇ ਥੱਕ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਸਿਖ ਨੌਜੁਆਨੀ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਸ ਖਾਣ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਲਹਿਰ ਠੰਡੀ ਨਾ ਪਈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੂਜਾ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਿਆ। ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਇਹ ਲਹਿਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਸੋ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਹੋਰ ਸੈਨਾਂ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਜਿਹੜੀ ਸੈਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਢੋਲਕੀਆਂ ਛੈਣੇ ਸਨ। ਇਹ ਫੌਜ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਜ਼ਮੀਰ ਮਾਰਨ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲੀ ਮੌਤ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਰਿਆਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ। ਤੇ ਫੇਰ ਇਸ ਫੌਜ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ 'ਅਸੰਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ' ਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਤੇ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਏਸ ਕੰਜਰ ਖਾਨੇ ਨੇ ਹੀ ਅੱਜ ਏਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਘਾਟ ਹੋਇਆ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ (ਇੱਕ ਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਦੇਬੀ ਨੇ ਹੁਣੇ ਕਿਹਾ ਹੈ,

'ਭਾਇਆਂ ਧਰਮ ਸਥਾਨ ਗਿਰਾਏ, ਜੀਵਨ ਜੋਗੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ,

ਮੈਂ ਬੁਢਦਿਲ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ, ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਨਈਂ ਸਕਿਆ,
 ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਚਾਹੁਣਾ, ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੀਤ ਬਣਾ ਨਈਂ ਸਕਿਆ
 ਇਹ ਬਬਦ ਉਸ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ, ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ
 ਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕਹੇ ਹਨ।

ਜਿੰਨੀ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੈਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲਾਵਾਰਸ ਕਹਿ ਕੇ ਫੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਨਾਮਵਰ ਗਾਇਕ ਕਨੌਭਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਮਸਤੀ ਮਨਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਉੱਥੇ ਲੰਘ ਰਹੇ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਹਿਸੁਭਾਅ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, "ਮਸਤੀ ਕਾਹਦੀ ਮਨਾਈਏ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀਆਂ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ, ਕੰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਜਿਹੜੇ ਗੀਤ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ ਉਹ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੋਹਾਂਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਕਾਲਜਾ ਵਿੰਨ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।"

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹੀ ਤੁਸੀਂ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਗਾਉਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਨਗੇ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਯਕੀਨ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖੋ ਉਸ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗਾਇਆ,

'ਇਹ ਕੀ ਤੂੰ ਪੁੱਤਰਾ ਕਰਿਆ ਨਾ ਤੂੰ ਸਮੇਂ ਭੈੜੇ ਤੋਂ ਭਰਿਆ,
ਪਾ ਕੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਪੱਗ ਸੁਨਿਹਰੀ,
ਬਚ ਬੁਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਪੱਤਾ ਪੱਤਾ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਵੰਗੇ ।'

ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ 'ਇੰਟੈਰਗੇਸ਼ਨ' ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ 'ਅਗਲਿਆ' ਨੇ ਉਦੋਂ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਗਾਇਕ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ,

'ਔਹ ਵੇਖੋ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ।'

ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਾਈ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਅਖ਼ਤਰ ਨੇ ਗਾਇਆ,

'ਬੁਠਿਆਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲੈ ਤੂੰ ਕੈਦ ਭਾਵੇਂ, ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਘੜੂ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੀ,
ਡੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਇਹ ਜਵਾਨੀ ਨੀ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ, ਡੋਲੂ ਨਾ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਨੀ,
ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚਾਅ ਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ, ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਾਮ ਪੀ,
ਵੱਢਲੇ ਟੁੱਕਲੇ ਮਾਰਲੇ ਹਕੂਮਤੋਂ ਨੀ ਜਿੰਨਾ ਤੇਰਾ ਕਰਦਾ ਏ ਜੀ,
ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਅਸੂਲ ਸਾਡਾ ਅਜਾਂ ਤੈਥੋਂ ਝੁਕਣਾ ਏ ਕੀ ।'
ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤੀ।

ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਓ ਤੁਸੀਂ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸੁਹਿਰਦ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੀਡੀਓ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਗਾਇਕਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਬਰਾਤ ਦਾ ਉੱਜੜ ਉੱਜੜ ਕੇ ਵਸਣਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਦਾ 'ਆਸ਼ਿਕਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ' ਹੋਵੇ। ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਹੈ ਕਿ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਦਾ ਇਹ ਗੀਤ ਤਾਂ 'ਅਗਲਿਆ' ਨੂੰ ਏਨਾਂ

ਰੜਕਿਆਂ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਜੇ. ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਇਹ ਗੀਤ ਪਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਵੇਖ ਲਓ ਕਿ ਅਗਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲਹੂ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਸੱਚ ਲਿਆਓ ਤੇ ਆਹ ਲੱਚਰਪੁਣੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਓ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਗੀਤ ਕੀ ਉਸੇ ਬੋਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਡਰੀਦ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਬੋਲ ਉਸ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਾਲਕ ਬੋਲੀ ਦਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਸਿਰ ਵੱਢ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਾਲਤੂ ਜਹੀ ਸੋਹਰਤ ਤੇ ਚਾਰ ਪੈਸਿਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹਲਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਤਾਂ ਬੇੜਾ ਏਨਾ ਗਰਕ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਮਕੀਲੇ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਬਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਅਜਿਹਾ ਹਮਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਘਰ ਘਰ ਚਮਕੀਲੇ ਜੰਮ ਬੈਠਣਗੇ। ਇੱਕ ਉਸ ਤੁਹਾਡੇ ਸੂਰਮੇ? ਦੀ ਕੁੜੀ ਉੱਠੀ ਹੈ ਅਖੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਾ ਅਧੁਰਾ ਮਿਸ਼ਨ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਦੁਬਾਰਾ ਗਾਵਾਂਗੀ ਮਿਸ਼ਨ?..... ਕਿਹੜਾ?..... ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਖੁੱਲ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੱਫੀਆਂ ਪਵਾ ਦੇਵੇਗਾ ਦੁਰ ਫਿਟੇ ਮੂੰਹ ਐਸੀ ਘਟੀਆਂ ਤੇ ਗੰਦੀ ਸੋਚ ਦੇ । ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਗਾਣੇ (ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇੱਕ ਸਤਰ ਵੀ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ) ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਕਿਵੇਂ ਗਾਏਗੀ,

‘ਕੁੱਦ ਕੁੱਦ ਮਾਰੇ ਚੁੰਡੀਆਂ

ਸਾਝੁ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾਕੇ

ਉਹ ਤੱਕਦਾ ਰਿਹਾ ਵੇ ਮੈਂ ਸਿਖਰ ਦੁਪਿਹਰੇ

ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਕੋਈ ਜੇਠ ਵੇ

ਕੱਢਿਆ ਨਾ ਕੱਡਾ ਜੀਹਣੇ ਭੈਣ ਦੀ

ਕੀ ਏਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਆਉ ਐਸੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਿਆਂ। ਠੀਕ ਈ ਆਹਦੇ ਨੇ ‘ਜੈਸੀ ਕੌਕੋ ਤੈਸੇ ਬੱਚੇ’। ਭਾਵੇਂ ਚਮਕੀਲੇ ਦੀ ਇਸ ਹੋਣਹਾਰ? ਧੀ ਨੇ ਸੋਚ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਗੰਦ (ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਬੇਰਾ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ) ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੋਚੇ ਜ਼ਰੂਰ

ਕਈ ਗੀਤ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਅਜਿਹੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਕਹੀਏ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਗਾਇਆ ਇਹੀ ਗਾਣਾ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਗਾ

ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਗਾਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਵਿਗਾੜਣ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹਨ?

ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਹੋਇਆ ਕੀ ਜੇ ਨੌਚਦੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ '

ਗੀਤ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਕੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਐਸੀ ਕਰਤੂਤ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਐਸੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖੈਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀਰੋ ਕਿ ਗਾਉਣਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਬਸ ਥੋੜੀ ਜਹੀ ਚੰਗੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਓ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਐਸੇ ਗੀਤ ਗਾਓ,

'ਗਿਣੇ ਬਿਨਾ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲੀਆਂ ਜੋ ਖਾਂਦੇ ਨੇ,

ਉਹ ਮੁੰਡੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਸਾੜੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ,

ਟੀਕਿਆਂ ਤੇ ਸੂਟਿਆਂ ਨੇ ਚੁਸ ਲਏ,

ਲਾਲੀਆਂ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਣੀਆਂ,

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸਿਆਣੇ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਕੰਮ ਆਉਣੀਆਂ '

ਤੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਦੁੱਖ ਬਿਆਨਦੇ ਕੁਝ ਗੀਤ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਆਏ ਹਨ ਜੋ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹਨ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਐਸੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦੀ,

'ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੋਟੀ ਖਾਵੇ ਇਹ ਜੱਗ ਸਾਰਾ ਨੀ, ਦੋ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰੁਲੇ ਵਿਚਾਰਾ ਨੀ,

ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਜੱਟ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ,

ਅਜੇ ਸਫਾਰੀ ਸਮਝ ਨੀ ਕੁੜੀਏ ੫੯੧੧ ਨੂੰ '

ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੋ ਵੀਰੋ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੜਣ ਦਾ। ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਭੈਣ ਨਾ ਖਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੰਮੇ ਹੋ, ਸੂਰਮਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰੋ। ਇਕੱਲੀਆਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਣਾ। ਉਸ ਦੀ ਚਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਅੱਗੇ ਹਿੱਕ ਡਾਹ ਕੇ ਖੜ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਦਲੇਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੋ। ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ਣ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੋਧ ਦੇ ਸਕੋ ਛੱਡ ਦਿਓ ਵੀਰੋ ਆਹ ਕੰਜਰ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਵਾਸਤਾ ਏ ਥੋਨੂੰ ਅਣਖੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ

ਜੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਿਓ

‘ਪੰਥ ਚਲੈ ਤਬ ਜਗਤੁ ਮਹਿ ਜਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ’

ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ‘ਮੁਆਫੀ’ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਹੋਰ ਰਾਹਾਂ ‘ਤੇ ਚੁੱਕੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕੀਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬੇਦਾਵਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਲ ਵਿਚ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਏਨੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਬੇਦਾਵਾ ਪਾੜ ਦਿਓ’ ਕਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਹੱਕਦਾਰ ਤਾਂ, ਤਾਂ ਹੋਈਏ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ‘ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਪਿਓ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਕੁਰਸੀ ਖਾਤਰ, ਕਦੇ ਚੌਧਰ ਖਾਤਰ, ਕਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਖਾਤਰ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਦੇ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਾਡੀ ਗਲਤੀ, ਬੱਦਲੂ ਗਲਤੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਉਂਗਲਾਂ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਜ ਏਨੇ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਖੇੜਾ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਸਿੱਧਾ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ (ਗੁਰੂ ਤੋਂ) ਵੀ ਵੱਡਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਾਂ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਪੰਥ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਬਾਣੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਨਣੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨਹੀਂ। ਏਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਮਸਲੇ (ਕਈ ਤਾਂ ਬਿਨਾ ਸਿਰ ਪੈਰ ਤੋਂ) ਲੱਭ ਕਿ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ‘ਸੇਵਾ’? ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ ਪੰਥ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਏਕਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਫਾਲਤੂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਹੈ?

ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ‘ਵਿਦਵਾਨਾਂ’ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ‘ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ’ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਨੁਕਸ’ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਦੇਵੇ)। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜੇ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਮਾੜਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂ ਬਣ ਜਾਓ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਓ ਨਾਲੇ ਸਾਡਾ ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟ ਜਾਉਗਾ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਸਾਡੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੱਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹੀਏ ਕਿ 'ਪੰਥ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਕਰੋ'। ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾ ਸਾਡੀ ਬਾਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਫੜਦੀ। ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਸਭ ਦੀ ਵਜਹ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾ ਅਸੀਂ ਭੋਗਰਿਆਂ, ਬਾਹਮਣਾ ਹੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਨਾ 'ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ' ਖੁੱਸਦਾ। ਨਾ ਅਸੀਂ ਗਾਂਥੀ, ਨਹਿਰੂ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਤਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਜ 'ਪਰਾਏ ਬਾਰਾਂ' 'ਤੇ ਭਟਕਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਪਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਡੀ ਲਡਿਰਸ਼ਿੱਪ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਉਹ ਤਾਂ ਐਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭੋਗਦੇ ਮਰ ਗਏ ਤੇ ਕੁਝ ਅਜੇ ਵੀ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਲ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਉਹ ਗਰੀਬ ਸਿਖ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ 'ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ' ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ। ਤੇ ਉਹ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਉਹਨਾਂ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਗਵਾਈ, ਸਗੋਂ ਗੱਦਾਰ ਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਖੁਹਾਈ ਹੈ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਤੇ ਇਸ ਮੱਕਾਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿੱਪ ਤੋਂ ਕੌਮ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਫੂਡਾਓ।

ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ, ਪੰਥ ਤੋਂ ਆਪਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਤੇ ਕਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ ਬਸ ਓਹ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬਾਹ ਫੜਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸੂਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਜਿਹੜਾ ਗਰਜ਼ਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹੇ, "ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ, ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਵਕ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁਟਾ ਕੇ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੱਖਣੀ ਐ, ਐਸੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ, ਓਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੈ " ਜਾਂ "ਅਸੀਂ ੧੯੪੭ ਵਿਚ ਟੋਪੀ ਤੇ ਜਨੇਊ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਐ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣੀ ਐ, ਇਹ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬੱਲੇ ਨਈਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣੀ"।

ਏਥੇ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਪਖੰਡੀ ਤੇ ਗਦਾਰ ਰਾਜਨੇਤਾ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਬੱਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਹੱਥ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਅੱਡੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੱਤਾ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਲਈ। ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ-ਜਥੇਦਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨਾ ਬੱਕਣ ਵਾਲੇ ਪਖੰਡੀ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਸਾੜਣ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਉਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਖੇ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਧ੍ਰੋਹ ਕਮਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਣਖੀ ਸਿਖ ਖੁਨ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਪਈ ਹੈ ਝੁੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੇਢ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਣਖੀਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇਰੇ ਪੰਥ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਕਤਰਾ ਤੱਕ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ 'ਬੱਬਰ' ਤੱਕ ਤੇ ਅੱਜ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਮ, ਭਾਈ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਮਰਾਏ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਹਰਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛੱਬਵਾਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੂਰਮੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਆਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ,

ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੀਰ ਹਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਪਛਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਸੀਸ ਧਰਕੇ ਗਲੀ ਯਾਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ 'ਹਵਾਰੇ' ਬੱਬਰ, ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣੇ ਵਰਗੇ ਤੇਰੇ ਦੂਲੇ ਸ਼ੇਰ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਛਾਤੀਆਂ ਤਾਣ ਕੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸੇ ਵਾਲ ਤੱਕ ਕੇ ਮੁਸਕੁਰਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਸ ਲੋੜ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦੀ।

ਕੋਈ ਆਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜੁਝ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਲੱਖਾਂ ਸਿੰਘਾਂ, ਸਿੰਘਣੀਆਂ, ਭੁਝੰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੁਬਕੋ-ਹੁਬਕੀ ਰੋ ਰਹੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੁੱਝੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਲਾ ਆਸਰਾ ਦੇਵੇ, ਬੁੱਢੇ ਬਾਪੂਆਂ ਦੀ ਡੰਗੀਰੀ ਬਣੇ, ਧੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਲੂਸੇ ਤੇ ਪਿਉ ਬਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੋਲੀਆਂ ਤੋਰੇ। ਸਚਮੁੱਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਤੋਂ ਜਾਨ ਵਾਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਨੇ ਪਲ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਤੇ ਕੀ ਪੰਥ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਪੁੱਤਰ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ?..... ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਛੱਤ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਕਾਲਜ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜ) ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੀਸ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ "ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਆਵਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹੁਣਾ" ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਫੜੇਗਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿਲਕਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਹ, ਇਹਨਾਂ ਰੋਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਚੁੱਪ ਕਰਾਏਗਾ, ਕੀ ਕਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਆਏਗੀ?

ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਕਹੇ,

"ਪੰਥ ਕੀ ਜੋ ਰਾਖੇਗੇ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਰਹੇਗੀ ਨਾਥ,

ਪੰਥ ਨਾ ਰਹੇਗਾ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਟ ਮਾਨੈਗੇ"

ਸਚੁਮੱਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ,

"ਮਥੈ ਟਿਕਾ ਤੇਤਿ ਧੋਤੀ ਕਖਾਈ ॥

ਹਥਿ ਛੁਰੀ ਜਗਤ ਕਾਸਾਈ ॥"

"ਮਾਸਹੁ ਨਿਮੇ ਮਾਸਹੁ ਜੰਮੇ ਹਮ ਮਾਸੈ ਕੇ ਭਾਂਡੇ ॥

ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਛੁ ਸੁਝੈ ਨਾਹੀ ਚਤੁਰੁ ਕਹਾਵੈ ਪਾਂਡੇ ॥"

"ਗੋਂਡ ॥

ਭੈਰਉ ਭੂਤ ਸੀਤਲਾ ਧਾਵੈ ॥ ਖਰ ਬਾਹਨੁ ਉਹੁ ਛਾਰੁ ਉਡਾਵੈ ॥੧॥

ਹਉ ਤਉ ਏਕੁ ਗਈਆ ਲੈਹਉ ॥ ਆਨ ਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨਿ ਦੈਹਉ ॥੧॥ ਰਹਉ ॥

ਸਿਵ ਸਿਵ ਕਰਤੇ ਜੋ ਨਰੁ ਧਿਆਵੈ ॥ ਬਰਦ ਚਢੇ ਡਉਰੁ ਢਮਕਾਵੈ ॥੨॥

ਮਹਾ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ ॥ ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ ॥੩॥

ਤੂ ਕਹੀਅਤ ਹੀ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ ॥ ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ ॥੪॥

ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗਹੁ ਮੀਤਾ ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਇਉ ਕਹੈ ਗੀਤਾ ॥੫॥੨॥੬॥"

"ਬਿਲਾਵਲੁ ਗੋਂਡ ॥

ਆਜੁ ਨਾਮੇ ਬੀਠਲੁ ਦੇਖਿਆ ਮੂਰਖ ਕੇ ਸਮਝਾਉ ਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰੀ ਗਾਇਤੀ ਲੋਧੇ ਕਾ ਖੇਤੁ ਖਾਤੀ ਬੀ ॥

ਲੈ ਕਰਿ ਠੇਗਾ ਟਗਰੀ ਤੋਰੀ ਲਾਂਗਤ ਲਾਂਗਤ ਜਾਤੀ ਬੀ ॥੧॥

ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰਾ ਮਹਾਦੇਉ ਧਉਲੇ ਬਲਦ ਚੜਿਆ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਬਾ ॥

ਸੋਦੀ ਕੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਪਾਕਾ ਵਾ ਕਾ ਲੜਕਾ ਮਾਰਿਆ ਬਾ ॥੨॥

ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰਾ ਰਾਮਚੰਦੁ ਸੋ ਭੀ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਬਾ ॥

ਰਾਵਨ ਸੇਤੀ ਸਰਬਰ ਹੋਈ ਘਰ ਕੀ ਜੋਇ ਗਵਾਈ ਬੀ ॥੩॥

ਹਿੰਦੂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤੁਰਕੁ ਕਾਣਾ ॥ ਦੁਹਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ ॥

ਹਿੰਦੂ ਪੂਜੈ ਦੇਹੁਰਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮਸੀਤਿ ॥

ਨਾਮੇ ਸੋਦੀ ਸੇਵਿਆ ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤਿ ॥੪॥੩॥੭॥"

ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਔਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਕਥਾ ਵੀ ਸੈਂਸਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕਥਾ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਅਗਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਉਹੀ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਕਹਿੰਦੇ, "ਹਮਾਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਓਂ ਕੋ ਠੇਸ ਪੁਹੰਚਦੀ ਹੈ"। ਕੀ ਬਣੇਗਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ (ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ-ਕੇ ਆ ਗਏ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ

ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਐਸੀ ਕਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
ਕੱਲ ਨੂੰ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ
'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' 'ਤੇ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਗੇ। ਤੇ
ਫੇਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਉਹ 'ਕਰੜੇ' (ਇਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ) ਸ਼ਬਦ ਕੱਢ
ਦੇਵਾਂਗੇ?

ਕਿਸੇ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ
ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ 'ਤੁਸੀਂ' 'ਚਾਰ' ਵਾਰੇ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ
ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਸਲ ਦੀ ਪਿਉਂਦ
ਤੇਰੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਇਸ ਪੀੜੀ
ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰਮ ਲਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗਜ਼ਨੀ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੇਆਮ
ਟਕੇ-ਟਕੇ ਨੂੰ ਵਿਕਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸ
(ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵਾਰਸ ਅਖਵਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ) ਅੱਜ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-
ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਦੇ ਲੁਟੇਰੇ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ
ਦੇ ਰਾਖੇ ਅੱਜ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਲੁਹਾ ਕੇ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਹੱਥ
ਫੜ 'ਨਾਗ ਸਾਂਭ ਲੈ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ' ਵਰਗੇ ਗਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਬੇਝੋਰਤ
ਮਾਪੇ ਥੱਲੇ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਨਾਲਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, "ਸਾਡੀ ਦਵਿੰਦਰ
(ਨਾਮ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਰਿੰਦਰ, ਨਰਿੰਦਰ, ਲਖਵਿੰਦਰ, ਰਾਜਬੀਰ, ਹਰਲੀਨ
ਆਦਿ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਦਾ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ) ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਨੱਚਦੀ
ਹੈ ਨਾ ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਜੀ ਬੱਸ ਨੱਚਣ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਹੀ
ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਲੱਕ ਤਾਂ ਓਦੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਿਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ ਨਖਰਾ
ਤਾਂ ਜੀ ਇਸ ਵਿਚ ਓਦਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਐ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਨੱਚਣ
'ਚ ਝੰਡੀ ਐ ਜੀ ਆਦਿ ਆਦਿ" ਦੱਸ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਗਿਣਾ ਰਹੇ ਨੇ ਆਵਦੀ
ਲਾਡਲੀ ਦੀਆਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਆਵਤਾਂ ਕੰਜਰਾਂ ਆਲੀਆਂ। ਤੇ ਅਜਿਹੀ 'ਹੋਣਹਾਰ'
ਲਾਡਲੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪੁੱਛੋ, "ਪੁੱਤ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਕੌਣ ਸੀ?" ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗੀ,
"ਪਲੀਚੜ ਅੰਕਲ ਮੈਨੂੰ ਬੋਰ ਨਾ ਕਰੋ ਹਿਸਟਰੀ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ"
ਅਗਲਾ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, "ਭੱਲੀਏ ਜੇ ਹਿਸਟਰੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਤਾਂ ਹੀ
ਆਹ ਹਾਲ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਨਚਾਰ ਨਾ ਬਣਦੀ।"

"ਤਾਗਾ ਤਾਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਕਬੀਲਦਾਰ ਜੇਕਰ ਗੰਢ ਇਤਫਾਕ ਦੀ ਖੁੱਲ
ਜਾਵੇ,

ਪਾਰਸ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ ਅੱਖਰ ਗਲਤ ਵਾਂਗਰ ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ
ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ"

ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਹੀ ਨਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜੁਝਾਰੂਪੁਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁੜੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਲੜ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੱਚਾਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ 'ਯੋਧੇ' ਅੱਜ ਕੱਲ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਗੇਟਾਂ ਮੁਹਰੇ ਜੋਰ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਕੌਮ ਉੱਤੇ, ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਝੁੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ, ਬੋਲੀਆਂ, ਰੂਢਾਨੀ ਹਨੇਰੀਆਂ ਨਾਲ। ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਬਸ ਫੁੱਲ ਸਪੀਡ 'ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਭਜਾ ਕੇ ਉਸਦਾ ਅਗਲਾ ਟਾਇਰ ਚੁੱਕ ਦੇਣਾ ਹੀ ਵੱਡੀ ਬਹਾਦਰੀ ਹੈ। ਅੱਬਲ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮੋਥਾਇਲ ਹੀ ਵਿਹਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਵਿਹਲ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਰਦਾ, ਬੀੜੀਆਂ, ਗੋਲੀਆਂ, ਟੀਕੇ, ਸਮੈਕ, ਸਰਾਬ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਅਣਖ ਜਿਉਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਵੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ, "ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਫੂਕ ਦੂ ਲੰਦਨ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਬੁਰਰਰਰਰਰ ਅਅਅਅਅਅਅ"

ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੀਆਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਚਲਾਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ ਵੀ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਕੌਮ 'ਤੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕਿੰਨੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਾਪਰ ਗਏ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਇਹਨਾਂ ਕਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, "ਢਾਹਵਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਿੰਗਰੇ"

ਹੁਣ ਤਾਂ ਦਾਰੂ ਨਾਲ ਰੱਜ ਕੇ ਇਹ ਬੱਸ ਏਨਾ ਗਾਉਣ ਜੋਗੇ ਹੀ ਹਨ, 'ਬਾਬੇ ਦੀ ਝੁੱਲ ਕਿਰਪਾ ਜੱਟ ਮਾਰਦਾ ਫਿਰੇ ਲਲਕਾਰੇ'

'ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਚਮਕੀਲਾ ਨਾਲੋਂ ਜਾਊ ਲਾਲ ਪਰੀ' (ਚਮਕੀਲਾ ਵੇਖੋ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਲੱਭਿਆ)

'ਜੇ ਪੀਟੀ ਛੱਡ ਤੀ ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕੌਣ ਮਾਰੂ ਲਲਕਾਰੇ'

ਜਿਵੇਂ ਜੇ ਲਲਕਾਰੇ ਨਾ ਵੱਜੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਈਂ ਕੌਮ ਦਾ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਿੱਡਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਹਕੂਮਤਾਂ ਥੋਡੇ ਫੋਕੇ ਲਲਕਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਨਈਂ ਡਰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਸਕਦੇ ਓ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਮੁਹਰੇ ਨੰਗੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਓ ਚਾਲਮ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਈਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ। ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ, ਆਪਣੇ ਬਾਪੂਆਂ, ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇਹ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰਦੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆਂ ਹੀ ਜਾਣੀਦੀ ਹੈ। ਸਚਮੱਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇਰੇ ਕਿਰਤੀ

ਪੁੱਤ ਅੱਜ ਕਰਦੇ ਦੇ ਬੋਝ ਬੋਲੇ ਪੀਸੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਫਾਹੇ ਪਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਨੇਰਾ ਹੈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੀ ਆਗੂ ਪੰਥ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਜਿਸ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਈ ਇਹ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ, ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਲੀਡਰ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਹੈ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗੰਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਨਈਂ ਉੱਠਣ ਦਿੰਦੀ।

ਰੁਸੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ,

‘ਬੇਟਾ ਰੁਮ ਹੀ ਪੰਥ ਕੇ ਬੇੜੇ ਕੇ ਖਵਈਆ,

ਸਰ ਭੋਟ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਚਲੇ ਧਰਮ ਕੀ ਨਈਆ’

ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਿ ਨੌਜੁਆਨ ਪੀੜੀ ਪੰਥ ਦੇ ਬੇੜੇ ਦੀ ਮਲਾਹ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ੧੫-੨੦ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੇ ਮਲਾਹ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਥ ਦਾ ਬੇੜਾ ਤੁਰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ‘ਸਰ ਭੋਟ’ ਕੀਤੇ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਦ ਆਗੂ ਹੀ ਗੱਦਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪੈਰ-ਪੈਰ ਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਨੂੰ ਗੱਦਾਰੀਆਂ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹੀ, ਪੰਥ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਫੁਰਾ ਖਡੋਣ ਵਾਲੇ ਗੱਦਾਰ, ਅੱਜ ‘ਸਭ ਕਾਸੇ’ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਬਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੀ ਗਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਭੋਲੀ ਅੱਭ ਕੇ ਬਸ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ,

‘ਪੰਥ ਚਲੈ ਤਬ ਜਗਤੁ ਮਹਿ ਜਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ’

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸੀਂ ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਸਨ, ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ‘ਪਰਾਏ ਬਾਰਾਂ’ ਤੇ ਰੁਲਦਿਆਂ ਤੇ ਵਿਲਕਦਿਆਂ ਨੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਬਹੁੜੀ ਕਰੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਹੁੜੀ ਕਰੋ

"ਕੋਈ ਲਭੋ ਬਾਬੇ ਨੂੰ"

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸੰਤ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਚ ਰਹੇ ਸਾਂ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਕੱਲਾ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਸਿਪਾਹੀ। ਸੰਤ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਲੀ ਹਿੰਮਤ, ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵਿਚ ਸੰਤ ਵਾਲੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚੋਂ ਉਦਾਹਰਣ ਲੱਭ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਸਿੱਧੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉੱਤੇ ਆ ਕੇ ਟਿਕ ਗਈ,

"ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ"

ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਆਏ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਆਏ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸਨ। ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਲੰਘਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਲੰਘਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਸੰਤ ਜੀ ਵੀ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਲੰਘਣ ਪਾਤਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉੱਧਰੋਂ ਅਫਸਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਆ ਗਈ। ਸੰਤ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਆ ਗਏ ਤੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਮੂਹਰੇ ਪਲੇ ਕੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਗਾਉਣ ਲੱਗੇ,

"ਕੋਊ ਹਰਿ ਸਮਾਨਿ ਨਹੀ ਰਾਜਾ ॥

ਏ ਭੁਪਤਿ ਸਭ ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਕੇ ਭੂਨੇ ਕਰਤ ਦਿਵਾਜਾ ॥੧॥"

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੁਬਾਰਾ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਸੰਤ ਜੀ ਉਸੇ ਲੋਹੇ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ

ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਸਿਖ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਸਿਖ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਸਿਖ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਗੰਭੀਰ ਨਿਕਲਣਗੇ"। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਗਲਤੀ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਦਿਖ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਧੀਕੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟ ਕੇ ਖੜ ਜਾਵੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਤ ਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਕੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸੰਤ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਲੱਗੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਭੁੱਲੜ ਸਿਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾੜਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਈ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਦਿਖ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਵੇਖੀ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੀ ਕੜਕਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦਿਆਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੱਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਜੀਮ ਪਿਆ ਸੀ, ਸੋ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਦਾਂ ਉੱਡ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਇਹੀ ਸੋਚਣ ਵਿਚ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਏਸ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਖਿੱਲਰੀ ਪਈ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਕੂਮਤਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਕੌਮੀ ਦੀਵਾਰ ਉਸਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਡਟਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਾਲਮ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਲੜਾ ਲਿਆ। ਜੂਨ ੮੪ ਵਿਚ ਲੜੀ ਗਈ ਹਿੰਦ ਪੰਜਾਬ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ੭ ਲੱਖ ਫੌਜ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮਾਰਕ ਟੌਲੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "A place between Darshni Deori and Akal Thakhat bwcame a cremation ground of Indian Army" ਅਰਥਾਤ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉਡੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਥਾਂ

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਈ। ਮੀਟ ਸਰਾਬ ਨਾਲ ਰੱਜੀ ਭਾੜੇ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਮੁੱਠ-ਮੁੱਠ ਫੋਲਿਆਂ ਦੀ ਖਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨਾਲ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਸੀ ਕਿ ਲੜਾਈ ੨ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ, ਪਰ ੭੨ ਘੰਟੇ ਦੇ ਜਬਰਦਸਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਸੀਂ ਧੂਆਂ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਸੰਤਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਤੱਕ ਭਜਾ ਕੇ ਆਉਂਦੇ। ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਏਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿੰਨਾ ਏਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ੬੦-੭੦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ੩੭੦੦ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੋਛਾੜ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੀ ਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਢੇਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਫੌਜ ਨੇ ਟੈਕ ਵੀ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ, ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੇ ਅੰਤ ਜੇ ਕਿਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੇ ਹੋਰ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਇਸਤਮਾਲ ਨਾਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਖੈਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਏਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜੰਗੀ ਜੋਹਰ ਦੁਹਰਾਏ। ਅੰਤ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਹਰੇਕ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਅਖੀਰਲੀ ਗੋਲੀ ਤੱਕ ਲੜਿਆ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਰੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਭ ਨੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੱਲਾਂ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੱਤਰਿਆਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਪਰ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਤ ਜੀ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਭ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉੱਚੀ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਪੈਂਟੇ ਪੰਜ ਦੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ਸਿੱਧ ਗੋਸ਼ਟਿ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕ-ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ੮ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਤੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ੧੩ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੰਠ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੇ ਨਿੱਤਰਨੇਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ੧੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਉਹ ਖੇਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਜੀ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤੀ ਵੀ ਸਨ। ਖੇਤੀ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ੨-੨ ਹਜ਼ਾਰ ਮਣ ਕਣਕ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਕ ਸਫਲ ਕਿਰਤੀ

ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਸਨ। ਪਰ ਇਕ ਵੇਲਾ ਐਸਾ ਵੀ ਆਇਆ ਕਿ ਘਰ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪੱਠੇ ਨਾ ਹੋਏ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਵੱਢ ਕੇ ਲਿਆਈ ਕਮਾਦ ਦੀ ਖੋਰੀ ਵੀ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣੀ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਈ। ਕੁਰਲੀ ਵਿਚ ਪਈ ਹੋਈ ਖੋਰੀ ਖੇਤ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਮੰਗ ਲਈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ (ਸੰਤ) ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਇਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਗਏ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਘਰੇਲੀ ਹਾਲਤ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ "ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮਲੰਗਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈਣਾ"। ਸੰਤ ਜੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਸਰਾ ਰੱਖੀ। ਜੋ ਲੋਕ ਅੱਜ ਮਲੰਗ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਤੇਰੇ ਪੈਰ ਫੜਨਗੇ"।

ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ੧੯੬੫ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਏ। ਏਥੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸੰਤ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹੁੰਦੇ। ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵੇਰ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਖ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇਣ ਲਈ (ਸੰਤ) ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਉੱਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ। ਸੰਤ ਜੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਰਸੂਖ ਰੱਖਦੇ ਸਨ) ਪਾਸ ਆ ਗਏ। ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਪਾਸ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਨੰਗੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ "(ਸੰਤ) ਜਰਨੈਲ ਸਿਆ ਭਾਈ ਕੋਈ ਜੋੜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ"

ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, "ਜੋੜੇ ਦੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਸਵੇਰੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਗਿਆ (ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ)। ਸੰਤ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਛੋਟੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਸੋ ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਗਿਆ"।

"ਪਰ ਭਾਈ ਰੁਹਾਣੇ ਕੋਲ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਪੈਸੇ ਹਨ, ਰਸਤੇ 'ਚੋਂ ਜੋੜਾ ਖਰੀਦ ਲੈਣਾ ਸੀ" ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਇਹ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਜੀ ਪੰਥ ਦੇ ਐ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ" ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਧੀਰ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਇਕ ਚੱਪਲਾਂ ਸੰਤ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਜੀ ਨੂੰ ਥੱਸ ਚੜਾਉਣ ਲਈ ਆਏ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਰੁਸੀ ਆਹ ਸਮਾਨ ਸੀਟ 'ਤੇ ਰੱਖ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਆਇਆ"

ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਇਕ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਬੈਂਸ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਜੋੜੇ ਔਹ ਪਏ ਹਨ, ਯਾਦ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣਾ"

ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਹੁਣ ਕਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਲਈ ਕੱਢ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੋਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੋਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤਿੱਲੋਦਾਰ, ਸੋਨੇਰੰਗੀ ਕਢਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੱਥੇ ਟੇਕੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਇੱਧਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਤ ਹੈ "ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ" ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜੁੱਤੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਅਸਲੀ "ਸੰਤ", ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਦੀ ਰਹੀ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨਿਰਛਲ ਨੇ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ,

"ਆਖੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖੀ ਵਿਚ ਰਹੇ ਪੂਰੇ, ਜੇ ਉਹ ਸਿੰਘ ਸਜਾਏ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਾਈਂ, ਜੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਏ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਬੇਮੁਖ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਕੋਹੜ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਬਰਾਬ ਵਾਲਾ, ਜੇ ਉਹ ਕੋਹੜ ਹਟਾਏ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਇਹ ਕੌਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇ ਹੈ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਇਹ ਕੌਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਕੇ ਠਣ ਜਾਈਏ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਵਾਲਾ, ਆਓ ਸਾਰੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਬਣ ਜਾਈਏ"

ਜਗਰਾਉਂ ਤੋਂ ਇਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਦੁਰਗ, ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਨੇੜਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਮੰਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਲਿਆ ਕੇ ਵੜਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਛਕ ਲੈਂਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ। ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਭੁੱਖ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ (ਅੱਜ ਦੇ ਸਾਧਾਂ ਵਾਂਗ) ਕੋਈ ਨਘੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਵੇਸਟ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਦੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗੇ ਹੋਣਾਂ ਭੋਲੀਆਂ ਵਿਛਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪੋਚ-ਪੋਚ ਕੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ ਕੰਮ ਸਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੋਹਣੇ ਬਣਨ ਦੀ ਹੋੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਵਿਹਲੇ ਹਨ ਨਾ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਬਸ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀਵਾਨ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੋ ਕੋਈ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ

ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਈ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਐ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਿਰ ਸਿਰਫ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਭੁਕਾਵੇ, ਐਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਨਾ ਢਿੱਗਿਆ ਕਰੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਦਾ ਚੌਕੀਦਾਰ ਐ ਜਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਹੋ ਸਕੀ ਕਰਾਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜੋ।

ਬਹੁਤ ਸਾਢੇ, ਮਿਹਨਤੀ, ਨਿਡਰ, ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦੇ ਸੂਰੇ ਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਨਿਪੜਕ ਜਰਨੈਲ ਸਨ,

"ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ"

ਉਹਨਾਂ ਵਰਗਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੌਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬਸ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣੀਆਂ ਕਰੇ ਉਹ ਮੁੜ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈ ਲੈਣ।

"ਅੱਜ ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ ਮੁੜ ਕੇ, ਕੌਮ ਤੇਰੀ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਘੇਰਾ,
ਇਹਨਾਂ ਗਿੱਦੜਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਆ ਕੇ ਦਹਾੜ ਜਾ ਬੱਬਰ ਖੇਰਾ,
ਕਿਸੇ 'ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ' ਜਹੇ ਯੋਧੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਜਾ,
ਬਾਬਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਆਜਾ ਮੁੜ ਸੁੱਤੀ ਕੌਮ ਜਗਾ ਜਾ,
ਕਿੰਦਾ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨਾਲ ਲੜੀਦਾ ਆ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਿਖਾਜਾ"

"ਇਕ ਸੀ ਹਾਕੀ"

ਮੈਂ - ਹਾਕੀ, ਉਮਰ - ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ, ਕੱਦ, ਰੰਗ - ਬਿਸਕੁਟੀ, ਜੰਮਪਲ-
ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ, ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਹੋਸ਼-ਹਵਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ
ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਭੀਰ ਜਾਂ ਬਿਗਾਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕ
ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਕਤਲ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਆਪਣਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤਾ
ਹੈ। ਤੇ ਬਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਭੁਲੇਖਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕਤਲ ਚਿੱਲੀ
ਦੇ ਸੋਟੀਆਗੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ
ਮੇਰੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ੧੦-੧੫ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ
ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਭ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਝ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਸ਼
ਵੀ ਨਾ ਦਿਓ ਕਿ ਮੈਂ ਰੋਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰੋਈ, ਪਿੱਟੀ, ਕੁਰਲਾਈ,
ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਗੁਆਚੇ ਹੋਇਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀਆਂ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਮੈਂ, ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ
ਦੇ ਨਾਮ ਇਹ ਖਤ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ
ਮੰਗ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ। ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ
ਆਪਣੀ ਹੁਣ ਦੀ ਪੀੜੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਰੁਲਦੇ
ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਸ਼ਾਨਅੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਿਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਹਾਕੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਾਇਮ ਰਹੀ ਮੇਰੀ 'ਸਰਦਾਰੀ' ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣੂ
ਕਰਵਾਇਓ। ਮੇਰੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਅੱਠ ਸੈਨੇ ਦੇ 'ਤਾਜ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਇਓ।

ਦੱਸਿਓ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ, ਮੇਰੀ ਜੰਮਣ ਭੇਇਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ
ਮਹਾਨ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਕੰਬਲੀ ਦੀ ਛੋਹ ਵੀ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੰਬਲੀ ਦੀ ਖਿੱਦੇ (ਗੋਂਦ) ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ 'ਖਿੱਦੇ ਖੁੰਡੀ'
ਖੇਡੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲਣਯੋਗ ਦਿਨ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ
ਨਾਮ 'ਖਿੱਦੇ ਖੁੰਡੀ' ਹੀ ਸੀ, ਹਾਕੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਕੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਿੰਡਾਂ
ਦੀ ਹੀ ਜੰਮਪਲ ਹਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਆਈ ਤੇ ਫੇਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਓ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਆਪਣਾ

ਤਾਜ ਗੈਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰੜ ਕੇ ਦੇ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤਾਜ' ਟਿਕਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ' ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰੁਤਬਾ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਮਾਣ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਣ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ।

ਤੇ ਫੇਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਦੇਖੇ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਨੂੰ 'ਡੀ' ਵਿਚ ਫਿਰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਖਿਡਾਰੀ 'ਡੀ' ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਵੀ ਭੈਅ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ 'ਡੀ' ਵਿਚ ਉੱਠੀ ਹੋਈ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵਿਉਂਤਾਂ ਘੜ ਕੇ 'ਨਿਯਮ' ਦੀ ਜੁਲਾ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ।

ਮੇਰੇ, ਸੋਹਣੇ ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾਹੜੀਆਂ ਵਾਲੇ 'ਸਰਦਾਰ' ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕੰਡ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੁੱਲੇ ਬੇਰਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼' ਦਾ ਬਾਪੜਾ ਸੀ 'ਹਰ ਮੈਦਾਨ ਫੁਤਹਿ' ਦਾ, ਫੇਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹਾਰਦੇ ਕਦੇ ਦਿਖਾਇਓ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤੇ ਤਮਗਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਚਵਾਈਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਯਕੀਨ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਚਮੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਧਿਆਨ ਚੰਦ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ, ਧਨਰਾਜ ਪਿੱਲੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ੫੦-੬੦ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਾਕੀ ਮੈਦਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਜਿੱਡਾ ਮਾਣ ਸੀ। ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਲਜੀਤ ਸੈਣੀ, ਗਗਨ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਯੋਜਤ ਸਿੰਘ, ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਦੀਪਕ ਠਾਕੁਰ, ਦਿਲੀਪ ਟਿਰਕੀ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜਾਨਦਾਰ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਰਹੀ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਏ ਤੇ ਇਹ ਬੇੜੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਈਆਂ ਸਨ 'ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ' ਨੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਖੇਡਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ

ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਇੰਝ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਕਈ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਘਰੇ ਬੈਠਾ ਝੁਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਏਨਾ ਜੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ (ਦੀਪਕ ਠਾਕੁਰ, ਗਗਨਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਹਾਕੀ ਲੀਗ ਵਿਚ ਸਰਬੋਤਮ ਗੋਲ ਸਕੋਰਰ ਰਹੇ ਹਨ ਨਾਲ ਇਹੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੀਮ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਘਰੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹੈ ਨਾ ਹਾਸੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਉ ਰੋਣ ਵਾਲੀ)। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਸਹਿਮ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਹਿਮ ਜੋ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੇਕਸੂਰੇ ਮਸ਼ੂਮ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ੧੦ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹੀ ਲੱਖਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹੀ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲ ਵਿਚ ਕੈਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਖ਼ਸ਼ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਲਕੀ ਸਦਾ ਲਈ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਕਈ ਮਾਸ਼ੂਮਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪੈਰ, ਓਧਰ ਕਾਹਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪੀੜ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗਿਲਾ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕੀ ਵਾਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਏਨਾ ਮਾਣ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿੰਨਾ ਬੈਟ ਤੇ ਬਾਲ ਵਾਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖੇਡ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚਮਕਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਸ਼ਾਂ ੧੫-੨੦ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖੇਡ ਜਿਸ ਨੇ ਉਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਅੱਠ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਵਜਵਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਖੇਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਏਨਾ ਵਿਭਕਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕ੍ਰਿਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਇਨਾਮ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਪਾਰਥਿਵ ਪਟੇਲ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਵਿਕੇਟ ਕੀਪਰ ਬਣ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨਾਲ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਖੇਡਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ, ਬਿਨਾਂ ਖੇਡੇ ਹੀ, ਕਰੋੜਪਤੀ

ਬਣ ਗਿਆ), ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੇਰੇ ਕਈ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਵੀ ਰੁਸੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਬੋਡਾ ਜਿਹਾ ਮੀਂਹ ਪੈਣ 'ਤੇ ਹੀ ਚਿਊਟ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ (੧੯੯੯-੨੦੦੦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਚ ਖੇਡ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਚਿਊਟ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਾਕੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਦੀਵਾਰ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਗੱਲਚੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਚਿਊਟੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪ ਵੇਖੀਆਂ ਨੇ-ਲੇਖਕ)।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਾਲੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਰੀ ਜਿਹੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਾੜਕੂ ਜਿਹਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਲਿਆਉਣ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਵਿਚ ਜਲੂਸ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਕੀ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿੱਡਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਲਿਆਉਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ, ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਦੇ? ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਖੇਡ ਲਈ ਹੀ ਥਾਂ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਉ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਉ।

ਕ੍ਰਿਕਟਰਾਂ ਨੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਵਿਚਾਰੇ ਸਦਾ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਭੋਰਾ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਗਾਹ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਗੰਨ ਲੋਡ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਦੀ ਕਦੋਂ ਗੰਨ ਚੱਲ ਜਾਵੇ ਤੇ ਗੋਲੀ ਮੇਰੇ ਸਾਊ ਪੁੱਤ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਜ ਜਾਵੇ ਵਾਹ ਜੀ ਵਾਹ। ਆਹ ਫਿਲਮੀ ਸਟਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਪੈਸਾ ਸਿਰਫ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਬੈਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਤਾਂ ਬਿਜਨਸ ਮੈਨ ਨੇ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬਿਜਨਸ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਤੇ ਇਹ ਦਿਨ ਵੀ ਮੈਂ ਦੇਖਣੇ ਸਨ ਕਿ ਅੱਜ ਆਹ ਕੱਲ ਦਾ ਜਵਾਕ 'ਬੈਟ' ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸ਼ਕੜੀਆਂ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨੂੰ

ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਜਿੰਨੀਆਂ ਸਹੁਲਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ
ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਂਗੂ ਇਕ-ਇਕ ਕੱਪ ਨੂੰ ਨਾ ਤਰਸਦੀ ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦੀ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਾਗੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਾਤਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਹੀ
ਮੌਜੂਦ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਖਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ
ਬਿਆਨ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਸੱਚਾ
ਬਿਆਨ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਰਤਾ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸੀਆਂ
ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਉ।

ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਬੋਝੀ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਚਾਹਵਾਣ
ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ
'ਖਿੱਦੋ ਖੁੰਡੀ' ਉਰਫ 'ਹਾਕੀ'

ਇਕ ਖ਼ਤ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ 'ਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ

ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਖ਼ਤ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਣਾ ਹੈ, 'ਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਉਤਰ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਖਾਸ' ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀਰੋ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ

ਵੀਰੋ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਉਣੀ ਸਿੱਖ ਹੀ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਵਾਂ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਨਾ, ਆਮ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਦੇ ਤੁਸੀਂ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਸੋ ਆਪਾਂ ਗੱਲ ਏਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਤੁਸੀਂ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਆਮ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਕਾ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹੀ ਹੁਣ 'ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ' ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਪਕਾ ਲਓ ਕਿਉਂਕਿ ਫਤਹਿ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਬੁਲਾ ਸਕੋਗੇ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜਗਰਾਤਿਆਂ, ਨਰਾਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਜਾਂ ਦੁਸਹਿਰੇ ਆਦਿ 'ਤੇ ਜਾਇਆ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ' ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜਹੇ ਹਾਲਾਤ ਅੱਜ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਐਤਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸਾਹਬ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ 'ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ' ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ 'ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ, ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ। ਵੀਰੋ, ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਜਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਤਾਂ 'ਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਚਾਉਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਫਤਹਿ ਤੇ 'ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ' ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਜੈ ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ' ਬੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬੋਲੋ 'ਜੈ ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ'।

ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਏਗੀਏ 'ਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਕੱਟ ਕੇ ਫਲਾਣੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੀਰੋ ਉਹ ਫਲਾਣਾ ਬੰਦਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦਾ ਹੈ। ਐਤਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੀ 'ਕੁਝ ਬੰਦੇ' ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ 'ਉਹ' ਗੁੱਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਸੁਕਰ ਕਰੋ ਕਿ ਉਸ ਫਲਾਣੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਸਿੰਘ' ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਜਾਂ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਚਲੋ ਕੁਝ ਦੇਰ ਉਡੀਕ ਕਰੋ ਉਹ ਵੀ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਅੱਛਾ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਹ ਫਲਾਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਲੋ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਹੁਣ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਰਿਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਤਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਵਾ ਲਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ 'ਫਲਾਣਾ ਸਿੰਘ' ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਬੋਲੋ 'ਜੈ ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ'।

ਤੁਸੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਕਿੰਨੇ ਭੁ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਲੈ ਹੱਸਦੇ ਹਨ। ਹੱਸ ਨਾ, ਸਹੀ-ਸਹੀ ਦੱਸ, ਇਹ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਨੱਚਣ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹੋ ਤਾਂ ਘੁੰਡ ਕਾਹਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਥੋੜੇ ਕੰਫਰਟੇਬਲ (ਸੌਖੇ) ਰਹੋਗੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਚੁਨਾ ਲਾ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਝੇ ਨਹੀਂ। (ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਹੈ ਤਾਂ ਕੱਢ ਦਿਓ)।

ਹੁਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਲਾਲ ਪਰੀ ਤਾਂ ਵਰਤਾਉਣੀ ਪਊ। ਸਾਰੇ ਈ ਵੰਡਦੇ ਐ, ਇਹਦੇ 'ਚ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਕੀ ਐ। ਬਸ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਪੀਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀਂ ਐ ਕਿ ਕੁਝ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਚੰਗੀ ਮਾੜੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰਖ ਵੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ ਨਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਪੈਸੇ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਐ ਤੇ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਚੱਜਦੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਮਿਲਾਵਟ ਵੀ ਬਬੇਰੀ ਵਧ ਗਈ ਐ ਨਾ। ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹੀਦੈ ਬੀ ਮਾੜੀ ਦਾਰੂ ਪੀਣ ਨਾਲ ਐਨੇ ਬੰਦੇ ਮਰੇਗੇ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਲੜਾਈ, ਮਾੜੀ ਚੀਜ਼ ਵੰਡਦੇ ਚੰਗੇ ਲੱਗੋਗੇ। ਸੋ ਹੁਣੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲਓ ਤੇ ਆਵਦਾ ਕੋਟਾ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਰੱਖ ਲਓ। ਨਾਲੇ 'ਕੱਠੀ ਸਸਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਐ।

ਕਿਉਂ ਠੀਕ ਐ ਨਾ ਬੁਰ ਰਗਰ ਰਾ ਆ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ ਉਹ ਐ ਚਾਪਲੂਸੀ। ਇਹ ਆਉਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ। ਤਾਵੇਂ ਆਵਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਓ। ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਲਈ, ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ। ਐਵੇਂ ਘਬਰਾਓ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਪਲੂਸੀ ਬਹੁਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਬਸ ਇਕ-ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚੱਲ ਜਾਣੈ। ਦੋ ਵੀ ਕਾਹਦੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰ ਜਾਊ। ਤੁਹਾਡੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਬ ਸਮਝਦੇ ਓ ਨਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੀਵੇਂ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਵੇਲੇ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਮਾਰ ਦਿਓ ਤੇ ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕੰਮ ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ।

ਆਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਵੀ ਹੋਣ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਤਾਂ ਲਿਖਿਐ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਰਿਵਾਜ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਐ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਮਿਲੇ ਓਦੋਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਐ। ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ ਪਾਸੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਛਕਿਆ ਹੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਜਾਂਦੇ। ਅੱਛਾ, ਥੋੜੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਛਕਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਕੋਰਾਂ' ਤਾਂ ਕਿਰਪਾਨ ਪਉਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਲਾਹ ਵੀ ਦਿਓ, ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਤੱਕ ਤਾਂ । ਅਸਲ 'ਚ ਗੱਲ ਇਹ ਐ ਕਿ ਲੋਕ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ ਐ, ਥੀ ਜੀਹਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਐ ਉਹ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਵੀ ਐ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕੰਮ, ਪਰ ਹੁਣ ਲੋਕ ਥੋੜੇ ਜਹੇ ਥੋਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ। ਸੋ ਵੋਟਾਂ ਤੱਕ ਜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਕਿਰਪਾਨ ਉੱਤਰੇ ਦੀ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘਰੇ ਭਾਵੇਂ ਲਾਹ ਕੇ ਕਿੱਲੀ 'ਤੇ ਟੰਗ ਦਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਗੱਡੀ 'ਚ ਵੀ ਲਾਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਆ ਕਰੋ, ਪਰ ਉਤਰਨ ਲੱਗੇ। ਆਵਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਛੱਡੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਏਨਾ ਕੁ ਕੰਮ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰ ਈ ਸਕਦੇ ਨਾ।

ਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਓ ਤਾਂ ਥੋੜੇ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਚਾਂਨਸ (ਮੌਕੇ) ਵੱਧ ਨੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਫੇਰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਦਾਹੜੀ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਚੇਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾ ਦੇਣਗੇ। ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਧ-ਬਾਬੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਗਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਜਾ ਆਇਓ। ਆਵਦੇ 'ਲਾਕੇ' ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲੜ ਆਇਓ। ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਐ। ਬਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਓ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਰਗਾ 'ਚ ਉਹ ਫੋਟੋ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿਓ। ਐਵੇਂ ਰਾਈ ਦਾ ਪਹਾੜ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਐਵੇਂ ਰੋਲਾ ਪਾ ਦੇਣਗੇ, "ਵੇਖੋ ਜੀ ਖੜ੍ਹਾ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਐ ਤੇ ਨੌਕ ਸਾਧ ਦੇ ਖੁਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਰਗੜਦਾ ਫਿਰਦੈ"।

ਪਰ ਥੋਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਈ ਐ ਨਾ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸੋ ਪਾਪੜ ਵੇਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਐ। ਥੋੜੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਬ ਨੀ ਜਾਂਦੇ ਹਰੇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ। ਸਰਸੇ ਆਲੇ ਦੇ ਵੀ ਗਏ ਐ, ਭਨਿਆਰੇ ਆਲੇ ਦੇ ਵੀ ਤੇ ਨੂਰਮਹਿਲ ਆਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਬਹਿੰਦੇ ਐ। ਮਾਤਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ, ਤੇ ਥੋੜੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਜਾ ਆਉਂਦੇ ਐ। ਛੋਟੀ ਬੀਬੀ

ਨੀ ਗਈ ਐਤਕੀਂ ਬਠਿੰਡੇ ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ 'ਚ ਤੇ ਨਾਲੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਵੀ
ਧੋ ਕੇ ਆਈ ਐ। ਬੰਨ੍ਹ ਅਜੇ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟ ਐ। ਪਰ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ।
ਜੇ ਉੱਤੋਂ ਆਡਰ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦੈ।
ਬਸ ਪ੍ਰੈਸ ਆਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰ ਰੱਖਿਓ ਮਾੜੀ ਜਹੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ। ਬਸ
ਫੋਟੋ ਜਨਤਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਫੀ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ
ਪਵੇਗਾ। ਹੋ ਸਕਦੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਬਾਲਾਸਰ ਫਾਰਮ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨੀ
ਪਵੇ। ਕਈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਓਹਨੂੰ 'ਕੈਦ' ਆਹਦੇ ਐ, ਪਰ ਐਵੇਂ ਕਹਿਣ ਨੂੰ
ਈ ਕੈਦ ਐ। ਉਂ ਹੈ ਬੜੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਆਲੀ ਥਾਂ। ਬਾਗ, ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ, ਫੁਹਾਰੇ,
ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਈਨ, ਲੈਂਗ ਪੀਸ ਤੇ ਨਾਲੇ ਲਟਕੇ-ਝਟਕੇ।

ਜੇ ਇਹ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਮੇਰੇ ਵੀਰੋ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤਾ ਤਜਰਬਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੇਰਾ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੱਤ ਲਈ
ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਐ।

ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਤਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ
ਗੱਲਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਅਜੇ ਮਾੜੀ
ਮੋਟੀ ਜ਼ਮੀਰ ਜਾਗਦੀ ਐ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਘਰੇ ਬੈਠ
ਜਾਵੋ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ
ਆਪਣਾ ਹੌਸਲਾ ਪਹਾੜ ਜਿੱਤਾ ਕਰ ਲਵੋ।

ਜੀਹਨੂੰ ਅਜੇ ਯਾਦ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਪਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਠੰਡ
ਵਰਤਾਉਣ ਲਈ ਤੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ੨੭ ਸਾਲ ਤੱਕ ਉਦਾਸੀਆਂ
ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਜੀਹਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੈ ਅਜੇ ਵੀ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਦਾ
ਸ਼ੇਕ, ਜੀਹਨੂੰ ਚੇਤੇ ਐ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਨਿਭਿਆ ਸਿਦਕ, ਜੀਹਨੂੰ
ਯਾਦ ਐ ਉਹ ਉੱਤਰ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਭਾਈ
ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵੇਲੇ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਘੁੱਟ ਬਦਲੇ ਮੈਂ ਸਰਬੰਸ ਲੁਟਾਵਾਂਗਾ

ਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਲੁਟਾਇਆ ਵੀ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਸਰਸਾ ਨਦੀ, ਚਮਕੌਰ
ਦੀ ਗੜੀ, ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਦੀਵਾਰ, ਠੰਡਾ ਬੁਰਜ।

ਜੀਹਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਦ ਐ ਉਹ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਓ ਕਿ ਜੇ
ਅਜੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਹਾਨ 'ਚ
ਢੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ।

ਛੱਡੋ ਇਹਨਾਂ ਪਖੰਡੀਆਂ ਨੂੰ, ਛੱਡੋ ਇਹਨਾਂ ਲਾਲਚਾਂ ਨੂੰ। ਸਿਧਾਂਤ
ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਨੇ। ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਜੇ ਜਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕੀ ਜਿੱਤੇ।
ਸੋ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਰੱਖੋ, ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਉਹ
ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੜ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬਸ ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ ਤੇ ਟੈਂਕਰ ਲਓ ਇਹਨਾਂ ਦੋਖੀਆਂ ਨਾਲ, ਜਿਹੜੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭਰਨ ਵਿਚ
ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੀਰੋ ਲੀਰ ਕਰ ਰਹੇ
ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਭੋਲਿਓ ਨਾ,

"ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਲਖ ਬਾਹੇ ਕਿਆ ਕਿਜਾਇ ॥"

"ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਕਹਨ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਹੈ"

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮਾਇਣ ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਰਾਮ ਇਸ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਮਾਇਣ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ ਤੇ ੧੪-੧੫-੧੬ ਕਲਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਮ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਮਾਇਣ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਥਾਵਾਂ (ਜਿਆਦਾਤਰ), ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਥਾਕੀ ਪਾਤਰ ਵੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੀ ਹਨ।

ਕੁਝ ਹੋਰ (ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਥੋੜੇ) ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਰਾਮ ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਤੋਂ ਤਾਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਰਾਮ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮ ਇਕ ਆਰੀਅਨ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਆਰੀਆਂ ਨੇ ਦ੍ਰਵਿੜਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਆਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਸੰਦ ਦਰਾਵੜਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ (ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਲਾਕੇ) ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪ ਇੱਥੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ (ਰਾਮ) ਮੁਖੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਆਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਭਗਵਾਨ ਜਾਂ ਅਵਤਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ,

"ਜੁਗਹ ਜੁਗਹ ਕੇ ਰਾਜੇ ਕੀਏ ਗਾਵਹਿ ਕਰਿ ਅਵਤਾਰੀ॥

ਤਿਨ ਭੀ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ਤਾ ਕਾ ਕਿਆ ਕਰਿ ਆਖਿ ਵੀਚਾਰੀ॥੭॥" (੪੨੨)

ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਮੈਂ ਕੀਹ ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?

ਸੋ ਆਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂ ਮਿਥਿ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਦੋ ਪੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ, ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਹਿ ਕੇ ਮੂਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਇਸ ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ।

ਰਾਮਾਇਣਾ ਵੀ ਦੋ ਹਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ। ਇਕ ਬਾਲਮੀਕ

ਰਾਮਾਇਣ ਤੇ ਦੂਜੀ ਕੁਲਸੀ ਦਾਸ ਦੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ। ਔਸ ਦਾ ਬਾਹਮਣ ਵਰਗ ਕੁਲਸੀ ਦਾਸ ਦੀ ਰਾਮਾਇਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਬਾਲਮੀਕ ਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਲਮੀਕ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਾਮ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੇ (ਬਾਹਮਣਾਂ ਨੇ) ਬਾਲਮੀਕ ਰਾਮਾਇਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਕੁਲਸੀ ਦਾਸ ਦੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਲਮੀਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,

"ਏਕ ਰਾਮ ਦਸ਼ਰਥ ਕਾ ਬੇਟਾ, ਏਕ ਰਾਮ ਘਟ ਘਟ ਮੇਂ ਬੈਠਾ"

ਕਿ ਇਕ ਰਾਮ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਅਯੋਧਿਆ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਸ਼ਰਥ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਰਾਮ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਘਟ-ਘਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਚਲੋ, ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਬਾਲਮੀਕ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਲਸੀ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੀ ਰਹੀ। ਕੁਲਸੀ ਵੀ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਰਾਮਾਇਣ ਜਾਂ ਰਾਮ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਇਕ ਸੱਚੀ ਵਾਰਤਾ ਹੈ। ਕੁਲਸੀ ਰਾਮਾਇਣ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕੁਲਸੀ ਬਾਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,

"ਜਬ ਜਬ ਹੋਇ ਧਰਮ ਕੈ ਹਾਨੀ। ਬਾਕੁਹਿ ਅਸੁਰ ਅਧਮ ਅਭਿਮਾਨੀ।

ਕਰਹਿ ਅਨੀਤਿ ਜਾਇ ਨਹਿ ਬਰਨੀ। ਸੀਦਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਧੇਨੁ ਸੁਰ ਧਰਨੀ।

ਤਬ ਤਬ ਪ੍ਰਭੂ ਧਰਿ ਬਿਬਿਧ ਸਰੀਰ। ਹਰਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸੱਜਨ ਪੀਰ।"

ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਹਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਧਰਮ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਾਹਮਣ ਤੇ ਗਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਮਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਹ ਅਵਤਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਜਰਵਾਣੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ, ਲੁਟਦੇ ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਏਥੋਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਹੁ ਬੇਟੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਗਜ਼ਨੀ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਟਕੇ ਟਕੇ ਨੂੰ ਵਿਕੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਛੋਟੀ ਵਿਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਚੰਗਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਸਮਾਂ ਐਸਾ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਤੁਰਕ ਹਾਕਮ ਆਪਣਾ ਪਾਨ ਵਾਲਾ ਬੁੱਕ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਬੁੱਕਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਕੋਈ ਭਗਵਾਨ ਨਾ ਬਹੁੜਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹਾਨੀ ਨਾ ਦਿਸੀ, ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਲਹਿੰਦੇ ਸਵਾ ਸਵਾ ਮਣ ਜਨੇਊਆਂ

ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਾਹਮਣ ਦੇ ਗਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੀਆ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਕਿੱਥੇ ਸੀ ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਕਰ ਭੁਲਸੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਚੁਲਸੀ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿਸਿਆ।

ਜਦੋਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ, ਜ਼ਾਲਮਾ ਅੱਗੇ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਣ ਲਈ ਨਾ ਬਹੁੜਿਆ, ਤਦੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਚਾਦਰ, ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੂਝਣ ਵਾਲੇ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੱਗੇ ਆਏ ਤੇ ਸਨਮੁਖ ਬਹੀਦ ਹੋਏ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮਸਲਾ 'ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਨਹੀਂ' ਸੀ, ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਹੁਣ ਮੁੱਦੇ ਵੱਲ ਪਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਆਪੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਕੋਈ ਗ੍ਰੰਥ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਰਾਮਾਇਣ ਸ਼ੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਰਾਮ ਵੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਅਗਰ ਰਾਮ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ ਤੋਂ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਭੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਕਿ ਵੱਧ ਏਕ ਕੁਵਾਰੀ ਲੜਕੀ ਸੇ ਪੈਦਾ ਹੁਆ ਬਾ" ਹੁਣ ਅੱਗੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੀ ਮਾੜਾ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੋੜਵਾਂ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਜੋਸ਼ੀ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਈਸਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਬੋਡਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਲਾਟਾ ਬਾਟਾ ਹੀ ਕਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਚਾਰ ਵਰਣ 'ਗਾਂ' ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੂਰਜ ਤੋਂ, ਕਦੇ ਚੰਦ ਤੋਂ, ਕੋਈ ਧਰਤੀ ਪੁੱਤਰ, ਕੋਈ ਸਾਗਰ ਤੋਂ, ਘੋੜੀ ਤੋਂ, ਕੱਛ, ਮੱਛ, ਵਰਾਹ। ਗਹਿਣ ਦਿਓ ਐਵੇਂ ਬੋਡਾ ਢਿੱਡ ਨੰਗਾ ਹੋਊ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਰੋਲੇ ਦੀ ਜੋ ਪੰਥਕ ਸਭਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ 'ਰਾਮ' ਕੌਣ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਅਰਥਾਂ ਸਮੇਤ ਲਿਖਾਂਗਾ,

"ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਕਹਨ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਹੈ ਤਾ ਮਹਿ ਏਕੁ ਬਿਚਾਰੁ॥

ਸੋਈ ਰਾਮੁ ਸਭੈ ਕਹਹਿ ਸੋਈ ਕਉਤਕਹਾਰ ॥੧੯੦॥

ਕਬੀਰ ਰਾਮੈ ਰਾਮ ਕਹੁ ਕਹਿਬੇ ਮਾਹਿ ਬਿਬੇਕ॥

ਏਕੁ ਅਨੇਕਹਿ ਮਿਲਿ ਗਇਆ ਏਕੁ ਸਮਾਨਾ ਏਕੁ ॥੧੯੧॥" (੧੩੭੪)

ਹੇ ਕਬੀਰ! (ਜਨੇਊ ਦੇ ਕੇ ਬਾਹਮਣ ਰਾਮ ਦੀ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਭੀ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪਰ) ਰਾਮ ਰਾਮ ਆਖਣ ਵਿਚ ਭੀ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਭੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਕ ਰਾਮ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰੇਕ

ਜੀਵ ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ (ਇਹ ਹੈ ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ ਰਾਮ, ਇਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤ੍ਰ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ) । ਪਰ ਇਹੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਾਸਧਾਰੀਏ ਭੀ (ਰਾਜਾ ਵਿਚ ਸਾਂਗ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ) ਲੈਂਦੇ ਹਨ (ਇਹ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰੀ ਰਾਮ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਇਹੀ ਮੂਰਤੀ-ਪੂਜਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ) । ੧੯੦।

ਹੇ ਕਬੀਰ ਸਦਾ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ, ਪਰ ਜਪਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣੀ ਕਿ ਇਕ ਰਾਮ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ (ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ), ਪਰ ਇਕ ਰਾਮ (ਦਰਸ਼ਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ) ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਇਆ (ਅਵਤਾਰ ਬਣਿਆ; ਇਸ ਦਾ ਜਾਪ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ਸਕਦਾ) । ੧੯੧।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੋਹਾਂ 'ਰਾਮਾਂ' (ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ) ਵਿਚਲਾ ਭੇਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਰਾਮ' ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਲਈ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜੇ ਰਾਮ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸਦੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਂ ਉਸਤਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਉਹ ਰਾਮ ਜਿਸ ਸੰਧਰਭ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਰਾਮ ਭਗਤਾਂ ਲਈ ਪਚਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਔਖਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖਾਂਗਾ,

"ਕੇਤੇ ਰਾਮ ਰਵਾਲ" ਤੋਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ,

"ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰਾ ਰਾਮਚੰਦੁ ਸੋ ਭੀ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਥਾ ॥

ਰਾਵਨ ਸੇਤੀ ਸਰਬਰ ਹੋਈ ਘਰ ਕੀ ਜੋਇ ਗਵਾਈ ਥੀ ॥੩॥" (੮੭੪)

ਬਾਬਾ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਰਾਜੇ ਰਾਮ ਦੁਆਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ "ਹੇ ਪਾਂਡੇ ਤੇਰੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਭੀ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖੇ ਹਨ (ਭਾਵ, ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਤੂੰ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਤੈਥੋਂ ਇਹੀ ਕੁਝ ਅਸਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ) ਰਾਵਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋ ਪਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਹੂਟੀ (ਸੀਤਾ ਜੀ) ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਸਨ । ੩।"

"ਰੋਵੈ ਰਾਮੁ ਨਿਕਾਲਾ ਭਇਆ ॥ ਸੀਤਾ ਲਖਮਣੁ ਵਿਛੜਿ ਗਇਆ ॥"

੧੬ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਮ, ਸੀਤਾ ਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਰੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਘਟ ਘਟ ਦੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸੀਤਾ ਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਕਿੱਧਰ ਗਏ।

ਖੈਰ ਅੱਗੇ ਵੇਖੋ,

"ਰਾਮੁ ਗਇਓ ਰਾਵਨੁ ਗਇਓ ਜਾ ਕਉ ਬਹੁ ਪਰਵਾਰੁ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਿਰੁ ਕਛੁ ਨਹੀ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥੫੦॥ (੧੪੨੯)"

ਹੇ ਨਾਨਕ! ਆਖ-(ਹੇ ਭਾਈ!) ਰਾਮ (-ਚੰਦ) ਕੁਝ ਕਰ ਗਿਆ, ਰਾਵਨ ਭੀ ਚੱਲ ਵੱਸਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪਰਵਾਰ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਇਥੇ) ਕੋਈ ਭੀ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਇਹ) ਜਗਤ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗਾ (ਹੀ) ਹੈ । ੫੦।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਨੂੰ ਰਾਵਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਬੋਝਾ ਵੀ ਉੱਚਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਵੱਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸੋ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਏਸ ਰਾਜੇ ਰਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹਾਨਤਾ ਜਾਂ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਰਾਮ ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਨੂੰ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਹੀ ਲੜਿਆ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਇਸ ਨੇ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਸਵਾਰਿਆ, ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਛੂਤ ਬਣਾਏ ਗਏ 'ਸੰਭੂਕ ਗਿਸ਼ੀ' ਦਾ ਕਤਲ ਜਰੂਰ ਇਸ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਆਪ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ (ਰਾਮ ਤੇ ਲਛਮਣ ਨੇ) ਰਾਵਣ ਦੀ ਭੈਣ ਸਰੂਪਨਖਾ (ਸੋਹਣੇ ਨੱਕ ਵਾਲੀ) ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਕੋਈ ਗ਼ੈਰਤਮੰਦ ਭਰਾ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸੋ ਰਾਵਣ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਮਿਥਿਹਾਸ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਉ ਕਿ ਆਰੀਆਂ ਤੇ ਦਰਾਵੜਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇ ਰਾਮਾਇਣ ਜਾਂ ਰਾਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਮ ਤੇ ਰਾਵਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀਆਂ ਉਡਾਗੀਆਂ ਹਨ ਤੇ 'ਰਾਮ ਸੇਤੂ' ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੋ ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਹਨ ਉਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾ ਕਿ ਪੱਥਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੜਿਆ ਜਾਣੇ। ਨਾਲੋਂ ਏਸ 'ਰਾਮ ਸੇਤੂ' ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਵਾਰਿਆ ਕੀ ਹੈ, ਤੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਸਵਾਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਲੇ ਰੋੜਾ।

ਤੇ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਆਪੂ ਬਣੇ ਮੁਖੀਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਛੁਟਿਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਰਾਮ ਸੇਤੂ' ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਮਣਾ ਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ 'ਕੌਮ' ਦਾ ਕੁਝ ਸਵਾਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਪੰਥ ਦੇਖੀਆਂ' ਤੇ 'ਗਦਾਰਾਂ' ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

15 ਅਗਸਤ 1947

1849 ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਸੂਰਜ,
ਅਸੀਂ

ਗੱਡੀਆਂ ਥੱਲੇ ਹਿੱਕਾਂ ਡਾਹ ਕੇ,
ਜੰਡਾਂ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਸੜ੍ਹ ਕੇ,
ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲ ਕੇ,
ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਫਾਂਸੀਆਂ ਚੁੰਮ ਕੇ,
ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ,
੧੯੪੭ ਵਿਚ ਮੁੜ ਚਾੜ੍ਹਿਆ।

ਪਰ ਅਫਸੋਸ,

ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਲੱਗੇ,
੧੨੩ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ੯੩ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ,
ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਸਾਡਾ ਇਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ੀਆਨੇ ਸਾੜ ਕੇ,
ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਪਰ ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਹੈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ,
ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡਾ ਬਣਦਾ ਚਾਨਣ ਦੇ ਦੇਣ,
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ,
ਅਸੀਂ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖੇ ਨੇ,
ਚਲਾਉਣੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ.....

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਗੁਰਮਤਿ ਪੁਸਤਕ ਭੰਡਾਰ (31 ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ)

154 ਸਕੂਟਰ ਸਟੋਡ ਦੇ ਉਪਰ, ਘੰਟਾ ਘਰ ਮਾਰਕੀਟ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

Ph: 0183-5101231, Mob.: 98726 58302, 98151 61234